OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 15.01.2021

Saksnr.: 20-020518MED-OTIR/04

Dommere:

	Tingrettsdommer	Yngvild Thue
	Tingrettsdommer	Anniken Nygaard Ottesen

Meddommere:

Gunnar Indrebø
Anne Sveen
Tor Ivar Busch

Påtalemyndigheten	Statsadvokat Marit Formo, Statsadvokat Frederik Ranke

mot

Laila Anita Bertheussen	Advokat John Christian Elden, Advokat Bernt Heiberg

Ingen begrensninger i adgangen til offentlig gjengivelse

Innhold

Sakens bakgrunn
1 Hendelsesforløpet i korte trekk 11
2 Kort om etterforskningen av saken 15
3 Beviskrav og bevisbedømmelse 17
4 Bevissituasjonen i denne saken 18
4.1 Kriminaltekniske undersøkelser 18
4.2 Digitale beslag 18
4.2.1 Særlig om Helsedata 19
5 Teaterstykkets omtale av Tor Mikkel Wara 19
6 Nærmere om Bertheussens engasjement knyttet til Ways of Seeing 20
6.1 Digitale beslag – Ways of Seeing 22
6.1.1 Messenger-gruppen Hækaveh 22
6.1.2 Innlegg på Facebook - dialog med Tor Mikkel Wara på Messenger 26
6.1.3 Falske profiler på Facebook 27
6.1.4 Kontakt med sponsorer mv 28
6.2 Oppsummering 29
7 Etterfølgende forsendelser 29
7.1 De enkelte forsendelsene 29
7.1.1 Postforsendelse mottatt av advokat Elden 14. mai 2019 29
7.1.2 E-post fra NRK 31. mai 2019 30
7.1.3 E-post til Dagbladet juni 2019 31
7.1.4 Postforsendelse mottatt av advokat Elden 25. juli 2019 32
7.1.5 Postforsendelse mottatt av advokat Elden 13. september 2019 33
7.1.6 Postforsendelse mottatt av advokat Elden 6. august 2020 33
7.1.7 Postforsendelse mottatt av advokat Elden 13. august 2020 33
7.2 Sammenhengen mellom forsendelsene og forholdene i tiltalen. 34

Rettens vurdering
8 Oversikt 35
9 Har Bertheussen utført handlingene i tiltalen? 36
9.1 Skadeverk 6. desember 2018 36
9.1.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 1 36

9.1.2 Kort om hendelsesforløpet 36
9.1.3 Utførte Bertheussen skadeverket? 37
9.2 Brann i søppeldunk og brev 17. januar 2019 42
9.2.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 2 og 3 42
9.2.2 Kort om hendelsesforløpet 43
9.2.3 Brev 17. januar 2019 – Tiltalens post I a nr. 2 43
9.2.4 Nærmere om brannen – Tiltalens post I a nr. 3 50
9.3 Brev utferdiget 29. januar 2019 54
9.3.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 4, post I b og post I c 54
9.3.2 Kort om hendelsesforløpet 55
9.3.3 Har Bertheussen utformet og sendt brevene? 56
9.4 Tøyremser og flasker med bensin 11. februar 2019 63
9.4.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 5 63
9.4.2 Kort om hendelsesforløpet 63
9.4.3 Har Bertheussen festet tøyremsene med flasker bak bilen? 63
9.5 Ark med trusler i postkassen 2. mars 2019 68
9.5.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 6 68
9.5.2 Kort om hendelsesforløpet 68
9.5.3 Har Bertheussen lagt ark og pulver i postkassen? 70
9.6 Brann i bil 10. mars 2019 72
9.6.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 7 72
9.6.2 Kort om hendelsesforløpet 72
9.6.3 Har Bertheussen tent på bilen? 73
9.7 De etterfølgende forsendelsenes betydning for saken 82
9.7.1 Forsendelser som ikke er postlagt av Bertheussen 82
9.7.2 Innholdet i forsendelsene 83
9.7.3 Sammenfatning 85
9.8 Oppsummering av tiltalens post I 86
10 Lovanvendelsen 86
10.1 Innledning 86
10.2 Straffeloven § 263 87

10.2.1 Kort om lovbestemmelsen 87
10.2.2 Er hendelsene i tiltalebeslutningen post I å anse som trusler? 88
10.2.3 Hendelsen 6. desember 2018 89
10.2.4 Hendelsene 17. januar 2019 91
10.2.5 Brevene laget 29. januar 2019 92
10.2.6 Tøyremser etter bil 11. februar 2019 94
10.2.7 Ark og pulver i postkassen 2. mars 2019 95
10.2.8 Brann i bilen 10. mars 2019 96
10.2.9 Oppsummering 96
10.2.10 Hvem er truslene rettet mot? 96
10.2.11 Tor Mikkel Wara 96
10.2.12 Tybring-Gjedde 97
10.2.13 Har Bertheussen utvist subjektiv skyld 98
10.3 Straffeloven § 115 99
10.3.1 Innledning 99
10.3.2 Nærmere om lovbestemmelsen 99
10.3.3 Nærmere om betydningen av formålet med handlingene 102
10.4 Tor Mikkel Wara 103
10.4.1 Var truslene rettet mot Tor Mikkel Wara som justisminister? 103
10.4.2 Forelå det fare for at Tor Mikkel Wara skulle bli hindret eller påvirket i sitt virke? 105
10.5 Christian Tybring-Gjedde og Ingvil Smines Tybring-Gjedde 106
10.5.1 Handlet Bertheussen forsettlig? 108
10.6 Straffeloven § 225 108
10.6.1 Innledning 108
10.6.2 Kort om lovbestemmelsen 108
10.6.3 Rettens vurdering 110
10.7 Straffeloven § 190 annet ledd jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 5 111
10.7.1 Innledning 111
10.7.2 Kort om lovbestemmelsen 111
10.7.3 Rettens vurdering 113
10.7.4 Post IV a – brann i søppeldunk 113

10.7.5 Post IV b – brann i bilen 113
11 Straffutmåling 114
11.1 Innledning straffutmåling 114
11.2 Straffenivået for overtredelser av straffeloven § 115 114
11.3 Straffenivået for overtredelser av straffeloven § 263 118
11.4 Straffenivå for overtredelser av straffeloven § 190 annet ledd jf. brann- og eksplosjonsloven § 5 118
11.5 Konkret straffutmåling 118
12 Sivile krav - oppreisning 121
13 Saksomkostninger 123
Domsslutning

DOM

Laila Anita Bertheussen er født 19.01.1965 og bor i Vækerøveien [redacted] 0751 Oslo.

Ved tiltalebeslutning av 23. januar 2020 utferdiget av statsadvokatene ved det nasjonale statsadvokatembetet er hun satt under tiltale ved Oslo tingrett for overtredelse av

I **Straffeloven § 115**
for ved bruk av trusler eller på annen rettsstridig måte å ha voldt fare for at et medlem av regjeringen eller Stortinget hindres eller påvirkes i sin virksomhet.

Grunnlag:
a)
I perioden 6. desember 2018 til 10. mars 2019 i Oslo, forholdt hun seg slik mot justisminister Tor Mikkel Wara:

1. Natt til torsdag 6. desember 2018 litt etter kl. 02.00 på sin og Tor Mikkel Waras felles bopel i Vækerøveien [redacted] skrev hun "rasisit" mv. med rød tusj og sprayflaske på flere av husets yttervegger. Videre tegnet hun et hakekors og skrev "rasist" på familiens bil, en Ford S-Max som sto parkert på eiendommen, samt brøt opp lokket til bilens drivstofftank og la inn en hyssing som hun tente på. Forholdet ble oppdaget av Wara samme morgen i det han var på vei til arbeid.

2. Kort tid forut for torsdag 17. januar 2019 sendte hun et brev i posten adressert til Bertheussen/Wara, Vækerøveien [redacted] 0751 OSLO. I brevet hadde hun skrevet "Trekk ANMELDELSE neste gang får VI det til" med bokstaver klippet ut fra aviser. En plastpose inneholdende en hyssingstump lå også vedlagt.

Brevet ble sett i sammenheng med at hun 19. desember 2018 anmeldte flere personer involvert i teaterforestillingen "Ways of Seeing" til Oslo politidistrikt for blant annet hensynsløs atferd.

3. Torsdag 17. januar 2019 ca. kl. 13.45, etter at hun hadde hentet brevet nevnt i punkt 2 i postkassen, startet hun brann i en søppeldunk med papiravfall tilhørende Vækerøveien [redacted] ved bruk av rødsprit og åpen ild. Tor Mikkel Wara ble varslet om brannen samme dag under et politisk møte på Gardermoen.

4. Tirsdag 29. januar 2019 lagde hun et brev som hun sendte i posten i en konvolutt adressert til

WARA/BERTHEUSSEN
VAKEROVEIEN [redacted]
0751 OSLO

med følgende innhold:

"Jeg må bare le av dem
Det er ikke vi som er farlige, det er rasistene
Når de sier de er redde, må jeg bare le
Vi ses 26 02 kl 20
Hovedpoenget er: Vil vi bo i et drittsamfunn eller et hyggelig samfunn?
HAHA HA"

Brevet var påført brennmerke. Teksten var satt sammen blant annet av deler fra et intervju med Hanan Benammar som var en av skuespillerne i teaterstykket "Ways of Seeing". Brevet ble sett i sammenheng med at forestillingen skulle nyoppsettes på Human Internasjonale dokumentarfilmfestival 26. februar kl. 20.00.

5. Mandag 11. februar 2019 en gang mellom kl. 18.15 og kl. 18.50, i forbindelse med at hun benyttet familiens bil en Ford S-Max på en kjøretur i Oslo, festet hun lange tøyremser påbundet flere plastflasker inneholdende bensin bak på bilen. Da hun kl. 18.50 kjørte inn oppkjørselen til Vækerøveien [redacted] oppdaget politipatruljen, som hadde vakthold ved boligen, tøyremsene med plastflaskene som hang etter bilen.

6. Lørdag 2. mars 2019 eller forut for dette la hun et ark i postkassen til Vækerøveien [redacted] hvor hun hadde skrevet:

"JÆVELA RASISTER VI VENTET PÅ DERE
DU OG DEN FEIGE
FRP HORA TURTE
IKKE KOMME
VI VENTER PÅ DERE"

Sammen med arket la hun pulver i form av knuste tabletter og natron i postkassen. Tor Mikkel Wara fant arket da han tømte postkassen samme dag ca. kl. 12.05. Pulveret ble avdekket kort tid deretter.

7. Natt til søndag 10. mars 2019 ca. kl.01:30, startet hun brann i bagasjerommet til familiens Ford S-Max som stod parkert på eiendommen til Vækerøveien [redacted] ved bruk av rødsprit, opptenningsposer og åpen ild. Samtidig eller forut for dette ripet hun inn "RASIST" på bilens høyre bakskjerm. Brannen ble oppdaget og slukket av tilfeldig forbipasserende. Tor Mikkel Wara, som befant seg i utlandet, ble varslet om hendelsen samme natt.

Ovennevnte trusselhandlinger ble utført slik at det fremstod som om de var begått av en en eller flere utenforstående personer som mente at noen som bodde i boligen var rasister og/eller nazister, at det var en sammenheng mellom handlingene og at de var begått av samme gjerningsperson/gjerningspersoner.

Alle hendelsene nevnt i punkt 1 til 7 medførte at politiet rykket ut, ved ett tilfelle forsterket med politiets helikoptertjeneste og ved to tilfeller med politiets bombegruppe. Ved to anledninger ble også brannvesenet tilkalt. Hendelsene medførte videre iverksetting av omfattende sikkerhetstiltak for å ivareta justisministerens sikkerhet.

Truslene var egnet til å påvirke Tor Mikkel Waras arbeid som justisminister, blant annet i spørsmål om politikkutforming og -gjennomføring. Truslene var videre egnet til å innvirke på hans arbeid som justisminister i form av begrensninger i hans frie bevegelighet og tilgjengelighet.

b)
Tirsdag 29. januar 2019 i Oslo, lagde hun et brev som hun sendte i posten i en konvolutt adressert til «TYBRING-GJEDDE» i OSLO, med følgende innhold:

«Jeg må bare le av dem
Det er ikke *vi* som er farlige, det er rasistene
Når de sier at de redde, må jeg bare le
Vi ses 26 02 kl 20
Hovedpoenget er: Vil vi bo i et drittsamfunn eller i et hyggelig samfunn?»

Brevet var påført brennmerke. Teksten i brevet var satt sammen blant annet av deler fra et avisintervju med Hanan Benammar, som var en av skuespillerne i teaterstykket "Ways of Seeing". Brevet ble sett i sammenheng med at forestillingen skulle nyoppsettes på Human Internasjonale dokumentarfestival 26. februar s.å. kl. 20.00.

Stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde og samfunnssikkerhetsminister Ingvil Smines Tybring-Gjedde mottok brevet 5. februar 2019.

Brevet var utformet slik at det fremstod som at avsender mente mottakerne var rasister, at det var en sammenheng mellom brevet og handlingene rettet mot justisminister Tor Mikkel Wara i perioden 6. desember 2018 til 17. januar 2019 som beskrevet i posta) punkt 1 til 3, og at det var samme gjerningspersoner som sto bak.

Handlingen anses som en trussel mot samfunnssikkerhetsminister Ingvil Smines Tybring-Gjedde og var egnet til å påvirke hennes arbeid som minister, blant annet i spørsmål om politikkutforming og -gjennomføring. Trusselen var videre egnet til å innvirke på hennes arbeid som minister i fo1m av begrensninger i hennes frie beveglighet og tilgjenglighet.

c)
Til tid og sted som i post b) forholdt hun seg slik som der nærmere beskrevet. Handlingen anses som en trussel mot stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde og var egnet til å innvirke på hans arbeid som stortingsrepresentant, blant annet i spørsmål om politikkutforming. Trusselen var videre egnet til å innvirke på hans arbeid som stortingsrepresentant i form av begrensninger i hans frie bevegelighet og tilgjengelighet.

II **<u>Straffeloven § 263</u>**
for i ord eller handling å ha truet med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen var egnet til å fremkalle alvorlig frykt.

<u>Grunnlag</u>
a) Til tid og sted som i post I a) forholdt hun seg som der nærmere beskrevet, noe som etter omstendighetene var egnet til å fremkalle alvorlig frykt hos Tor Mikkel

Wara.

b) Til tid og sted som i post I b) forholdt hun seg som der nærmere beskrevet, noe som etter omstendighetene var egnet til å fremkalle alvorlig frykt hos Ingvil Smines Tybring-Gjedde

c) Til tid og sted som i post I c) forholdt hun seg som der nærmere beskrevet, noe som etter omstendighetene var egnet til å fremkalle alvorlig frykt hos Christian Tybring-Gjedde.

III **Straffeloven § 225**
for å ha foretatt noe for å vekke mistanke om at en straffbar handling er begått, uten at den var det.

Grunnlag:
Til tid og sted som i post I a) forholdt hun seg som der nærmere beskrevet. Handlingene ble utført slik at det fremstod som om de var begått av en eller flere utenforstående personer som mente at noen som bodde i boligen var rasister og/eller nazister, at det var en sammenheng mellom handlingene og at de var begått av samme gjerningsperson/gjerningspersoner. Politiets sikkerhetstjeneste iverksatte etterforsking rettet mot ukjente gjerningspersoner som følge av hendelsene.

IV **Straffeloven § 190 annet ledd jfr. brann- og eksplosjonsvernloven jf. § 5 første ledd**
for forsettlig eller grovt uaktsomt, og gjentatt eller på en graverende måte, å ha overtrådt bestemmelsen om at enhver plikter å vise alminnelig aktsomhet og opptre på en slik måte at brann, eksplosjon og annen ulykke forebygges.

Grunnlag:
a) Til tid og sted som i post I a) nr. 3 forholdt hun seg som der nærmere beskrevet.

b) Til tid og sted som i post I a) nr. 7 forholdt hun seg som der nærmere beskrevet.

Saksbehandlingen
Hovedforhandlingen ble avholdt i Oslo tingrett over 21 rettsdager i perioden 8. september til 23. oktober 2020. Tiltalte og de fornærmede møtte og avga forklaring. Retten mottok i tillegg forklaring fra 38 vitner. Om bevisførselen for øvrig vises til rettsboken.

Aktor la ned påstand om at tiltalte dømmes etter tiltalen til fengsel i to år.

Forsvarerne la ned påstand om at tiltalte frifinnes, subsidiært at hun anses på mildeste måte.

Bistandsadvokaten la ned påstand om at tiltalte dømmes til å betale en oppreisningserstatning til Ingvil Smines Tybring-Gjedde begrenset oppad til kr. 5 000.

Sakens bakgrunn

1 Hendelsesforløpet i korte trekk

Laila Anita Bertheussen er født 19. januar 1965 og bor i Vækerøveien [redacted] Hun har vært samboer med Tor Mikkel Wara siden 1994, og sammen har de [redacted] Bertheussen har også [redacted] fra tidligere forhold. Bertheussen har siden 2013 hatt betydelige helseutfordringer, blant annet knyttet til leddgikt, Sjøgrens syndrom, avaskulær nekrose mv.

Hun er utdannet innen elektrofag og flyteknikk og har en toåring utdannelse fra IT-akademiet, men har opplyst at hun stort sett har vært hjemmeværende. Hun har drevet tre mindre enkeltmannsforetak hjemmefra, herunder pretzelbakeriet «Pretzel House» som hun drev sammen med datt [redacted]

Familien har bodd i Vækerøveien [redacted] siden desember 2000. Huset er stort og går over tre etasjer med hage som er skjermet med busker og trær. Huset har dobbeltgarasje, hvor av den ene garasjen var bygget om til et bakeri. Huset har også to terrasser; i saken omtalt som solterrassen og røyketerrassen. Røyketerrassen ligger utenfor kjøkkenet og ble etter det opplyste brukt til røyking av mat. Av betydning for saken nevner retten også at huset i tillegg til hovedinngangsdøren har utgang fra kjeller, gjennom de to terrassedørene og gjennom garasjen.

Tor Mikkel Wara ble utnevnt til justisminister 4. april 2018. Som en følge av utnevnelsen ble det installert et alarmsystem i huset i Vækerøveien [redacted] Wara hadde også sjåførtjeneste fra statsministerens kontor (SMK) og det var alminnelig politipatruljering av boligen når Wara var tilstede.

Høsten 2018 hadde begge døtrene flyttet ut, og i den perioden tiltalen gjelder var det kun Bertheussen og Wara som bodde fast i huset. Fra høsten 2018 til utpå nyåret 2019 hadde imidlertid håndverkere tilgang til huset i forbindelse med bygging av en badstue i kjelleren.

I perioden 21. til 30. november 2018 ble teaterstykket «Ways of Seeing» satt opp på Black Box teater i Oslo. Stykket, som var skrevet at Pia Maria Roll Jessen, Hanan Benammar, Sara Baban og Marius von der Fehr, søkte å kartlegge nettverkene som gjorde Norge til et mer rasistisk samfunn. Stykket viste en vandring i Østlandsområdet for å avdekke bånd mellom politikere og sentrale samfunnstopper. Skuespillerne oppsøkte en rekke boliger til høytstående samfunnstopper tilknyttet nettstedet Resett, Høyre, Fremskrittspartiet, NATO og Forsvaret mv. I den forbindelse viste Ways of Seeing filmklipp av boligen til Tor Mikkel Wara i Vækerøveien [redacted] Det ble også vist filmklipp av et hus som feilaktig ble omtalt som boligen til Christian Tybring-Gjedde.

Etter teateranmeldelsen 23. november 2018, bestilte Bertheussen to billetter til stykket. Tor Mikkel Wara ønsket ikke være med og hun tok i stedet med seg en venninne. De hadde begge drukket en del alkohol før de gikk på forestillingen 24. november 2018.

På grunn av sine helseplager har Bertheussen problemer med å sitte. Hun ble derfor stående under hele forestillingen, og hun filmet forestillingen med telefonen sin. Etter en stund ble hun bedt om å stanse, men hun fortsatte å filme. Hun og venninnen forlot etter hvert teateret.

Teaterstykket skapte betydelig offentlig debatt og 28. november 2018 deltok regissøren Pia Maria Roll Jessen i en debatt i Dagsnytt 18. To dager senere, 30. november 2018, trykket Morgenbladet et intervju med en av skuespillerne, Hanan Benammar. Intervjuet hadde tittelen «Jeg må bare le av dem», og Benammar uttaler i intervjuet at «Jeg tror ingen som har sett stykket vårt på Black Box kommer til å dra til husene og lage kvalm. Vi viser jo ikke adressene heller, bare husene, filmet på avstand».

Bertheussen skrev deretter en kronikk som ble trykket i VG 1. desember 2018 om hvordan hun opplevde dette. Kronikken hadde tittelen «De kaller det kunst, jeg kaller det en grov invasjon av mitt privatliv».

Natt til 6. desember 2018 ble det skrevet «RASISIT» på husveggen til Wara og Bertheussen i Vækerøveien [redacted] Det ble også skrevet «RASIST» og tegnet hakekors på bilen. Lokket til drivstofftanken var tatt av, og det hang en brent hyssingstump ut av tanken. Denne hendelsen er omfattet av tiltalens post I a nr. 1. Hendelsen medførte at PST iverksatte full livvaktbeskyttelse av Tor Mikkel Wara i 14 dager.

Bertheussen anmeldte i teaterstykket Ways of Seeing til politiet 19. desember 2018 for filming av privat bolig. Anmeldelse gjaldt regissørene Pia Marie Roll Jessen og Marius von der Fehr, skuespillerne Sara Baban og Hanan Benammer samt teatersjef for Black Box-teater, Anne Cécile Sibué-Birkeland. Disse ble anmeldt for hensynsløs adferd (straffeloven § 266), krenkelse av privatlivets fred (straffeloven § 267), og ulovlig bruk av fast eiendom (straffeloven § 346). Anmeldelsen ble henlagt etter kort tid uten at det ble foretatt noen etterforskingsskritt, fordi politiet mente det ikke var rimelig grunn til å undersøke om det forelå et straffbart forhold. Statsadvokatene i Oslo omgjorde senere henleggelsen etter klage fra Bertheussen. Saken ble endelig henlagt av Riksadvokaten 25. juni 2019.

Som følge av debatten rundt Ways of Seeing arrangerte Oslo Fotokunstskole 17. januar 2019 et seminar om overvåking, personvern og ytringsfrihet. Blant innlederne på seminaret var personer fra Kripos og Pia Maria Roll Jessen. Hun opplyste under sitt innlegg at Bertheussens anmeldelse av teateret var henlagt av politiet. Bertheussen hadde på dette tidspunkt ikke mottatt varsel om dette fra politiet.

Noe senere samme dag ble det satt fyr på en søppeldunk i Vækerøveien [redacted] og Wara/Bertheussen mottok et brev i posten med beskjeden «Trekk anmeldelse, neste gang får vi det til». Disse hendelsene er omfattet av tiltalens post I a nr. 2 og 3. Hendelsene førte til at politiet iverksatte full livvaktbeskyttelse av Tor Mikkel Wara, og bevæpnet vakthold utenfor boligen når han var hjemme. Det ble videre montert seks overvåkingskameraer og lyskastere med bevegelsessensorer rundt på huset. Det ble også bygget et retrett-rom (sikkert rom) i huset. Bertheussen fikk tilbud om voldsalarm, men takket nei til det.

Den 22. januar 2019 ble Ingvil Smines Tybring-Gjedde utnevnt til statsråd i Justis- og beredskapsdepartementet med ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap. Både hun og Tor Mikkel Wara var da statsråder i Justis- og beredskapsdepartementet. Christian Tybring-Gjedde var på dette tidspunktet stortingsrepresentant for Fremskrittspartiet.

Den 5. februar 2019 mottok Tybring-Gjedde et brev i posten med følgende budskap:

> Jeg må bare le av dem, det er ikke vi som er farlige, det er rasistene. Når de sier at de er redde må jeg bare le. Vi sees 26 02 kl 20. Hovedpoenget er: vil vi bo i et drittsamfunn eller et hyggelig samfunn?

Et nesten likelydende brev adressert til Wara/Bertheussen ble levert til et postbud for distribusjon 8. februar 2019. Postbudet reagerte på brevet og dette ble overlevert til Politiets sikkerhetstjeneste (PST).

Brevene var satt sammen av pålimte ord og setningen klippet fra intervjuet med Hanan Benammar i Morgenbladet 30. november 2018, og de var påført et brennmerke. Senere ble det også gjort funn av urin på brevene. Brevene viste til datoen 26. februar 2019 kl. 20.00 som var tidspunktet for nyoppsettingen av Ways of Seeing, jf. nedenfor. Brevene er omfattet av tiltalens post I a nr. 4, post I b og c.

Om ettermiddagen 11. februar 2019 var Bertheussen ute med bilen for å gjøre ærend. Da hun svingte bilen inn på gårdsplassen i Vækerøveien [redacted] oppdaget politipatruljen som sto vakt utenfor huset at det hang tøyremser med plastflasker bak bilen. En nærmere analyse av flaskene viste at disse inneholdt bensin. Denne hendelsen er omfattet av tiltalens post I a nr. 5. Etter denne hendelsen fikk PST tillatelse fra Oslo tingrett til skjult kameraovervåking på offentlig sted utenfor Vækerøveien [redacted] PST ønsket også å montere skjult kamera og GPS-sporing i bilen og på boligen. Det oppsto en diskusjon om behovet og effekten av et slikt kamera på huset, og dette ble aldri montert. Wara og Bertheussen ønsket ikke skjult kamera og GPS-sporing i bilen.

I forbindelse med HUMAN internasjonale dokumentarfilmfestival (HUMAN festivalen) ble teaterstykket Ways of Seeing satt opp på nytt på Vega Scene 26. februar 2019. Ingen av mottakerne av brevene nevnt ovenfor møtte opp på forestillingen.

Da Tor Mikkel Wara tok inn posten lørdag 2. mars 2019, fant han et ark lagt i postkassen uten konvolutt med beskjeden: «JÆVELA RASISTER VI VENTET PÅ DERE, DU OG DEN FEIGE FRP HORA TURTE IKKE KOMME VI VENTER PÅ DERE». Det ble også funnet hvitt pulver i postkassen denne dagen, noe som blant annet førte til at politiets bombegruppe rykket ut. Denne hendelsen er omfattet av tiltalens post I a nr. 6.

Helgen 8. til 10. mars 2019 var Bertheussen alene hjemme i Vækerøveien [redacted] mens Tor Mikkel Wara var på fotballtur i Liverpool. Natt til søndag 10. mars 2019 ble det startet brann i bilen til Wara og Bertheussen mens den sto parkert i Vækerøveien [redacted] Det var slått hull i bilruten på venstre side mot bagasjerommet og ordet «RASIST» var ripet inn i lakken ved siden av hullet. Denne hendelsen er omfattet av tiltalens post I a nr. 7. Hendelsen førte til at det samme dag ble etablert døgnkontinuerlig, væpnet vakthold ved boligen.

Bertheussen ble pågrepet av PST 14. mars 2019, siktet for brannen i bilen 10. mars 2019. På bakgrunn av siktelsen ble boligen i Vækerøveien ransaket 14. og 15. mars 2019.

Bertheussen har avgitt flere forklaringer i saken, dels som fornærmet, dels som tiltalt. Siste avhør av tiltalte er av 8. april 2019. Den 20. september 2019 ble hun siktet av PST for alle forholdene. Bertheussen har nektet straffeskyld i alle avhør.

Tor Mikkel Wara fikk permisjon fra stillingen som Justis- og beredskapsminister 15. mars 2019, og fikk avskjed i nåde 29. mars 2019.

Bertheussen og Wara reiste til USA 26. april 2019, hvor de oppholdt seg frem til slutten av juni 2019.

Etter pågripelsen har Bertheussens forsvarer, advokat Elden, mottatt flere forsendelser fra noen som hevder at de står bak hendelsene. Det fremgår av alle forsendelsene at avsender har inngående kjennskap til handlingene omfattet av tiltalebeslutningen, og forsendelsene inneholder også gjenstander som har tilknytning til handlingene. Også NRK og Dagbladet har mottatt henvendelser med tilsvarende innhold. Disse forsendelsene er ikke omfattet av tiltalebeslutningen, men det er enighet om at disse henvendelsene har betydning for vurderingen av skyldspørsmålet i saken. Disse henvendelsene er derfor nærmere omtalt nedenfor.

Tiltalen ble tatt ut 23. januar 2020 av statsadvokat Marit Formo ved Det nasjonale statsadvokatembetet. Post I i tiltalen er utferdiget etter ordre fra riksadvokaten.

2 Kort om etterforskningen av saken

Forsvarer har gjort gjeldende at politiet har hatt «tunnelsyn» under etterforskingen av saken etter pågripelsen av Bertheussen 14. mars 2019. Etter dette tidspunkt har mistanken ifølge forsvarer kun vært rettet mot Bertheussen.

Retten er ikke enig i dette.

Etterforskningsleder Kim Sæter i PST har forklart seg nærmere om hvilke etterforskingsskritt som ble utført for hver av hendelsene omfattet av tiltalen og de hypotesene politiet og PST arbeidet ut fra. Med utgangspunkt i at Tor Mikkel Wara tidligere ikke hadde vært utsatt for tilsvarende hendelser, startet politiet ifølge Sæter et bredt og åpent søk av spor etter den første hendelsen 6. desember 2018. Det hadde vært mye debatt rundt teaterstykket Ways of Seeing og ut fra det som var skrevet på husveggene og bilen («RASISIT») 6. desember 2018, fremsto teaterforestillingen som et mulig motiv. Etter den andre hendelsen 17. januar 2019 (brann i søppeldunk og brev «Trekk anmeldelsen»), ble koblingen mot Ways of Seeing sterkere fordi Bertheussen hadde anmeldt teaterstykket til politiet. Brevet som Tybring-Gjedde mottok 5. februar 2019 inneholdt også en klar referanse til teaterstykket. Avsender kjente imidlertid til Tybring-Gjeddes reelle adresse, mens det var klart at Ways of Seeing hadde filmet feil hus. I følge Sæter talte dette for at avsender av brevet ikke hadde en direkte tilknytning til stykket. Også hendelsen 2. mars 2019 (ark og pulver i postkasse) ga en klar referanse til Ways of Seeing og nyoppsettingen av stykket 26. februar 2019. Hendelsen 11. februar 2019 (tøyremser og flasker med bensin etter bil) var ifølge Sæter annerledes enn de andre hendelsene fordi dette ikke skjedde på bopel. Basert på kjørerute oppgitt av Bertheussen ble det tatt beslag i alt tilgjengelig videomateriale fra de stedene hun hadde stanset. Analysene av dette materialet avdekket ingen andre gjerningspersoner i nærheten av bilen.

Kim Sæter forklarte videre at PST gjennom hele etterforskningen arbeidet ut fra fire hovedhypoteser: (1) at gjerningspersonen var tilknyttet Ways of Seeing, (2) at gjerningspersonen var inspirert av Ways of Seeing, (3) at gjerningspersonen ønsket at politiet skulle se nærmere på Ways og Seeing og (4) at det ikke var noen forbindelse mellom hendelsene og stykket. Hver av hendelsene ble etterforsket som separate saker og testet opp mot de ulike hypotesene. Sæter forklarte at PST også jobbet utfra hypotesen om at det kunne være forskjellige gjerningspersoner som hadde utført de ulike handlingene, enten fordi de var inspirert av andre, ville utnytte situasjonen eller av andre formål. De etterfølgende forsendelsene knyttet imidlertid hendelsene sammen ved at avsender hadde detaljert kjennskap til samtlige hendelser.

Om etterforskningen forklarte Sæter at det ble foretatt søk rundt åsted etter tekniske spor, vitneobservasjoner, rundspørring blant naboer mv. Det ble videre innhentet mobildata fra basestasjoner, bilder fra overvåkingskameraer, informasjon fra bomstasjoner og opplysninger

fra taxiselskaper knyttet til trafikk i nærheten av Vækerøveien [redacted] På spørsmål fra forsvarer erkjente Sæter imidlertid at dette materialet kan ha hatt mangler, blant annet knyttet til om politiet hadde mottatt et fullstendig materiale fra teleoperatører, basestasjoner, overvåkingskameraer mv. Sæter forklarte imidlertid at PST har foretatt analyser av uvanlig store mengder informasjon i forbindelse med saken.

I tillegg ble det foretatt grundige kriminaltekniske undersøkelser av en rekke beslaglagte gjenstander. Tilsvarende har samtlige brev som er mottatt i saken, vært gjenstand for omfattende dokumentgransking og skriftanalyse. Politiet hadde ikke fått treff i analyser av DNA eller fingeravtrykk, og ifølge Kim Sæters forklaring hadde PST ingen mistenkte for noen av hendelsene da den siste hendelsen 10. mars 2019 fant sted.

Retten legger etter bevisførselen til grunn at det var først noen dager etter denne hendelsen at mistanken ble rettet mot Bertheussen. Også i forbindelse med etterforskningen av denne hendelsen søkte imidlertid politiet bredt og innhentet tilgjengelige data fra basestasjoner, overvåkingskameraer mv. uten resultat. Etter en gjennomgang av bilder og logg fra det eneste overvåkingskameraet som var i funksjon denne kvelden, logg for alarmsystemet samt den skjulte kameraovervåkingen, begynte det ifølge Sæter å forme seg et mistankegrunnlag mot Bertheussen for denne hendelsen. Bertheussen ble pågrepet 14. mars 2019, og det ble gjennomført ransaking av bopel over to dager.

Politioverbetjent Snorre Mortensen i PST har forklart seg nærmere om gjennomføring av ransakingen 14. og 15. mars 2019, og hvilke beslag som ble gjort i Vækerøveien [redacted] Før gjennomføringen av ransakingen ble hele boligen dokumentert med foto tatt av kriminalteknikere fra Oslo politidistrikt. Dette fotomaterialet har også hatt betydning i forbindelse med blant annet de etterfølgende forsendelsene.

Kim Sæter forklarte at PST etter pågripelsen så på alle de foregående hendelsene på nytt og sammenholdt disse blant annet med beslag fra Vækerøveien [redacted] Det ble foretatt nye analyser av tidligere innhentet informasjon. Også i denne fasen av etterforskningen ble det i følge Sæter undersøkt om det kunne være andre gjerningspersoner enn Bertheussen.

Bertheussen har forklart seg til politiet dels som fornærmet og dels som siktet. Etter pågripelsen har hun avgitt tre forklaringer som siktet; 14. mars 2019, 2. april 2019 og 8. april 2019. Hun var innkalt til et nytt avhør 30. august 2019, men ønsket da ikke å forklare seg før klausulering av dokumentene var opphevet. Hun har heller ikke etter at hun fikk innsyn i sakens dokumenter ønsket å forklare seg ytterligere om forholdene i tiltalen til politiet.

Da Bertheussen ble pågrepet 14. mars 2019 oppga hun koder til telefon, iPad og PC samt passord for tilgang til ulike sosiale medier. Under etterforskingen har hun også medvirket til skriftundersøkelse og har gjennom sin forsvarer gitt informasjon om forhold hun mener har

betydning for etterforskingen, herunder undersøkelser av nettverksswitch, tusj i dreneringsrør mv. Politiet har i hovedsak etterkommet disse begjæringene.

Det er gjennomført en foreløpig rettspsykiatrisk undersøkelse i saken. Bakgrunnen var å avdekke om det forelå straffnedsettelsesgrunner etter straffeloven § 80 bokstavene f eller h. Bertheussen ønsket ikke å medvirke til denne. Undersøkelsen ble derfor foretatt på bakgrunn av sakens dokumenter, inkludert avhør. Konklusjonen var at Bertheussen hverken kom under straffeloven § 20 om tilregnelighet, § 80 bokstav f om alvorlig psykisk lidelse, eller bokstav h om bevissthetsforstyrrelse, og at det ikke var behov for en full rettspsykiatrisk undersøkelse.

Retten har under hovedforhandlingen fått presentert resultatet av denne etterforskningen. Retten er ikke i tvil om at denne saken har vært usedvanlig grundig etterforsket og det er ingen holdepunkter om at politiet/PST har hatt «tunnelsyn» under etterforskningen.

3 Beviskrav og bevisbedømmelse

All rimelig tvil skal komme tiltalte til gode. For å domfelle må retten være overbevist om at Bertheussen har forholdt seg som beskrevet i tiltalebeslutningen, og at det subjektive skyldkravet er oppfylt. Hver post i tiltalebeslutningen skal bedømmes for seg, og det er påtalemyndigheten som har bevisbyrden.

Forsvarer har gjort gjeldende at det ikke finnes noen fellende bevis i denne saken, og viser til at det ikke er funnet DNA, fingeravtrykk, tilståelse eller klare observasjoner fra vitner el. som knytter Bertheussen til handlingene. Det er riktig at det i denne saken ikke foreligger ett enkeltstående bevis som direkte knytter Bertheussen til handlingene omtalt i tiltalen. Det er imidlertid ikke av avgjørende betydning for den bevisvurderingen retten skal foreta.

Loven skiller ikke mellom bevismidler som direkte knytter seg til den straffbare handling (direkte bevis) og mer indirekte bevis, ofte også omtalt som indisiebevis. Slike direkte bevis kan være en tilståelse eller en vitneobservasjon fra noen som har sett at tiltalte utfører den straffbare handlingen. Indirekte bevis (indisiebevis) er derimot omstendigheter som *i seg selv* ikke sier noe om tiltalte har utført en handling eller ikke, men som enkeltvis eller samlet, kan gi grunnlag for slutninger om tiltaltes skyld. Tekniske bevis som for eksempel fingeravtrykk og DNA – av forsvarer omtalt som fellende bevis - er i utgangspunktet å anse som indirekte bevis (indisier), men som normalt tillegges stor vekt. Det relevante spørsmålet er derfor hvilken vekt retten skal tillegge det enkelte bevis som er presentert under hovedforhandlingen. Noen bevis vil etter en konkret vurdering tillegges stor vekt, mens andre tillegges mindre vekt. Enkelte momenter kan også etter omstendighetene tale mot et gitt resultat. Rettens bevisbedømmelse beror på en samlet vurdering av alle disse momentene. Ved vurderingen av om beviskravet er oppfylt, kreves det ikke at hvert enkelt moment skal være bevist utover

enhver rimelig tvil så lenge det etter en samlet vurdering av momentene ikke er rimelig tvil om resultatet av bevisvurderingen, jf. Rt-2005-1353 (avsnitt 14) hvor det fremgår:

> Prinsippet om at enhver rimelig og fornuftig tvil skal komme den tiltalte til gode er en bærebjelke i straffeprosessen. Kravet gjelder for bevisresultatet som sådan – i vår sak om A hadde utvist forsett med hensyn til den omstendighet at det dreide seg om narkotika. Bevisbedømmelsen beror ofte på en vurdering av flere momenter som hver for seg kan ha ulik bevisstyrke. Det kreves ikke at hvert enkelt moment skal være bevist utover enhver rimelig tvil, så lenge det etter en samlet vurdering av momentene ikke er rimelig tvil om konklusjonen.

4 Bevissituasjonen i denne saken

Som nevnt ovenfor foreligger det ingen enkeltstående bevis som direkte knytter Bertheussen til en eller flere av hendelsene som er omfattet av tiltalebeslutningen. Gjennom en bred etterforskning er det innhentet en rekke opplysninger fra ulike kilder og undersøkelser som samlet sett utgjør bevisbildet i saken.

4.1 Kriminaltekniske undersøkelser

Det er foretatt en rekke analyser og tekniske undersøkelser i saken som vil bli gjennomgått i forbindelse med vurderingen av de enkelte hendelsene.

Noen av disse undersøkelsene har betydning for flere av hendelsene i saken fordi de er basert på en innbyrdes sammenligning av bevismaterialet. Dette gjelder blant annet undersøkelser av papir og konvolutter. Det er også foretatt undersøkelser av håndskrift som gjelder flere av hendelsene i saken, og hvor undersøkelsene baserer seg på en innbyrdes sammenligning av skriftprøver dels fra beslag og dels prøver tatt under etterforskningen.

Med unntak for konklusjonen i håndskriftundersøkelsen, har forsvarer opplyst at resultatene av de kriminaltekniske undersøkelsene ikke bestrides.

4.2 Digitale beslag

Etterforsker Martin Bøyum i PST har foretatt gjennomgang av digitale beslag sikret etter ransakingen i Vækerøveien [redacted] Beslagene ble sikret fra iPhone, iPad og PC, og Bertheussen oppga passord og annen påloggingsinformasjon til blant annet Facebook og meldingstjenesten Messenger da hun ble pågrepet 14. mars 2019. Aktivitet på Bertheussens telefon, innholdet fra hennes Facebook-profil samt kontakt med andre på Messenger er sikret i saken. Basert på det sikrede materialet er det også trukket ut hvilke internettsøk og Facebook-søk Bertheussen har foretatt, hvilke applikasjoner som er benyttet, når det er tatt skjermbilder, når det oppstår såkalte cookies, når telefonen er lagt til lading osv.

I tillegg til beslag gjort hos Bertheussen, er det innhentet store mengder data fra overvåkingssystemet i Vækerøveien [redacted] og andre steder, bompengeplasseringer, kontoopplysninger mv.

4.2.1 Særlig om Helsedata

Helseapplikasjonen («Helsedata») er et program installert på iPhone som basert på målinger i telefonen registrerer antall skritt, distanse, høydeforflytning og når slike bevegelser har funnet sted. Applikasjonen registrerer kun at mobiltelefonen har vært i bevegelse, ikke hvem som har den med seg, og heller ikke hvor bevegelsen har funnet sted.

Martin Bøyum har forklart at det foreligger ingen sikre opplysninger om hva som skal til for at telefonen registrerer at en bevegelse igangsettes eller stanses, og at det eksakte tidspunktet for når bevegelsene finner sted således er noe usikre. Det kan også være usikkerhet med hensyn til om det har vært stans i bevegelsene underveis.

Når det gjelder antall skritt som er registrert i Helsedata, viste Bøyum til at det foreligger to forskningsstudier som viser at det er en feilmargin for antall skritt på mellom 2-7 %, og at noe av dette muligens kan forklares med hvor på kroppen og hvordan telefonen holdes, samt ganglag. Studiene viser en større usikkerhet når det gjelder distanse som er gått, og høydeforflytning er ikke undersøkt i studiene. Det er imidlertid opplyst at Helsedata kun registrerer høydeforflytning oppover og ikke nedover, og at en høydeforflytning er anslått til å være tre meter. Retten legger Martin Bøyums forklaring til grunn. Basert på den usikkerhet som er beskrevet ovenfor, har retten ved bevisvurderingen lagt til grunn at telefonen til Bertheussen har vært i bevegelse i en gitt periode, og at eksakt antall skritt, høydeforskyvning eller distanse kun er egnet til å gi en indikasjon på omfanget av denne bevegelsen.

5 Teaterstykkets omtale av Tor Mikkel Wara

Som nevnt ovenfor ble teaterstykket Ways of Seeing satt opp på Black Box teater i Oslo i perioden 21. til 30. november 2018. Med bilde av huset i Vækerøveien [redacted] bakgrunnen fremførte en av skuespillerne følgende monolog:

> Its early April. There is still snow. The first house is in Røa. There is a very big and dense tuja hedge. The snow is melting, it's slippery. And wet. And cold. I am freezing. I try not to sneeze or cough. The neighbour's dog is barking on us. It smells us. It's the first real sunny day of the spring. The ice is crackling so we need to move very carefully and not make sounds with our movements.
>
> This first house belongs to Tor Mikkel Wara, who is the Justis og beredskapsminister - «Justice and emergency minister » which for some reason also includes immigration and asylum issues, I don't know why. He took over two days ago after the racist, islamophobic Sylvi Listhaug was forced to resign. Interestingly, they both worked in

> the same PR/lobby company: First House. According to some people, Wara has been "selling influence" for the last 25 years. This very day, the 5th of April, Wara went out in public stating his agenda: to militarize the police and just like in France, to create better possibilities for using emergency laws.
>
> > A cat appears from the tuja hedge Its beautiful, deep yellow. We sit outside this first house for 7 hours."

Ved avslutningen av stykket uttales det blant annet:

> Vi venter i hagen, som steinene venter, som ringdua og svarttrosten og isen og det klare vannet. Vi venter, som en tohodet nisse, malplassert, møkkete, slem.
>
> Vi venter på dere nå: purketryner, kutryner, håpets rotspisende parasitter. I blant ser vi dere gjennom soveromsvinduene, elendige tryllemiddel! som trekker alt vi er ut av skyggen av vår egen fødsel. Vi tenner svarte lykter. Så vender vi oss mot paradisene som er tapt for dere og deres nærmeste.

6 Nærmere om Bertheussens engasjement knyttet til Ways of Seeing

Bertheussen har forklart at hun er en meget privat person, og at hennes sykdom medførte at hun var mye hjemme. Retten legger til grunn at hun ble svært opprørt over at huset deres var blitt filmet og vist i teaterstykket, og at Tor Mikkel Wara ble omtalt som del av et rasistisk nettverk. Hun gikk derfor på teaterstykket 24. november 2018 og filmet forestillingen åpenlyst.

Bertheussen har forklart at hun sto rolig og filmet, og at hun fortsatte å filme til tross for at en vakt kom bort og ba henne om å slutte. Da vakten involverte flere personer knyttet til teateret, syntes Bertheussen at det ble ubehagelig, og hun og venninnen forlot teateret. De gikk rolig bortover gaten, og en vakt kom etter dem og ba dem slette materialet på telefonen.

Bertheussen ble derfor svært provosert av debatten 28. november 2018 på Dagsnytt 18 hvor regissøren Pia Maria Roll Jessen ifølge Bertheussen, sa at hun hadde filmet aggressivt og løpt fra stedet. Hun opplyste også at skuespillerne ble forstyrret og nervøse av opptrinnet, og at de holdt på å avbryte forestillingen som følge av dette. Bertheussen mente at Jessen dermed «trakk henne ut i offentligheten med sine løgner». Hun mente også at Jessen reduserte henne til et «vedheng til justisministeren».

Pia Maria Roll Jessen har under sin forklaring i retten fastholdt disse opplysningene.

Som nevnt ovenfor skrev Bertheussen en kronikk i VG 1. desember 2018. Kronikken hadde tittelen «De kaller det kunst, jeg kaller det en grov invasjon av mitt privatliv». Det fremgår blant annet av kronikken:

> Kjære Pia Maria Roll – dette er ikke kunst. Det er et hensynsløst og et grovt overtramp. 28. november stiller Pia Maria Roll, regissør av teaterstykket «Ways of seeing» på radioprogrammet Dagsnytt 18. (…)
> Temaet er en forestilling som, blant annet, viser film av mitt hjem. Jeg har alltid valgt å holde meg unna offentligheten, det hadde jeg også tenkt å gjøre denne gangen. Nå har jeg derimot ikke lenger noe valg. Roll sitter på Dagsnytt 18 og bringer meg som person inn i offentligheten med en merkelig fortelling hvor hun hevder jeg er aggressiv fordi at jeg sto oppreist og filmet filmen hun har tatt av mitt hjem. Sannheten er at jeg ikke kan sitte som vanlige publikummere på grunn av muskel- og skjelettsykdommer. I perioder kan jeg ikke reise meg, ikke gå, ikke kle på meg.
>
> (…)
>
> 4. april får landet en ny justisminister. 5. april filmer fremmede mennesker vårt hjem uten tillatelse. Et hjem jeg befinner meg i nesten hele døgnet, hver dag, hver uke, tidvis med sterke smerter. Jeg føler meg trygg i eget hus. Gardinene åpne og lyset på. Jeg ante ingenting om hva som skjedde på utsiden, rett utenfor mitt eget trygge hjem. Der står de, på privat grunn, og filmer i skjul mens jeg er hjemme. De filmer stuevinduet og soveromsvinduet, og der inne er jeg. Jeg som aldri har oppsøkt offentlighetens lys. Jeg som alltid har satt pris på min anonymitet. Det er inntrengere og jeg er uten mulighet til å forsvare meg. Hadde jeg visst at de var der ute hadde jeg selvsagt fått dem fjernet.
>
> (…)
>
> Gjennom vår og sommer jobber min kjæreste nesten døgnet rundt for oss som bor i dette lille landet. I mens sitter det en gjeng «kunstnere» og syr sammen en røverhistorie hvor han, den beste av oss alle, blir skrevet inn i deres absurde verden med antydninger om at han er rasist og nazist. De kaller det kunst, jeg kaller det en grov invasjon av mitt privatliv. Høsten kommer og jeg blir enda dårligere. Samtidig sitter de i smug og syr videre på sin fortelling med film fra mitt hjem som bakteppe. De har filmet soverommet mitt, hvor jeg visstnok deler seng med en rasist. Jeg ante ingenting om at scenekunstneren Sara Baban brukte disse mørke novemberkveldene til å invadere mitt privatliv. Sara, hvis Facebook-side viser en tegning av en kvinne som poserer med et maskingevær over skulderen.

Bertheussen anmeldte også teateret, regissørene og skuespillerne til politiet 19. desember 2018. Hun har forklart at hun med dette hadde gjort det hun kunne for å si ifra om at dette var uakseptabelt.

Bevisførselen i saken viser imidlertid at hennes engasjement rundt forestillingen Ways of Seeing har vært langt mer omfattende enn det hun selv gir uttrykk for.

6.1 Digitale beslag – Ways of Seeing

Etterforsker Martin Bøyum i PST har foretatt en gjennomgang av digitale beslag knyttet til Ways of Seeing i perioden 24. november 2018 frem til Bertheussen ble pågrepet 14. mars 2019; en periode på i alt 111 dager.

Gjennomgangen av Bertheussens Facebook-konto viser at det i denne perioden ble foretatt 391 søk som kan knyttes til Ways of Seeing, og at det i denne perioden var om lag 8 500 logglinjer i meldingstjenesten Messenger. Teaterstykket var tema i svært mange av chattene, både i Messenger-gruppen Hækaveh, men også med andre personer som ytret seg i debatten rundt teaterstykket, slik som eksempelvis biskopen i Oslo, Kari Veiteberg, jf. nedenfor. Bertheussen opprettet også flere falske Facebook-profiler som hun benyttet til å kommentere på innlegg.

Det ble videre gjort funn av filmer og lydfiler samt et stort antall bilder, herunder 174 skjermbilder. Av disse var 61 skjermbilder ikke knyttet til Ways of Seeing. I tillegg ble det funnet en rekke notater på iPad og iPhone som kan knyttes til Ways of Seeing. Dette gjelder blant annet et «motkunstprosjekt» til høstutstillingen, jf. nedenfor.

Bøyum forklarte at nettloggene fra iPad, iPhone og Sony Vaio ble slått sammen i analysene av materialet. Når det gjelder antall logglinjer forklarte Bøyum at det er knyttet stor usikkerhet til hvordan disse registreres slik at det ikke hensiktsmessig å vektlegge antall logglinjer. Undersøkelsene viser imidlertid at Bertheussen hadde en betydelig aktivitet gjennom hele perioden. En samlet oversikt over nettaktivitet fremlagt for retten, viser at det i løpet av 111 dager kun var 20 dager hvor det ikke var nettaktivitet knyttet til teaterstykket. Retten legger Martin Bøyums forklaring om dette til grunn.

6.1.1 Messenger-gruppen Hækaveh

Som en følge av eksponeringen i teaterstykket ble Bertheussen invitert med i Messenger-gruppen Hækaveh av Ingvil Smines Tybring-Gjedde. Ifølge Tybring-Gjedde inviterte hun Bertheussen med i gruppen for å støtte og hjelpe henne i den vanskelige situasjonen hun var i som en følge av medieoppmerksomheten rundt teaterstykket. Ingvil Smines Tybring-Gjedde har forklart at dette var en privat chattegruppe som ble opprettet før Ways of Seeing, og gruppen skulle være en kanal for frustrasjon som ikke skulle ut i offentligheten. Hun omtalte også gruppen som en «fjasegruppe» hvor det var «høyt under taket» og gruppen hadde ingen politisk agenda. Første kontakt med Bertheussen på Messenger var 25. november 2018.

En gjennomgang av samtaleloggene fra gruppen viser at det i dagene før den første hendelsen 6. desember 2018, var betydelig aktivitet i gruppen som følge av at biskop Kari Veiteberg uttalte seg positivt på egen Facebook-side om teaterstykket. Dette gjorde både Bertheussen og de andre i Hækaveh-gruppen opprørte. Gjennomgangen av digitale beslag viser også at

Bertheussen kommuniserte direkte med biskop Veiteberg om teaterstykket på Facebook 3. desember 2018:

> Kjære Oslo biskop Kari Veiteberg
> Jeg er meget skuffet over at du har reklamert for og oppmuntret folk til å se en forestilling som hetser, snikfilmer og mobber mange inkludert mitt hjem. Da jeg som svar på ditt innlegg poster min kronikk svare du med å spørre om jeg har sett forestillingen. Noe som viser at du ikke en gang gadd å lese hva disse vennene din fra Black Box utsetter mennesker for. Når det blir påpeker at du tydeligvis ikke har lest kronikken presterer du å skrive ordrett
> «Men eg trur vi må sjå på forestillinga saman»
> Det føltes som et slag i magen. Du har virkelig ikke lest kronikken min?
> Eller mener du at jeg atter bør utsette meg for noe som var så vondt? Stå der og se og høre på Pias forferdelige fortelling. Jeg gråt i dagevis. Eier du ikke skam!
> At jeg ikke er en offentlig person gjør saken ennå verre men ingen uansett verv, jobb, politisk syn, religion eller etnisitet skal måtte tåle dette.
> Ikke bare går du god for forestillingen på din offentligeside men også i to innlegg på din private side. Alt er slettet nå men du har såret mange med dette.
> Jeg forventer at du bruker minst like tid og plass på å skrive en uforbeholden unnskyldning til ALLE som ble mobbet og snikfilmet som underholding i dette forrykte konspirasjons teaterstykket.
> Mvh
> Laila Anita Bertheussen
> Mor til 2 døtre

6.1.1.1 Høstutstillingen

Deler av kommunikasjonen i Hækaveh-gruppen omhandler også et «motkunstprosjekt» for høstutstillingen som Bertheussen tok initiativ til. Av notat lagret på Bertheussens iPad 31. januar 2019 fremgår det en plan for prosjektet:

> **Tittel:** Høstutstilling
> **Sammendrag:** Lage et ekkokammer utformet som en sort boks
> **Kilde:** Notes
> **Hovedtekst:** Høstutstilling
> Lage et ekkokammer utformet som en sort boks
> Inn i boksen skal det være mørkt.
> Vi kjører bildet av huset vårt tatt fra forestillingen og så masse mediaklipp som høres som ekko.
> Praktiske:
> Boksen bør være lett å montere og demonter. Lages i sponplater som er malt sort og som hengsles sammen med sortmalte hengsler. Kanskje vi skal en hengsel være blodrød der inngangen er.
> Inn i boksen skal det være et lite hull med teksten «se ut» man alt man ser er PMRs «kakling»
> Presentasjon av verket:
> Når kunst blir til overgrep
> Alternativt: De holder sammen, ingen står fram, ingen tør bryte ut.

> De tenker i takt, de drikker på de samme stedene, leser de samme avisene, omgås bare likesinnede, speiler seg selv i hverandre.
> Ingen våger å kritisere de andre i boksen, uten flokken er de fortapte.

Bertheussen har opplyst at dette var noe de tullet med i gruppen, og at søknaden aldri ble sendt inn. Ingvil Smines Tybring-Gjedde har forklart at hun i begynnelsen oppfattet dette som «fjas», men at det ble mer og mer alvorlig for Bertheussen, og at de andre snakket om dette utenfor gruppen.

6.1.1.2 Søk på personer tilknyttet teaterstykket

Loggen fra Hækaveh-gruppen viser videre at Bertheussen gjorde omfattende undersøkelser om personene knyttet til Ways of Seeing, herunder søk i skattelister, eiendomsregistre og dødsannonser. Disse opplysningene delte hun i Hækaveh-gruppen. Det legges også til grunn at hun fysisk oppsøkte huset til Pia Maria Roll Jessen. Bertheussen har forklart at hun tok bilde av postkassen til Jessen, googlet hvem som bodde der og delte dette i gruppen. En oversikt over hvilke internettsøk Bertheussen har foretatt i perioden, viser at hun i tillegg til personer direkte knyttet til Ways of Seeing også søkte på Jessens familiemedlemmer og venner av dem.

Pia Maria Roll Jessen har forklart at Bertheussen også fulgte henne og de andre tilknyttet teateret på sosiale medier, og at dette opplevdes svært ubehagelig.

6.1.1.3 Ønsket om oppmerksomhet i media

Etter hendelsen 6. desember 2018 ønsket Bertheussen å få oppmerksomhet rundt hendelsen i media, og ba Ingvil Smines Tybring-Gjedde om hjelp:

> Har du noen som kan lekke saken til pressen IKKE til Dagbladet så skal ikke jeg blande meg. Jeg kommer ikke til å kommentere. PST har vært her.

Bertheussen sendte deretter bilder av skrift på veggen, bilen og drivstofftanken til Ingvil Smines Tybring-Gjedde som videresendte til NRK.

Gjennom Hækaveh-gruppen ble Bertheussen også kjent med Rita Karlsen i Human Right Service (HRS). I forbindelse med de ulike hendelsene sendte Bertheussen informasjon og bilder som senere ble publisert på nettstedet Rights.no.

I forbindelse med hendelsen 17. januar 2019 (brann i søppeldunk og brev med «Trekk anmeldelsen») skrev Bertheussen (LAB) i gruppen:

Kl. 16:04	LAB	Dette må ikke ut ennå

Kl. 16:05	Rita Karlsen	Skynd deg! Dør av nysgjerrighet!
Kl. 16:05	LAB	Det har satt fyr på søppeldunken vår i dag og det lå trusselbrev i postkassen. Nå står det uniformert politi på tomta.

Bertheussen sendte deretter et bilde av brevet som var mottatt og et bilde av den utbrente søppeldunken.

Kl. 16:08	Rita Karlsen	Satan! Sjokkerende. Kan vi få saka som første, når den skal ut....?
Kl. 16:09	LAB	Tror det står en journalist der
Kl. 16:09	LAB	Så bare kjør
Kl. 16:10	LAB	Ikke kopi av brevet. Kun innhold

Også i forbindelse med funn av brev og pulver i postkassen 2. mars 2019 kommuniserte Bertheussen med Rita Karlsen. Av loggen fremgår det blant annet:

Kl. 18.01	LAB	Du kan skrive om pulveret men du har det ikke fra meg.

Informasjon om denne hendelsen ble publisert på Rights.no 5. mars 2019.

Bertheussen har forklart at hun ikke hadde noe imot at Rita Karlsen skrev om disse hendelsene, men ville gjøre dette anonymt da hun selv ikke ønsket noen del i offentligheten.

Også i forbindelse med brannen i bilen 10. mars 2019 var Bertheussen i kontakt med en journalist i VG, og holdt samtidig Rita Karlsen orientert i Hækaveh-gruppen.

Bertheussen har forklart at hun ønsket at hendelsene skulle få oppmerksomhet, og at hun ikke så noen motsetning mellom etterforskingene av saken og oppmerksomhet i pressen. I følge Bertheussen ville pressen fått opplysningen likevel, og ved flere av hendelsene var pressen allerede på plass før hun kommuniserte i gruppen.

I avhør 17. januar 2019 (som fornærmet) forklarte Bertheussen at hun aldri hadde snakket med media. Under hovedforhandlingen forklarte imidlertid Bertheussen, etter å ha blitt konfrontert med materialet fra Messenger-gruppen, at hun delte denne informasjonen med Rita Karlsen. Hun fastholdt at hun aldri svarte på medias henvendelser, men at hun tipset dem noen ganger. Hun forklarte videre at hun så på Rita Karlsen som en venninne, og ikke som en journalist. Denne forklaringen står imidlertid i kontrast til Bertheussens innledende forklaring om at hun ikke kjente Rita Karlsen og aldri hadde møtt henne.

Retten legger etter bevisførselen til grunn at Bertheussen også ønsket oppmerksomhet i pressen i forbindelse med politianmeldelsen av teateret. Loggene fra Messenger viser at Bertheussen tok kontakt med Ketil Lindseth i First House i desember 2018 med spørsmål om han kunne tipse VG om anmeldelsen. Bertheussen forklarte under hovedforhandlingen at hun ønsket å få fokus på dette på grunn av alle løgnene om henne i media og for at anmeldelsen ikke skulle bli henlagt. Det fremgår videre av logg fra Bertheussens iPhone at hun mottok en henvendelse på SMS fra Fredrik Kampevoll i VG 22. desember 2018 kl. 11.43 og at hun besvarte denne samme dag kl. 11.52 med informasjon om anmeldelsen. Også dette står i sterk kontrast til hennes forklaring om at hun aldri besvarte henvendelser fra pressen.

Ingvil Smines Tybring-Gjedde har forklart at hun opplevde Bertheussen som mer og mer intens og at det meste av deres kontakt omhandlet Ways of Seeing. I avhør 10. april 2019 har hun forklart at Bertheussen «virket gira – litt ADHD aktig». Hun forklarte at hun undret seg over at ingen av de andre som også var omtalt i teaterstykket opplevde tilsvarende hendelser som Wara. Det skjedde stadig nye hendelser når Bertheussen var alene hjemme og PST ikke var der. Allerede etter den første hendelsen 6. desember 2018 stusset Ingvil Smines Tybring-Gjedde over at Bertheussen lekket bilder til pressen og tenkte allerede da at hun kanskje «spilte på to hester». Hun stusset også over at Bertheussen til tross for disse hendelsene var svært rolig og virket uforstyrret av disse. Hun oppfattet at Bertheussen syntes sikkerhetstiltakene var mer irriterende enn selve hendelsene, og mistanken om at noe ikke stemte, forsterket seg. Hun snakket også med Rita Karlsen om mistanken. Karlsen ønsket at Tybring-Gjedde skulle ta dette opp med statsministeren. Hun forklarte at hun nevnte dette for departementsråden noen dager før pågripelsen av Bertheussen.

6.1.2 Innlegg på Facebook - dialog med Tor Mikkel Wara på Messenger

Også dialogen på Messenger med Tor Mikkel Wara i forbindelse med et innlegg på Facebook viser at Bertheussen var svært opprørt over politiets henleggelse av anmeldelsen. Gjennom bevisførselen har retten fått innsyn i en diskusjon med Tor Mikkel Wara i forbindelse med utkast til et innlegg på Facebook om henleggelsen. Det fremgår av dialogen at Wara gir klart uttrykk for at Bertheussen ikke skal publisere dette da det vil «lage et helvete» for ham. Etter noen mindre justeringer publiserer Bertheussen likevel innlegget 7. februar 2019:

> Som kjent har jeg anmeldt Black Box Teater for å ha snikfilmet vårt hjem. Filmen ble senere benyttet i teaterforestillingen «Ways of seeing». Politiet har henlagt saken.
> Jeg har anket.
> Politiet kontaktet meg aldri angående anmeldelsen, sjekket aldri fakta, sjekket ikke hvordan regissør Pia Maria Roll Jessens medarbeidere hadde gått frem. Sjekket aldri hva de filmet eller hvilke filmopptak teateret faktisk sitter på.
> Har politiet noen gang vurdert om det vi har vært utsatt for kan være en

direkte konsekvens av teaterforestillingens konspirasjonsteorier om at min samboer gjennom 25 år og nå justisminister Tor Mikkel Wara er rasist? To ganger har noen prøvd, og delvis lykkes, med å sette fyr på vår eiendom. I tillegg har vi mottatt trusselbrev om at «neste gang lykkes de».
Uansett henlegger politiet anmeldelsen uten å ha sjekket opp en eneste ting, - meg bekjent.
Første gang jeg hørte om delvis henleggelse, var da jeg deltok på et seminar på Oslo fotokunstskole 17. januar. Det ble fortalte av regissør Roll Jessen fra scenen, etterfulgt av løgner om meg. Hun reduserer dessuten meg og min eksistens til et vedheng av justisministeren.
Roll Jessen og vennene hennes har produsert diverse konspiratoriske ideer som at Tor Mikkel er rasist, at min kronikk var en «avledningsmanøver» på vegne av FrP, at kommunikasjonsapparatet i departementet bistår meg og lignende. Sammen med alle påstandene fra Roll Jessen om hva som skjedde på Black Box (da jeg overvar forestillingen), kunne dette vært en komedie. Men at noen aksepterer at folk sniker seg rundt andres hjem, noen med kamera andre med fyrstikker, finner jeg ikke morsomt.
Han ble innsatt som justisminister 4. april, mer enn 25 år siden han sist var aktiv politikker.
5. april er de her og filmer. Og på 1-2-3 så hadde Roll Jessen og gjengen funnet en ny brikke til sin konspirasjonsteori. Nå var Tor Mikkel med i et rasistisk nettverk og mitt hjem et rasistisk hjem Nei jeg ler definitivt ikke.
Jeg måtte selv ringe politiet for å høre om det stemte at saken var henlagt. Og jeg måtte ringe igjen for å be om å få det skriftlig, noe jeg først mottok 28. januar.
Ikke har jeg hørt et ord fra noen på stortinget, ei heller fra utøvende kunstnere, eller kunstkritikere. Min kjære kalte teateret moralskt konkurs, det må være lov å håpe at flere kan stå opp for det standpunktet.
Jeg er for øvrig ikke medlem av noe parti og har heller aldri vært det, så her er det bare å «kaste seg på» uavhengig av politisk ståsted. Neste gang snikfilmer de kanskje ditt soveromsvindu fra din hekk.
Skuespiller Hanan Benammar forsvarer handlingen med at det for dem var en «pilegrimsferd for å få bilde av disse stedene og disse menneskene», og at de i forestillingen ikke viser noe annet enn husene og soveromsvinduene. Var jeg ikke heldig?
De kom for å få bilde av huset og oss som bor her men viste «bare» soveromsvinduene. Jeg tror hun glemmer at hun først stemplet hjemmet mitt som rasistisk og så viste hun bilder fra huset og soveromsvinduet filmet fra privateiendom. Moralsk forkastelig!
Roll Jenssen mener at jeg som justisministerfruen må jeg tåle dette. Av alle faktafeil, konspirasjoner og løgner fra Roll Jessen er jo den med fruen nesten søt.

6.1.3 Falske profiler på Facebook

Bertheussen opprettet også flere falske profiler på Facebook som hun brukte til å legge ut dårlige anmeldelser og kommentarer. Hun forklarte under hovedforhandlingen at hun likte å være litt «flåsete» på nettet, men at hun måtte legge bånd på seg da Tor Mikkel Wara ble

utnevnt som justisminister. Med profilen Anita Berg skrev hun blant annet følgende 15. januar 2019 i forbindelse med at Black Box teater reklamerte for en ny sesong ved å dele at Norsk Shakespearetidsskrift hadde kåret Ways of Seeing til Årets forestilling:

> Ønsker dere lykke til med sesongåpning men stiller meg undrende til valg av link dere deler for å informere om åpningen. Dette stykket har utsatt privatpersoner for snikfilming, mobbing og hærverk på privateiendom. Ber om at dere av hensyn til dem og alle andre berørte av snikfilmingen og mobbingen fjerner denne posten og velger en som ikke er så støtende for å reklamere for ny sesong.

Samme dag inviterte Oslo Fotokunstskole til seminar om overvåking, og Anita Berg la inn følgende kommentar på deres side:

> Hvordan kan dere slippe til Pia Maria Roll, en person som er ansvarlig for snikfilming og mobbing og som i tillegg lyver for åpen scene hos dere? Er dere ikke klar over hva privatpersoner har blitt utsatt for som en direkte konsekvens av Pia Maria Rolls stykke?

Dagen etter la hun på ny inn en kommentar om forestillingen, denne gang på Norsk Shakespearetidsskrifts Facebook-side:

> Står dere inne for snikfilming og mobbing som dette stykket er bygget opp av? Dette stykket er den direkte årsak til at privatpersoner er blitt utsatt for brannstiftelse og hærværk på privateiendom. Eier dere ikke skam?

Gjennom disse kommentarene knytter Bertheussen også hendelsen 6. desember 2018 til teaterstykket.

6.1.4 Kontakt med sponsorer mv

Bertheussen var videre i kontakt med flere sponsorer for Black Box teater, Vega Scene og HUMAN festivalen og konfronterte disse med teaterets virksomhet og budskap. Fremlagte dokumenter viser at hun også i denne kontakten kobler angrepene på huset til teaterstykket. Eksempelvis nevnes e-post til André Støylen i Sparebankstiftelsen 23. januar 2019 hvor det fremgår:

> Hei André Jeg kontakter deg pga Sparebankstiftelsen økonomiske støtte til Vega Scene i Oslo. Jeg er en meget privat person og har aldri tatt eller hatt noe ønske om å ta eller ha en plass i offentlighetens lys. Jeg har nå havnet i en meget lei situasjon pga en teaterforestilling som har ført til gjentatte angrep på vårt hjem. Jeg hadde håpet at det værste var over og at jeg med tid og stunder sakte men sikkert ville våge å åpne gardinene litt igjen. De har alle vært nede siden 24. november, dag o

Retten nevner også at det på Bertheussens iPad ble funnet enkelte reklamebilder fra sponsorer til Black Box teater, hvor teksten er manipulert. Retten nevner eksempelvis «Bokklubben - Mye mer enn bøker. Nå også stolt sponsor av ulovlig filming av private hjem» og «Obos – Kom hjem – vi venter på deg i hekken».

6.2 Oppsummering

Gjennomgangen ovenfor viser at Bertheussen hadde et betydelig engasjement knyttet til Ways of Seeing og at dette ble mer og mer intenst. Hun var svært opprørt over filmingen av huset og at politiet henla hennes anmeldelse. Retten legger etter bevisførselen til grunn at Bertheussen brukte alle tilgjengelige kanaler for å skape oppmerksomhet omkring teaterstykket og konsekvensene av dette. Gjennom innlegg og kommentarer på Facebook, kontakt med sponsorer mv. koblet hun hendelsene i Vækerøveien til teateret. Hun bidro til at informasjon om hendelsene tilfløt pressen uten selv å stå frem som kilde, drev omfattende undersøkelser av de som var involvert i teateret, kontaktet sponsorer til teateret og hadde en omfattende kontakt på sosiale medier i eget navn og under falsk profil. Dialogen med Tor Mikkel Wara, hvor han er sterkt imot at hun poster et innlegg på Facebook, underbygger at Bertheussen var mer opptatt av å få oppmerksomhet rundt teaterstykket enn at innlegget var skadelig for Wara som justisminister. Etter rettens syn belyser intensiteten i Bertheussens engasjement motivet i saken.

7 Etterfølgende forsendelser

Etter at Bertheussen ble pågrepet 14. mars 2019, har det ikke vært flere hendelser hos Tor Mikkel Wara. Det har imidlertid kommet forsendelser, som handler om saken, til Bertheussens forsvarer, advokat John Christian Elden og til pressen.

Disse etterfølgende forsendelsene gir inntrykk av å være sendt av en eller flere gjerningspersoner med inngående kjennskap til saken. Det er ikke funnet fingeravtrykk eller DNA på disse som kan identifisere slike gjerningspersoner.

7.1 De enkelte forsendelsene

7.1.1 Postforsendelse mottatt av advokat Elden 14. mai 2019

Den 14. mai 2019 mottok advokat Elden en håndskrevet boblekonvolutt med frimerker av Sklinna og Sandvigodden fyr. Etter bevisførselen legges det til grunn at konvolutten sannsynligvis var poststemplet 30. april 2019, men ble først mottatt 14. mai 2019. Det er på det rene at Bertheussen reiste til USA 26. april 2019, og var borte til slutten av juni.

Konvolutten inneholdt tre Dymo-ruller med tekst, hyssing, plastpose og en nødhammer. Teksten på Dymo-rullene var:

RULL1 BEKLAGER DETTE ER HAMMEREN VI KÖUS TE BILVINDUE MED MARS 8
SELF START BRANN DÅRLI BRENE LØRDAG VI FULGT MED RASISTENE S 28 NOV HUN ØDELEGE FORESTILING VI TAGGET DES 6 BLE NESTEN TATT DA HAN VÅKNE VI LØPE BAK HUS KASTE MARKER INN VENTIL SPRAY IKKE PLASS DJORDE 1 BREV MED AVIS KANSKJE KLASSEKAMPEN XEROX LIM VI LAGE FLERE BQEEV PULVER PILS OG BAKING PULVER VI FESTE BUGG PÅ KJØKKNVINDU HØRER MYE HUN ALLTI DER KODE DØR 1207 FESTE BENSIN FLASKR UNDER BIL I POSE VETE PÅ LØSNE LENGE
JEG GÅ R FORAN BIL HUN MÅ STOPPEL
XXXX LØSNER POSEN MEN RE KER IKKE Å TENNE P VI VISTE ALT OM DEM DET VAR LETT POLITI LATTER

ULL 2 FØRST VAR DET ELDIG GØY Å PLAGE FRP SVINA DE FORTENTE M N DET BLE FOR MYE AA LA B HUND TISSE PÅ BREV OG ØDELEGGE BIL ER OK MEN VILLE ØDELEGGE HELE LIVET TIL FAM WARA BERTHEUSSEN KAN DU GI DETTE TIL PRESSEN FØR SNUTEN VI SKULLE ALDRI HA GJODT DETTE VEUD STOPPET ETTER SØPPEL BRANN

RULL 3 VI KJ PIA OG MARIUS HAR IKKE NOE MED DETTE Å GJØRE HAMMEREN RISET INN RAZIST UNDER DET KNUSTE VINDUET FREDAG MARS 8 VAR KVNNE DAGS MARKERING

7.1.2 E-post fra NRK 31. mai 2019

NRK mottok i mai 2019 en henvendelse fra noen som hevdet å stå bak truslene mot Wara.

NRK har nektet å utlevere e-posten til PST, forsvarer og retten under henvisning til kildevernet. Under hovedforhandlingen begjærte forsvarerne utlevering av e-postene med metadata, men fikk ikke medhold, jf. Oslo tingretts kjennelse av 8. oktober 2020.

NRK sendte følgende e-post til PST om henvendelsen den 31. mai 2019:

Hei!
Viser til prat m dere tidligere i ettermiddag.
Vi har fått en henvendelse fra noen som hevder at de står bak trusler, hærværk og sabotasje på bilen og hjemmet til Tor Mikkel Wara. Informasjonen har en del detaljer vi ønsker å sjekke med dere:
I henvendelsen vi har fått blir det hevdet at:

1) En mikrofon var limt på utenpå vinduet ved kjøkkenet, helt øverst. Den var ikke synlig innenfra, fordi familien aldri åpnet gardinene. Det skal mest sannsynlig være limrester der nå, blir det hevdet overfor oss. Vet dere om det er limrester på denne delen av vinduet?

2) De fant koden på døra gjennom avlyttinga av kjøkkenet, hevdes det. Koden blir oppgitt å være 1207#.
Stemmer dette?
3) Waras kone ringte ofte inn og rapporterte feil på kameraovervåkingsutstyret, blir det hevdet.
Stemmer dette?
4) De sier en selvantenningsmekanisme ble lagt klar i bilen 8. mars, men at den ikke begynte å brenne før en dag etterpå. Har dere indikasjoner på at antenningsmekanismen lå ett døgn i bilen før den faktisk begynte å brenne?
5) Stemmer det at bilvinduet ble knust den 8. mars, et døgn før det begynte å brenne i bilen?
6) 4. - 8. mars virket ingen kameraer, blir det hevdet. Stemmer dette?
7) Stemmer det at selskapet Stanley forsøkte å reparere kameraene mandag 4., tirsdag 5. og fredag 8. mars?
8) Er det riktig at det var Laila Bertheussen som kjørte eller var i nærheten av bilen 11. februar i timene før det ble oppdaget brennbart materiale under bilen? De som sier de er gjerningspersonene hevder at de gjemte poser med bensinflasker under bilen, og at "Waras kone er blind".
9) Ble det funnet en tusj i en ødelagt ventil bak huset i desember, som skal ha blitt brukt til å skrive på husveggen med?
10) Er det riktig at nedre del av et brev til familien Wara og Tybring Gjedde var dyppet i utvannet hundeurin?
11) Det blir sagt at de først prøvde å skrive på veggen med en spray 6.desember. Har dere funnet rester av spray (altså ikke bare tusj) på bilen eller huset?

PST besvarte ikke NRKs spørsmål.

7.1.3 E-post til Dagbladet juni 2019

Dagbladet publiserte flere artikler om saken i juni 2019, etter å ha mottatt e-post fra en anonym avsender. E-postene er ikke utlevert til PST, forsvarer eller retten, jf. rettens kjennelse 8. oktober 2020.

Av artiklene fremgår det at avsenderen påtar seg skylden for hendelsene. Dagbladet publiserte også bilder av Dymo-rullene og konvolutten som var sendt til advokat Eldens kontor.

Deler av e-postene er publisert i Dagbladets artikler:

> Hope du fikk svar fra Elden.
> Sorry. Vi kan ikke avslør vår identity til noen. Alt start da de hater frp der all er rasister. Det var fun og leke med dem og fucka purken. Men det gikk for langt. Hele family odelagt for dette.Vi kan ikke leve med det. VG i dag igjen skrive at poor family Mam er guilty. Ask polieti om de fant hamer som knust bil vindu hos Wara. Eller spray paint, tusj,glue som ble brukt and so on. We know what happened. I post kasse mix av baking soda og pulverized old medicine som nozanin. The emergency hamer ble brukt also to write rasizt på bilen ved knust vindu. Polieti er ikke bra de vil lage fake bevis for ikke selv og bli til latter. Vi ler av dem

Vi har avlyttet og hatt tilgang til Waras hus from January. Vi vet når de skulle reise og ventet til de var ute av landet. 6. December planla tagge hus og bil. Forsøk på bil brann ikke planed. Tråd som ble lagt i bensin tank klippet fra tomat plante i Wara hage. Wara våkne og nesten avsløre alt. Tusj kastet i ødelagt ventil i kjeller. Den ble skiftet senere. Brev til Wara og tybring gjedde har utvannet dog piss på seg. Søple kasse prøvd å brenne natt men self tenning difficult (...). Det skulle aldri gå så langt. Nå vi har forlat Oslo. Bare to andre vet sanhet. Polieti gjør elendig jobb. Så let å lure. Sorry vi kan ikke mer være stille.

7.1.4 Postforsendelse mottatt av advokat Elden 25. juli 2019

Advokat Elden mottok en ny hvit boblekonvolutt 25. juli 2019. Konvolutten var poststemplet i Norge 19. juli 2019, og hadde både norske og svenske frimerker. Også denne inneholdt Dymo-ruller og en Ford bilnøkkel.

Teksten på Dymo-rullen var følgende:

Remse nr 1:
VEDLAGT WARA BIL NOKKEL, Vihadde tilgong p tilalt HUS Avlyt med litebug pa window
Remse nr 2:
charge unit in takrenne vi onsket ikke at dette skulle happen Vi ikke enig i about what to say
Remse nr. 3:
To press Vi try to meet Steinar from Dagblad on 17 or 18 june for secret intervue but he could
Remse nr. 4:
4 not. Afterthat we argue and bestemt aldri mote presse forrisky We have been in house and car
Remse nr. 5:
5 once they came hjem we were still in house they had canseld plans we hide in pool pump
Remse nr. 6:
6 WHY we did everything? We not sure ANGRY after listning to PIA and MARIUS he is crazy and scary
Remse nr. 7:
7 we dident know that then and wi try to help TOO late before we understood how fucked up
Remse nr. 8:
8 it all became dangerous VI ISENESATE ALT OG TRODDE DET VAR JUSTIS SO FUCKING SORRY. we have many
Remse nr. 9:
9 souvenir from what we staged We will send more if needed we left a by his bed

7.1.5 Postforsendelse mottatt av advokat Elden 13. september 2019

Forsendelsen som kom til advokat Eldens kontor 13. september 2019, var sannsynligvis poststemplet i Norge 10. september 2019. Adressen på konvolutten var håndskrevet. Konvolutten inneholdt glassbiter og en plastpose med skriften:

> Unburnd glas from Mars 8.

7.1.6 Postforsendelse mottatt av advokat Elden 6. august 2020

Den 6. august 2020 kom et brev til advokat Eldens kontor. Det var poststemplet 3. august 2020 på Nässjö poststed i Sverige. Det inneholdt et brev, bilder av innrisset R på bilen, bilde av en magnetkontakt på kjellerdøren, glassbiter og hvite lakkrester.

Teksten i brevet lød slik:

> Will this never end.
> Wara dident do it!!
> We were in house many times.
> Last time in May last year.
> We had the door code and we also had access through basement door and window.
> We had manipulated the alarm to not go of when door and window.
> In May we came back for money that we knew were in the kitchen cabinets.
> We took 8000 kroners and the care key. We never manage to find care again so we sent car key too We took pictures in wara house of what we did.
> Blanket in pool pump room we found under stairs in basement. Please help family Wara. We are so sorry for everything.
> Pictures of door window letter from car glass from car paint from car
> Do something

7.1.7 Postforsendelse mottatt av advokat Elden 13. august 2020

Videre kom en forsendelse til Elden 13. august 2020. Denne var poststemplet i Sverige 10. august 2020. Det inneholdt et brev og hvitt pulver. Brevet lød slik:

> Someone is still on the way to hell
>
> Vi i dag sender Elden nye bevis for at vi er skyldige. Vi sender informasjon i flere aviser i Norge samtidig.
>
> Alt politiet har en haug med sand som vil bli blåst vekk av en hvilken som helst vind eller flyttingen vil avvise den.
>
> Ja, vi leser og snakker flere språk, inkludert engelsk og norsk, men vi legger ikke hodet ned slik at vi bare leser det vi skriver, ikke språket eller de ord eller

stavemåte. Vi ønsker selvfølgelig ikke å komme i fengsel for denne vitsen som har gått litt langt. Det var morsomt, men ikke mer. Vi har flere bevis.I dag sender vi en konvolutt med samme medisin som ble funnet i waras postkasse. En av dem da var behandlingen av schizofreni på grunn av skiten til menneskene rundt oss som fikk vi trodde hun var psykor sick.

Hade Steinar i Dagbladet rygg ben og møtt oss juni 2019 dette ikke ha skjedd. Men han feig mann

Beklager.Liste over bevis som er sendt til politiet and more:Det vi gjorde i desember 2018 var rundt klokka 4 om natten. Wara som våknet drev oss nesten ut. Vi kaster markøren og løper for livet. Brannen i papiravfallet var for lett. Det store mysteriet er hvordan vi klarer å gjøre alt. For 1 så vi avlyste dem på kjøkkenvinduet. Vi hadde en kode for å komme inn i huset. Som vi gjorde. I slutten av april kom vi tilbake for å se at politiet hadde funnet det vi hadde igjen, men nei. Alt var der fremdeles. Vi tok bilsnøkkelen og 5000 kroner. Vi trengte pengene for å bli borte litt.

Vi slo aldri på Mobilen vår da vi så på eller kom inn i huset. Vestliveien er det perfekte stedet for hundevandring og å holde Waras-huset in sight

8. mars brakk vi bilvinduet og samlet glasset som falt på gaten. Det var glass uten sot and traces of brann. Vi sender også en del av det glass til politiet.

Vi sendte bilder av alarmer vi manipulerte og bilder av grafitt om var. Liste er lang.

Vi kommuniserer ved hjelp av jaktradioer. Og da hun endelig kom tilbake 11. februar, ventet vi på oss. En av oss krysser gaten og mister en pose med dagligvarer foran en waras-bil. Dette ga oss nok tid til å fjerne veske og tape som inneholder de skjulte flaskene og stoffene. Vi hadde ikke nok tid til å sette den i brann. Jeg løper noen meter og prøvde, men bilen startet, så vi klarte det ikke. I stedet for en vakker og skremmende svulstig historie, ender den som en tullete spøk.

Vi kan ikke klandre noen, men hjernevask hjalp oss og vi trodde de var farlige rasistiske i maktposisjon

Pulveret i brevet ble analysert og viste seg å inneholde Levomepromazin, som er virkestoffet i Nozinan.

7.2 Sammenhengen mellom forsendelsene og forholdene i tiltalen.

Både aktor og forsvarer har anført at avsender av de etterfølgende forsendelsene er samme person som har utført handlingene omfattet av tiltalebeslutningen. Retten er enig i dette og viser spesielt til den kjennskapen avsenderen har hatt til hendelsene i tiltalen. Innholdsmessig viser forsendelsene til hverandre og til hendelsene hos Wara/Bertheussen. Alle hendelsene i tiltalen er omtalt på en aller annen måte. Vedkommende har også kjent til forhold som ikke

var kjent i offentligheten eller i politiet. Retten viser i den forbindelse særlig til opplysningen om urin på brevet til Tybring-Gjedde, og til at pulveret i postkassen hadde virkestoffet i Nozinan. Dette viste seg å være riktig etter at politiet foretok nye analyser av stoffet.

Retten har også lagt vekt på dokument- og skriftgranskningen foretatt av Kripos som er nærmere behandlet nedenfor. Når det gjelder håndskriftanalysene har Kripos konkludert med at det er klar sannsynlighetsovervekt (konklusjonsgrad +2) for at håndskriften på konvolutten sendt Eldens kontor 14. mai 2019 er skrevet av samme person som har skrevet på konvolutten til brevet av 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen»). Videre at det er en viss sannsynlighet (konklusjonsgrad +1) for at det er samme skriver av konvolutten 14. mai 2019 som ark 2. mars 2019 («Jævela rasister»).

Seniorrådgiver Håkon Schjønsby i Kripos forklarte seg i retten om sammenligning av konvolutter, ark, og frimerker. Han forklarte at boblekonvoluttene i forsendelsene til advokat Elden 14. mai 2019 og 25. juli 2019, etter all sannsynlighet er av samme type som kjøpt kontant på Sandvika Storsenter sammen med en HP Envy 5020 skriver 24. januar 2019. (konklusjonsgrad +2).

PST har videre ettergått opplysningene gitt i de ulike forsendelsene, og sammenlignet dette materialet med beslag tatt i Vækerøveien [redacted]g med gjenstander brukt ved truslene. Politioverbetjent Martin Bøyum fra PST forklarte at nødhammeren i den første forsendelsen ble undersøkt av Kripos uten å finne spor av glass, og at lakkavskrap fra bilen ikke var av samme type som på nødhammeren.

Også opplysningen om at ruten på bilen ble knust to dager før brannen i bilen 10. mars, er forsøkt ettergått. En nærmere analyse av bildene fra overvåkingskameraet til PST, viser en skygge på vinduet på bilen 8. mars 2019, som kan være forenlig med at ruten var knust allerede på dette tidspunkt.

Retten konkluderer etter dette med at avsenderen av de etterfølgende forsendelsene og gjerningspersonen i tiltalen er den samme.

Rettens vurdering

8 Oversikt

Tiltalebeslutningen post I a omfatter sju ulike trusselhendelser rettet mot Tor Mikkel Wara som justisminister i perioden 6. desember 2018 til 10. mars 2019. Post I a er utformet som ett fortsatt straffbart forhold, jf. nedenfor.

Tiltalens post I b og I c omhandler trusselbrev rettet mot henholdsvis Ingvil Smines Tybring-Gjedde som samfunnssikkerhetsminister mot Christian Tybring-Gjedde som stortingsrepresentant. Tiltalens post II omfatter de samme trusselhendelsene rettet mot de fornærmede personlig.

Tiltalens post III omhandler anklage om oppdiktet handling, mens tiltalens post IV forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse av brann- og eksplosjonsvernloven i forbindelse med tiltalens post I a nr. 3 og nr. 7.

Retten vil i det følgende først ta stilling til spørsmålet om Bertheussen har utført de handlingene tiltalen gjelder (punkt 9). I den forbindelse vil retten behandle post I a nr. 4, I b og I c samlet. Retten vil deretter ta stilling til om disse handlingene innebærer en overtredelse av straffelovens § 115, § 263, § 225 og § 190 annet ledd (punkt 10). Endelig vil retten behandle straffutmålingen (punkt 11) og kravet om oppreisningserstatning (punkt 12).

9 Har Bertheussen utført handlingene i tiltalen?

9.1 Skadeverk 6. desember 2018

9.1.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 1

Natt til torsdag 6. desember 2018 litt etter kl. 02.00 på sin og Tor Mikkel Waras felles bopel i Vækerøveien [redacted] skrev hun "rasisit" mv. med rød tusj og sprayflaske på flere av husets yttervegger. Videre tegnet hun et hakekors og skrev "rasist" på familiens bil, en Ford S-Max som sto parkert på eiendommen, samt brøt opp lokket til bilens drivstofftank og la inn en hyssing som hun tente på. Forholdet ble oppdaget av Wara samme morgen i det han var på vei til arbeid.

9.1.2 Kort om hendelsesforløpet

Om morgenen 6. desember 2018 oppdaget Tor Mikkel Wara at det var tegnet et rødt hakekors og skrevet «RASIST» på bilen deres, en hvit Ford S-Max, som sto parkert utenfor huset. Det hang en brent hyssing ut av drivstofftanken på bilen, og lokket til tanken lå på bakken. Videre var det skrevet «RASISIT» med rød tusj og spray på en av husveggene i Vækerøveien [redacted] Det var også forsøkt sprayet bokstaver to andre steder på veggene. Wara vekket Bertheussen og kontaktet politiet som kom til stedet.

Åstedsundersøkelse ble foretatt 6. desember 2018 fra kl. 11.30 til kl. 13.30 av blant annet politioverbetjent Marit Sahr Bergheim. Hun forklarte at det ble tatt foto og prøver av rød lakk på veggen og bilen, av beslaglagt hyssing og lokket til drivstofftanken. Det ble tatt DNA prøver av hyssingen og tanklokket. I følge Bergheim ble det påvist så lite DNA at det ikke ga typeresultat. Hun forklarte videre at hun observerte fotspor i gresset i hagen og at det ble

funnet en lue på gjerdet. DNA-prøve av luen viste DNA med mannlig opprinnelse, men ga ikke treff i DNA-registeret.

På dette tidspunktet var det ikke installert overvåkingskameraer rundt huset.

9.1.3 Utførte Bertheussen skadeverket?

Bertheussen er tiltalt for skadeverket nevnt i tiltalens post I a nr. 1.

Bertheussen har nektet straffskyld for forholdet, og har forklart at hun først fikk kjennskap til skadeverket da Wara vekket henne neste morgen.

Retten har imidlertid kommet til at det var Bertheussen som utførte handlingene natt til 6. desember 2018.

9.1.3.1 Tidspunkt for skadeverket

Tor Mikkel Wara forklarte under hovedforhandlingen at han våknet av en lyd om natten, og at det hørtes ut som en flis el. som falt i gulvet. Han hadde båret fliser ned i kjelleren kvelden før og gikk ned i kjelleren for å undersøke nærmere, men så ingenting. Han vet ikke når på natten dette skjedde, men har i avhør anslått at det var i 02-03-tiden om natten. Han var usikker på tidsanslaget og visste han hadde sovet noe, men ikke hvor lenge. Han husket ikke om Bertheussen lå i sengen da han gikk ned, men antar at hun gjorde det. Han forklarte dette med at dersom hun ikke lå i sengen, ville han tenkt at det var Bertheussen som laget lyden nede, og han ville da ikke gått ned i kjelleren for å sjekke hva dette var. I retten forklarte han at tidspunktet han nevnte i avhør må ha vært feil fordi de digitale beslagene viser at Bertheussen var oppe på dette tidspunktet. Han mente derfor at han må ha våknet senere enn anslått i avhøret.

Bertheussen forklarte i retten at hun ikke husket at hun hadde vært oppe den natten. Hun pleier å ta en halv sovetablett mellom kl. 22.30 og kl. 02.00. Det hender hun sovner på sofaen, og våkner og rydder før hun legger seg. Hun forklarte at ut fra de digitale beslagene i saken, kan det se ut som hun har sovnet, så våknet og googlet litt. Hun husket så vidt at Wara var oppe på natten fordi han hørte lyder og at han gikk ned for å sjekke. Senere har de snakket om at de trodde det var ved 03-04-tiden. Hun tror at hun oppga dette klokkeslettet til politimannen som kom til stedet. De har også snakket om at det må ha vært da hærverket skjedde, og at Wara kanskje skremte gjerningspersonene vekk da han gikk forbi vinduet i trappen.

Avhøret vist til i Bertheussens forklaring ble avspilt under hovedforhandlingen. Wara anslo da at han våknet ca. kl. 02.00 til 02.30. Bertheussen nevnte ikke noe annet klokkeslett i den samtalen.

Bertheussen ble avhørt av politiet som fornærmet 18. desember 2018. Hun forklarte da at hun var helt slått ut den natten på grunn av sovemedisiner, og at hun ikke husket noe før hun ble vekket om morgenen. Hun husket at Wara var våken om natten, men ikke noe klokkeslett eller noe rundt det.

Tidspunktet for når Wara våknet og gikk ned i løpet av natten er dermed noe usikkert. Retten konstaterer imidlertid at både Bertheussens og Waras forklaringer om tidspunktet har beveget seg fra kl. 02.00-02.30 til kl. 03.00-04.00, etter at de fikk innsyn i de digitale bevisene i saken.

9.1.3.2 Internettsøk og helsedata

Som nevnt ovenfor har etterforsker Martin Bøyum i PST foretatt en gjennomgang av digitale beslag, herunder knyttet til Bertheussens aktivitet på internett denne kvelden og natten. Det fremgår av Bøyums forklaring at Bertheussen blant annet søkte en rekke ganger på Black Box og navn som hadde tilknytning til teaterstykket Ways of Seeing. Søkene omfattet blant annet regissør Pia Maria Roll Jessen, skuespiller Hanan Benammar m.fl.. Bertheussen søkte også på biskop Kari Veiteberg som hadde anbefalt stykket på Facebook, jf. ovenfor, og på sitt eget navn. Kl. 01.49 tok hun et skjermbilde fra VG hvor hun selv var omtalt i relasjon til teateret. Søkene pågikk frem til kl. 01.56.

Etter internettsøkene viser helsedata fra Bertheussens mobiltelefon at hun var i bevegelse mellom kl. 02.02 og kl. 02.17. Som nevnt ovenfor registrerer helsedata antall skritt og vertikal bevegelse (trapp opp), men at det er usikkert hvor nøyaktig registreringen er. Retten trekker ikke annet ut av dette enn at Bertheussen var våken og i bevegelse mellom kl. 02.02 og kl. 02.17. Telefonen er etter dette ikke i bevegelse før kl. 08.30.

Retten legger til grunn at Bertheussen var svært opprørt over oppsetting av Ways of Seeing på Black Box. Retten mener at dette er motivet for handlingen, jf. ovenfor.

Retten har etter dette kommet til at tiltalte både har hatt motiv og mulighet til å gjennomføre handlingen denne natten.

9.1.3.3 Nærmere om tusjen

Under ransaking i Vækerøveien 14. og 15. mars 2019, fant politiet en rød tusj bak bøkene i en bokhylle i kjelleren.

Bertheussen har forklart i retten at hun ikke har kjennskap til tusjen, og at de har 200 - 400 tusjer hjemme fordi hun har mange hobbyer.

Retten viser imidlertid til at tusjen av typen rød Penol 1000, etter all sannsynlighet er av samme type som den som ble brukt på bilpanseret og på husveggen. Retten viser til rapport og forklaring fra sjefingeniør Knut Endre Sjåstad i Kripos. Sjåstad forklarte at han sammenlignet lakkavsetningene tatt fra veggen (beslag A-6) og panseret (beslag A-9) mot en rekke tusjer, men bare den beslaglagte tusjen ga samme analytiske resultater. Kripos har satt konklusjonsgrad 2 som benyttes når resultatet av undersøkelsen er sikkert og det kun er rom for hypotetisk tvil.

Videre forklarte sjefingeniør Sjåstad at selv en nyinnkjøpt Penol 1000 hadde en annen kjemisk sammensetning enn lakkavsetningene i beslagene. I følge Sjåstad kunne det skyldes alder på tusjen eller en endret oppskrift. Det var derfor sannsynlighetsovervekt for at det var akkurat den beslaglagte tusjen som var benyttet. Av rapporten fremgår det slik:

> Sammenholder vi bredden på streken og de analytiske funnene taler resultatene til en viss grad (sannsynlighetsovervekt) for at beslaget VO-1 er anvendt til å avsette strekene sikret i beslag A-9. Vi kan ikke si noe om beslaget VO-1 eller en annen penn med tilsvarende blekk er anvendt til å avsette strekene i beslag A-6.

Retten viser til at tusjen ble funnet i kjelleren i Vækerøveien [redacted] og på dette tidspunktet var det kun Wara og Bertheussen som bodde der fast. Håndverkerne som jobbet med badstuen i kjelleren hadde riktignok også tilgang der i dagene rundt hendelsen.

9.1.3.4 Nærmere om skriftgranskingen

Som nevnt ovenfor er det også foretatt undersøkelser av håndskriften på veggen og bilpanseret. Kripos har sammenlignet skriften som var gjort på veggen «RASISIT», og på bilpanseret «RASIST» med skriftprøver avlagt av Bertheussen og skriften i notatbøker beslaglagt i Vækerøveien [redacted] Kripos har konkludert med at resultatene av granskingen til en viss grad taler for (konklusjonsgrad +1) at skriften "RASIST" på bilpanseret er utført av Bertheussen. Kripos kunne ikke trekke noen konklusjon om hvorvidt skriften "RASISIT" på husveggen var utført av Bertheussen. Sakkyndig vitne for forsvaret, Reidun Wilhelmsen, forklarte i retten at hun ikke kunne konkludere når det gjaldt skriften på veggen og på bilen, jf. nedenfor.

9.1.3.5 Øvrige bevis

Retten viser også til at lokket til drivstofftanken var åpnet. Lokket lå på bakken ved siden av bilen og var uten brytespor. Politioverbetjent Bergheim forklarte at det fremgår av bilens manual at lokket bare kunne åpnes utenfra når bilen er ulåst. Da hun kom til åstedet formiddagen etter, var bilen låst. Dette underbygges videre av bilder fra åstedet som viser at sidespeilene er bøyd innover i låsemodus. Retten legger derfor til grunn at bilen må ha vært ulåst da lokket til drivstofftanken ble åpnet og tatt av, og at bilen senere ble låst. Dette taler for at gjerningspersonen hadde nøkkel til bilen.

Etter en samlet vurdering av disse forhold er retten ikke tvil om at det er Bertheussen som har skrevet på veggen og bilen, og lagt en brent hyssing i drivstofftanken.

Retten har i denne vurderingen også tatt hensyn til at hyssingene som ble funnet i drivstofftanken og på bakken ved siden av bilen, ikke var av samme type som hyssing som ble sendt i posten til Wara/Bertheussen i brev 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen»), og heller ikke samme type som ble funnet på kjøkkenet under ransakingen av Vækerøveien [redacted]14. og 15. mars 2019. Det vises til rapporter fra brann- og kjemiseksjonen i Kripos datert 18. og 26. mars 2019. Retten viser for øvrig til at det i de etterfølgende forsendelsen er opplyst at hyssingen som ble benyttet ved hendelsen 6. desember 2018 var tatt fra tomatplantene i Waras hage. Dette er slik retten forstår det ikke undersøkt nærmere.

Det ble også funnet en lue ved gjerdet mot veien. Prøver av luen viste mannlig DNA som ikke ga treff i DNA-registeret. Veien er imidlertid svært trafikkert, og retten legger til grunn at luen neppe har noen sammenheng med hærverket. Sporene i gresset var heller ikke identifiserbare, ifølge politioverbetjent Bergheim, uten at det endrer rettens vurdering.

Retten har også lagt vekt på Bertheussens reaksjon på hendelsen i ettertid. I avhøret 18. desember 2018 forklarte hun at hun gråt, skalv og fikk panikk. Under hovedforhandlingen forklarte hun imidlertid at hun så på hendelsen som pøbelstreker og at hun ikke ble så bekymret av disse.

Bertheussen har også forklart hvor opptatt hun har vært av å skjerme sitt privatliv, og at det var derfor hun reagerte så sterkt på at skuespillerne i Ways of Seeing hadde filmet huset hennes. Dette står i kontrast til at hun senere 6. desember 2018 bidro til at NRK fikk bilder av hendelsen ved å sende bilder av skadeverket til Ingvil Smines Tybring-Gjedde. Retten viser til følgende meldinger hentet fra Messenger på tiltaltes telefon:

Tybring-Gjedde skrev kl. 11.26:

> Herreguuuud Laila!!!! Trenger du meg på noen måte, gi beskjed! Jeg vet dette er u.off så min munn er forseglet!!!!

Bertheussen svarte kl. 12.59:

> Jeg fikk et lite sjokk først men nå er jeg bare oppgitt. Jeg er ikke så sikker på hvorvidt dette bør forbli u.off. Avventer til jeg hører fra TM. Tusen takk for at du tenker på meg

Bertheussen spurte en halvtime senere om Tybring-Gjedde hadde noen som kunne lekke saken til pressen, jf. ovenfor. Bertheussen sendte deretter bilder av bilen til Tybring-Gjedde. De samme bildene ble senere ble publisert av NRK. Wara var for øvrig ikke kjent med dette og har forklart i retten at han ikke ønsket å gi en uttalelse til pressen om dette før dagen etter.

Bertheussen og Wara har begge forklart i retten at de så på dette som pøbelstreker som de ikke ble så bekymret av. For retten virket det påfallende når det sammenholdes med reaksjonen på at huset deres ble filmet av noen fra Ways of Seeing.

Retten viser også til at Bertheussen i politiavhøret 18. desember 2018, sa at hun ikke ønsket å trekke inn teateret (Ways of Seeing), men at det var rart at Wara var omtalt som rasist der.

Bertheussen koblet imidlertid selv hendelsen til Ways of Seeing i en Messenger melding til Ingvil Smines Tybring-Gjedde kl. 16.06:

> Jeg vil ikke koble teateret mot dette....men skjønner jo at det kan skje.

Ingvil Smines Tybring- Gjedde svarte:

> Koblingen ER nok reell dessverre! HRS og Document gjør koblingen. Tror ikke det gjør noe!

Også gjennom Facebookprofilen Anita Berg koblet hun hendelsen til teateret, jf. ovenfor.

9.1.3.6 Etterfølgende forsendelser

I etterfølgende forsendelser til advokat Eldens kontor 14. mai 2019 er det vist til hendelsen 6. desember 2018.

På en av Dymo-remsene fremgår det om denne hendelsen:

> 28 NOV HUN ØDELEGE FORESTILING VI TAGGET DES 6 BLE NESTEN TATT DA HAN VÅKNE VI LØPE BAK HUS KASTE MARKER INN VENTIL SPRAY IKKE PLASS

Uttalelsen viser til at Bertheussen og Pia Maria Roll Jessen hadde svært forskjellige oppfatninger av Bertheussens filming av forestillingen 24. november 2018, jf. ovenfor. Hendelsen knyttes her også til teaterstykket Ways of Seeing.

Forsendelsene viser også til at tusjen som ble brukt 6. desember 2018 ble kastet i en ventil. Politioverbetjent Bøyum har forklart at PST ikke fant noen slik tusj da de undersøkte dette. Sommeren 2020 fant imidlertid Bertheussen selv en rød tusj i et dreneringsrør bak huset. Denne ble undersøkt av Kripos, som konkluderte med at «Tusjen DR-2 er sannsynligvis ikke anvendt til å skrive på husveggen og bilen som vist i sakens dokumenter».

Hendelsen er også omtalt i forsendelsen til advokat Elden 13. august 2020 hvor det fremgår at «Det vi gjorde i desember 2018 var rundt klokka 04.00 om natten. Wara som våknet drev oss nesten ut. Vi kaster markøren og løper for livet».

Henvisningen til at hendelsen fant sted kl. 04.00 om natten, er etter rettens syn påfallende. Også disse opplysningene samsvarer med Bertheussens forklaring etter at hun har fått tilgang til de digitale beslagene i sakens dokumenter. De digitale beslagene viser at Bertheussens telefon var i ro kl. 04.00 den aktuelle natten, og opplysningen søker å underbygge hennes forklaring.

Retten mener det er bevist at det er Bertheussen som har laget forsendelsene for å gi seg selv alibi, og bekrefte det hun selv har sagt i avhør. Det vises til punktet om de etterfølgende forsendelsene om dette, jf. nedenfor. Dette underbygger også etter rettens syn at det var Bertheussen som utførte handlingene i Vækerøveien 6. desember 2018.

9.1.3.7 Sammenfatning

Retten har etter en samlet vurdering funnet det bevist at det var Bertheussen som skrev «RASISIT» på husveggen og «RASIST» på bilen med rød tusj og spray, samt tok av lokket til bilens drivstofftank og la inn en brent hyssing. Retten har ved bevisvurderingen lagt hovedvekt på resultatene fra skriftundersøkelsene, funn av tusj samt at bilen var ulåst da skadeverket fant sted. Digitale beslag i saken underbygger også dette.

9.2 Brann i søppeldunk og brev 17. januar 2019

9.2.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 2 og 3

2. Kort tid forut for torsdag 17. januar 2019 sendte hun et brev i posten adressert til Bertheussen/Wara, Vækerøveien [redacted]0751 OSLO. I brevet hadde hun skrevet "Trekk ANMELDELSE neste gang får VI det til" med bokstaver klippet ut fra aviser. En plastpose inneholdende en hyssingstump lå også vedlagt.

   Brevet ble sett i sammenheng med at hun 19. desember 2018 anmeldte flere personer involvert i teaterforestillingen "Ways of Seeing" til Oslo politidistrikt for blant annet hensynsløs atferd.

3. Torsdag 17. januar 2019 ca. kl. 13.45, etter at hun hadde hentet brevet nevnt i punkt 2 i postkassen, startet hun brann i en søppeldunk med papiravfall tilhørende Vækerøveien [redacted]ved bruk av rødsprit og åpen ild. Tor Mikkel Wara ble varslet om brannen samme dag under et politisk møte på Gardermoen.

9.2.2 Kort om hendelsesforløpet

Den 17. januar 2019 arrangerte Oslo Fotokunstskole et seminar om overvåking, personvern og ytringsfrihet. Retten legger etter bevisførselen til grunn at Bertheussen dro på seminaret denne dagen. Hun har forklart at Pia Maria Roll Jessen under sitt innlegg på seminaret kom med de samme løgnene om at Bertheussen hadde filmet aggressivt under forestillingen og løpt fra stedet. Under innlegget til Roll Jessen ble det også opplyst at politiet hadde henlagt Bertheussens anmeldelse av teateret. Bertheussen har forklart at hun på dette tidspunktet ikke var kjent med henleggelsen. Retten legger til grunn at hun ble svært opprørt over denne opplysningen.

Bertheussen dro fra seminaret før det var ferdig, gjorde noen ærend og kom hjem til Vækerøveien [redacted]itt før kl. 13.00. Hun hentet posten og la denne på en kiste i gangen. Datteren [redacted] og hennes kjæreste [redacted] satt i stuen da hun kom hjem. [redacted] var også i huset, men hun lå og sov i underetasjen. Tor Mikkel Wara var på dette tidspunkt i et møte på Gardermoen i forbindelse med godkjenning av Granavollen-plattformen.

I følge Bertheussen oppholdt hun seg på kjøkkenet fra hun kom hjem til det ringte på døren ca. 45 minutter senere. På skjermen fra porttelefonen så hun at det var en ung jente som ringte på, og hun ba [redacted] åpne døren. [redacted] opte «det brenner i søpla vår» og [redacted] og Bertheussen løp ut for å slukke brannen. Det hadde også kommet en brøytetraktor inn på gårdsplassen som dro søppeldunken bort fra gjerdet. De kastet snø og vann på søppeldunken, og brannen ble slukket raskt. Hun ba datteren og [redacted] om å holde øye med brannen mens hun gikk inn og ringte til politiet.

Mens de ventet på politiet sto Bertheussen på kjøkkenet sammen med [redacted] og [redacted] Hun hentet brevet som lå i gangen og åpnet dette. Brevet besto av et ark med pålimte bokstaver med teksten «Trekk anmeldelsen. Neste gang får VI det til». I konvolutten lå det også sammenrullet plast med en hyssing inni.

9.2.3 Brev 17. januar 2019 – Tiltalens post I a nr. 2

Bertheussen er tiltalt for å ha utformet og sendt brevet med teksten «Trekk anmeldelse. Neste gang får VI det til».

Bertheussen har ikke erkjent straffeskyld for hendelsen.

Retten har kommet til at det var Bertheussen som utformet og sendte brevet. Før retten redegjør for bevisvurderingen knyttet til denne hendelsen, vil retten gi en kort redegjørelse for de dokumentundersøkelser og skriftgranskningsundersøkelser som er utført i saken.

9.2.3.1 Dokumentundersøkelser foretatt av Kripos

Seniorrådgiver Håkon Schjønsby i Kripos har redegjort for hvilke tekniske undersøkelser som er foretatt av ulike dokumenter i saken. Som nevnt ovenfor består noen av undersøkelsene av en innbyrdes sammenligning av flere brev og har derfor betydning for flere av hendelsene i saken. Dette gjelder blant annet undersøkelser av papir og konvolutter og retten finner det hensiktsmessig å behandle disse undersøkelsene samlet under dette punktet.

Konvolutter

Kripos har foretatt en sammenligning av konvolutter til brev adressert til Bertheussen/Wara 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen») og brevene sendt til Tybring-Gjedde og Wara/Bertheussen 29. januar 2019 («Jeg må bare le av dem») og ulike typer konvolutter og pakningsvedlegg tatt i beslag fra Vækerøveien [redacted]

Konvoluttene som er benyttet i brev 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen») og brev til Tybring-Gjedde laget 29. januar 2019 («Jeg må bare le av dem») er begge hvite konvolutter i C4 format med åpning på kortsiden. På innsiden av konvolutten var det merket «C4ST_Kompakt_Pocket» som etter nærmere undersøkelser er produsert av konvoluttprodusenten Bong Eesti Oü. Alle konvoluttene har også identiske hvite merker på innsiden av konvolutten. Håkon Schjønsby forklarte at det i produksjonen av konvoluttene benyttes flexotrykk-plater som kun brukes i én produksjon og at merkene skyldes støv eller smuss på disse produksjonsplatene. Når merkene er identiske, tilsier dette at de tre konvoluttene stammer fra samme produksjon.

Basert på størrelse, vekt, innvendig merking og produksjonsspor har Kripos konkludert med at konvoluttene benyttet i brev 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen») og brevene til Tybring-Gjedde og Wara/Bertheussen 29. januar 2019 («Jeg må bare le av dem») etter all sannsynlighet er fra samme produksjon. Kripos har her satt konklusjonsgrad 2 som benyttes når resultatet av undersøkelsene er sikkert og at det kun er rom for hypotetisk tvil.

Konvoluttene er deretter holdt opp mot konvolutter som ble beslaglagt i Vækerøveien [redacted] Beslaget (VK-8) besto av 11 konvolutter uten tilsvarende merking innvending. Vekten på disse konvoluttene er heller ikke i samsvar med opplysninger fra produsenten, og de beslaglagte konvoluttene er «etter all sannsynlighet» fra en annen produksjon enn konvoluttene på de tre brevene. Også her har Kripos satt konklusjonsgrad 2, jf. ovenfor.

Under ransakingen ble det imidlertid også funnet et pakningsvedlegg til C4 konvolutter som ikke tilhørte noen av de konvoluttene som ble tatt i beslag i Vækerøveien. Kripos har gått til innkjøp av konvolutter med tilsvarende varenummer og undersøkelsene viste at de innkjøpte konvoluttene hadde samme innvendige merking («C4ST_Kompakt_Pocket») og samme vekt

(100 g/m papir) som de tre undersøkte konvoluttene. Pakningsarket i den innkjøpte pakken hadde samme varenummer som pakningsark funnet i Vækerøveien [redacted]

Retten legger resultatet av undersøkelsene til grunn ved bevisvurderingen.

Papir

Kripos har også foretatt en innbyrdes sammenligning av kopipapir i fire brev som er mottatt av de fornærmede i saken; brev mottatt 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen»), brev adressert til Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde laget 29. januar 2019 («Jeg må bare le av dem») samt ark som ble funnet i postkassen 2. mars 2019 («Jævela rasister»). Disse brevene er deretter holdt opp mot kopipapir som ble beslaglagt i Vækerøveien [redacted] under ransakingen 14. og 15. mars 2019; HP hvitt papir til skriver (VK-1) samt papir i printer Canon Pixma (VC-4).

Undersøkelsene har ifølge Schjønsby dels bestått i ulike former for gjennomlysning og bestråling samt målinger av dokumentstruktur, tykkelse og vekt mv.

Kripos har konkludert med at ark i postkassen med påskrift («Jævela rasister») og brev til Wara/Bertheussen («Jeg må bare le av dem») sannsynligvis er samme type papir – HP Printing Paper – som papiret som ble beslaglagt i Vækerøveien [redacted] (VK-1 og VC-4). Det er her satt konklusjonsgrad 3 som benyttes når det er en klar overvekt av karakteristiske spor/detaljer uten at helhetsbildet er fullt ut overensstemmende og det er liten tvil knyttet til resultatet av undersøkelsen.

Videre har Kripos konkludert med at papir i brev mottatt av Tybring-Gjedde 5. februar 2019 («Jeg må bare le av dem») og brev mottatt 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen») kan være samme type papir som beslaglagt materiale. Det er her benyttet konklusjonsgrad 4 som benyttes når det finnes overenstemmelser, men liten grad av spor som kan danne grunnlag for en sikrere konklusjon. Det knytter seg således tvil til resultatet. Schjønsby har imidlertid forklart at begge disse brevene ble undersøkt med kjemikalier for fingeravtrykk før papirundersøkelsen, og at dette kan ha hatt innvirkning på undersøkelsen. Retten forstår hans forklaring slik at behandlingen med kjemikalier kan ha påvirket strukturen i papiret slik at sammenligningen blir vanskeliggjort.

Resultatet av disse undersøkelsene ble deretter holdt opp mot Kripos' referansearkiv av 54 ulike typer hvitt kopipapir, som dels benyttes av private forbrukere dels i kontorsegmentet. Av denne papirsamlingen var det kun 5 papirtyper fra HP og Xerox Premier som hadde tilnærmet samme resultater på undersøkelsene som papirtypene i beslag. Disse 5 papirtypene produseres av The International Paper Company i Polen. De øvrige 49 papirtypene kan utelukkes på bakgrunn av tekniske undersøkelser.

Retten legger resultatet av undersøkelsene til grunn i bevisvurderingen.

9.2.3.2 Skriftgranskning

Kripos ved seniorrådgiver Trond Jacobsen har videre foretatt analyser/sammenligninger av håndskrift på brev og konvolutter i saken og sammenholdt disse med innhentede skriftprøver og skriftprøver (notater mv) i det beslaglagte materiale fra Vækerøveien.

Prøvene som er sammenlignet (omstridt materiale) er:

- Håndskrevet konvolutt som inneholdt brev («Trekk anmeldelsen») mottatt 17. januar 2019. (B-1)
- Håndskrevet konvolutt mottatt 14. mai 2019 adressert til advokat John Christian Elden som inneholdt Dymotape, Hyssing, pose og nødhammer (VW-1)
- Håndskrevet konvolutt adressert til advokat John Christian Elden 10. september 2019 som inneholdt pose med påskrift «Unburned glas fra Mars 8» (XY-1 og XY-2)
- Håndskrevet ark mottatt i postkassen 2. mars 2019 («Jævela rasister») (A-2) og endelig
- Bilder av skrift på bil (A-11) og skrift på vegg (A-10) («RASISIT») 6. desember 2018.

Når det gjelder håndskriften på konvolutten til brev 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen») og konvolutt sendt til advokat Elden 14. mai 2019 (etterfølgende forsendelse), er begge skrevet i runeskrift, og det er ifølge Jacobsen grunn til å anta at skriften er sterkt fordreid og at skriveren søker å skjule sin normale skrift. Jacobsen har forklart at det er en klar sannsynlighetsovervekt for at disse to skriftstykkene er utført av samme skriver.

Skrift på konvolutten til brev 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen») er også sammenlignet med skrift på ark funnet i postkassen 2. mars 2019 («Jævela Rasister») hvor det ifølge Jacobsen er en viss sannsynlighetsovervekt for at brevene er skrevet av samme skriver. Tilsvarende mener Jacobsen at det er en viss sannsynlighetsovervekt for at skriften på konvolutten til advokat Elden 14. mai 2019 (etterfølgende forsendelse) er skrevet av samme skriver som ark funnet i postkassen 2. mars 2019 («Jævela rasister»).

Ut fra en innbyrdes sammenligning kan det imidlertid ikke trekkes noen konklusjon med hensyn til om skrift på bil («RASIST») og skrift på vegg («RASISIT») 6. desember 2018 er skrevet av samme skriver.

Dette materialet er videre sammenlignet med skriftprøver tatt av Bertheussen 5. november 2019 samt ulike håndskrevne notater beslaglagt fra Vækerøveien [redacted]

Når det gjelder den opptatte prøven, er det opplyst i saken at Bertheussen hadde en operasjon i hånden 12. februar 2019 og at hun i lang tid etterpå hadde en redusert håndfunksjon. Retten

fikk også under hovedforhandlingen fremvist et videoopptak fra skriftprøvene, som ble tatt hos Kripos, hvor Bertheussen tilsynelatende har problemer med å avgi prøvene.

På bakgrunn av forklaringene til Trond Jacobsen og Reidun Wilhelmsen legger retten imidlertid til grunn at sammenligningsgrunnlaget i saken er godt og at det er god overenstemmelse mellom de opptatte prøver og skriftprøvene fra beslaget. Begge har også forklart at de vurderer det som mer sannsynlig at eventuelle uoverensstemmelser skyldes forsøk på fordreining av skriften enn at sykdom kan ha påvirket prøvene. Retten legger denne vurderingen til grunn. Etter rettens syn er det dermed ikke grunnlag for at operasjonen i hånden tillegges vekt ved vurderingen av prøvene.

Når det gjelder skrift på konvolutten til brev mottatt 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen») og skrift på konvolutt til advokat Elden 14. mai 2019 (etterfølgende forsendelse), som begge inneholder sterkt fordreid skrift, har Jacobsen konkludert med at det er en viss sannsynlighet/sannsynlighetsovervekt for at det er Bertheussen som er skriveren. (konklusjonsgrad +1).

Skriften på ark funnet i postkassen 2. mars 2019 («Jævela rasister») er ifølge Jacobsen mindre fordreid, og han har konkludert med at resultatene av undersøkelsen taler sterkt for at den omstridte skriften er utført av Bertheussen (konklusjonsgrad +2).

Når det gjelder plastposen med påskriften «Unburned glas from Mars 8», er denne skrevet med små bokstaver og kan ikke på samme måte sammenlignes med det øvrige av det omstridte materiale. Etter en sammenligning med utførte skriftprøver og prøver i beslag har Jacobsen konkludert med at resultatene av prøvene taler sterkt for at den omstridte skriften er utført av Bertheussen (konklusjonsgrad +2). Også konvolutten til advokat Elden i forsendelse 10. september 2019 (hvor plastposen lå) taler ifølge Jacobsen til en viss grad for at denne er utført av Bertheussen (konklusjonsgrad +1).

Endelig nevner retten at Jacobsen forklarte at skriften «RASIST» på bilpanseret 6. desember 2018 er den mest naturlige skriften i det vurderte materialet. Han har konkludert med at resultatene taler til en viss grad for at dette er skrevet av Bertheussen (konklusjonsgrad +1). Når det gjelder skrift på husveggen, er denne skrevet med forskjellig skriveredskap på ujevnt underlag, og det kan ikke trekkes noen konklusjon på bakgrunn av dette.

Reidun Wilhelmsen, som private sakkyndig vitne for forsvaret, har foretatt en tilsvarende undersøkelse av det omstridte materiale. Også hun har etter en samlet vurdering konkludert med at resultatene av undersøkelsene til en viss grad taler for at det er samme person som har skrevet omstridt materiale (konklusjonsgrad +1). Hun har også konkludert med at resultatet av undersøkelsene til en viss grad taler for at skriften er skrevet av Bertheussen (konklusjonsgrad

+1). Dette gjelder for samtlige skriftstykker med unntak for skrift på vegg og skrift på bil 6. desember 2018 hvor hun ikke kan konkludere.

Reidun Wilhelmsen har for noen av resultatene satt en lavere konklusjonsgrad enn Kripos. Retten legger etter bevisførselen til grunn at Wilhelmsen har vurdert materialet på bakgrunn av bilder, mens Kripos i tillegg til bilder også har hatt tilgang til originaldokumentene. I tillegg forklarte Wilhelmsen at billedmaterialet Kripos hadde tilgang til var bedre enn det hun hadde mottatt. Disse forhold kan etter rettens syn ha innvirkning på vurderingene. Retten legger etter dette Kripos' resultatet av undersøkelsene til grunn ved bevisvurderingen.

9.2.3.3 Dokumentundersøkelser og håndskriften i brev 17. januar 2019

Basert på disse undersøkelsene legger retten til grunn at konvolutten til brevet 17. januar 2019 etter alle sannsynlighet er fra samme produksjon som konvoluttene adressert til Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde laget 29. januar 2019 («Jeg må bare le av dem»), og at disse konvoluttene hadde samme innvendige merking og vekt som konvolutter av samme type som pakningsvedlegget beslaglagt i Vækerøveien [redacted]

Videre legger retten til grunn av brevpapiret kan være av samme type som papir beslaglagt i Vækerøveien [redacted] Papiret ble imidlertid behandlet med kjemikalier i forbindelse med fingeravtrykkundersøkelser som kan ha påvirket strukturen i papiret og vanskeliggjort sammenligningen.

Endelig legger retten til grunn at det er en klar sannsynlighetsovervekt for at håndskriften på konvolutten er skrevet av samme person som konvolutt i etterfølgende forsendelse til advokat Elden 14. mai 2019, og at det er en viss sannsynlighetsovervekt for at dette er skrevet av Bertheussen.

9.2.3.4 Fingeravtrykk

Det ble også foretatt fingeravtrykkundersøkelse av konvolutt, brevark og plastpose. Av rapport om kriminaltekniske undersøkelser 18. februar 2019 fremgår det at fingeravtrykk på arket tilhører [redacted] unn av fingeravtrykk er i samsvar med hans forklaring om at han tok opp arket fra kjøkkenbordet og forholdet tillegges ikke vekt ved rettens bevisvurdering.

9.2.3.5 Undersøkelser av bokstaver

Teksten i brevet er satt sammen av bokstaver klippet ut fra aviser. Seniorrådgiver i PST, Alf Endre Magnussen, har foretatt nærmere undersøkelser av bokstavene. Ved å foreta gjennomlysning av avispapiret med bokstavene er det ifølge Magnussen mulig å identifisere trykket på baksiden av bokstaven. På denne måten ble samtlige bokstaver med ett unntak

(bokstav 9) identifisert som klippet ut av Dagsavisen og Klassekampen 7. januar 2019. Retten legger dette til grunn. På bakgrunn av forklaringen til [redacted] e-post fra Tore Østby i Posten 29. januar 2019 legger retten videre til grunn at brevet ble postlagt 15. januar 2019. Brevet har dermed blitt utformet en gang mellom 7. og 15. januar 2019.

9.2.3.6 Plastposer

Brevet inneholdt også en plastpose med en hyssing i. Av rapport om kriminalteknisk undersøkelse 26. mars 2019 fremgår det at nevnte plastpose etter all sannsynlighet er samme type som tre plastposeruller og to plastposer i beslag V-5 fra Vækerøveien [redacted] Kripos har her satt konklusjonsgrad 2 som benyttes når undersøkelsen er sikker og det kun er rom for hypotetisk tvil.

9.2.3.7 Hyssing

Det fremgår også av rapport om kriminalteknisk undersøkelse 26. mars 2019 at hyssingen sannsynligvis er av samme type som beslaglagt i Vækerøveien [redacted] ten at det kan konkluderes med at hyssingen har felles opprinnelse.

[redacted] som var i første patrulje på stedet, har forklart at det var en sterk lukt da de åpnet plastposen med hyssingen, men at hun ikke klarte å lukte hva dette var. I følge Sundal mente hennes makker, politibetjent Rygg, at det luktet drivstoff av plasten men at hun ikke klarte å identifisere denne lukten. Hun vet ikke om det var plasten, eller hyssingen det luktet av. Verken Bertheussen eller [redacted] jente noen lukt av hyssingen eller plastposen. Det er heller ikke i de kriminaltekniske undersøkelsene påvist brennbar væske, jf. kriminalteknisk rapport 18. januar 2019.

9.2.3.8 Er brevet laget og sendt av Bertheussen?

Retten er etter en samlet vurdering ikke i tvil om at det er Bertheussen som har laget og sendt brevet.

Retten har ved bevisvurderingen lagt vekt på de kriminaltekniske undersøkelsene av papir, konvolutt, plastposer og hyssing samt håndskriftsundersøkelsen som klart underbygger en slik konklusjon. Dette sammenholdt med Bertheussens engasjement rundt Ways of Seeing, hennes ønske om oppmerksomhet rundt teateret og konsekvensene av filmingen samt hennes anmeldelse av teateret, er godt i samsvar med at hun kort tid etter mottak av brevet oversendte et bilde av dette til Rita Karlsen med tillatelse til å skrive om dette. Oversendelsen står også i sterk kontrast til den reaksjon hun har forklart seg om da hun mottok brevet, jf. nedenfor.

Det er fra forsvarets side påpekt at både papir, plastposer og hyssing er av svært vanlige typer og har blant annet vist til at en større butikkjede i gjennomsnitt solgte 7076 pakker à 100

tilsvarende plastposer per måned i 2020. Det er også vist til at Dagsavisen og Klassekampen i hovedsak er abonnementsaviser og at familien Wara/ Bertheussen ikke abonnerer på noen av disse avisene. Disse forhold rokker ikke ved rettens samlede vurdering.

9.2.4 Nærmere om brannen – Tiltalens post I a nr. 3

Bertheussen er også tiltalt for å ha tent på søppeldunken, men har benektet straffeskyld for forholdet.

Retten har kommet til at det var Bertheussen som tente på søppeldunken.

9.2.4.1 Tidspunktet for brannen

Retten legger etter bevisførselen til grunn at brannen oppsto mellom kl. 13.35 og 13.45.

På dette tidspunktet var det kun montert en porttelefon med kamera ved inngangsdøren og ingen andre overvåkingskameraer som kunne fange opp når og hvordan brannen startet.

Det er imidlertid innhentet overvåkingsbilder fra Ruter (buss 32) som passerer huset kl. 13.19 og som viser at Bertheussens bil sto parkert utenfor huset. Videre har politibetjen[redacted] som var en del av ambassadepatruljen, forklart at patruljen passerte Vækerøveien [redacted]l. 13.33. Det ble da ikke observert noen personer i nærheten av huset. Det var heller ikke tegn til røyk fra søppeldunken da patruljen passerte. Endelig viser retten til forklaringen til[redacted]. Hun var på vei hjem fra skolen ca. kl. 13.35 da hun oppdaget at det brant fra søppeldunken. Tidspunktet er et anslag basert på at hun sluttet på Lysejordet skole kl. 13.30 denne dagen. Hun merket seg ingen personer rett forut for eller rett etter hendelsen. Retten viser også til at Bertheussen ringte politiet første gang kl. 13.47.22. På dette tidspunktet hadde hun vært ute på gårdsplassen for å slukke brannen før hun gikk tilbake til huset og ringte politiet.

9.2.4.2 Brannårsak

Brannen oppsto i søppeldunken for papiravfall. Kriminaltekniske undersøkelser av brent papp og papir viser at brannårsaken er bruk av flyktig, brennbar væske i kombinasjon med åpen ild. Den brennbare væsken er etter all sannsynlighet rødsprit. Kripos har her satt konklusjonsgrad 2 som benyttes når resultatet er sikkert. Det vises til rapport om kriminalteknisk undersøkelse 21. januar 2019 samt forklaringen fra politibetjent Lars Egil Finnvik-Skeie. I følge Finnvik-Skeie er det ikke mulig å angi når rødsprit ble tilført materialet i søppeldunken eller mengden rødsprit som er benyttet. Han presiserte imidlertid at det er tale om en flyktig væske og at det er mindre sannsynlig at rødspriten antenner dersom den har ligget lenge.

I følge politibetjent [redacted] livvakttjenesten er det en del av deres rutiner å sjekke søppeldunker når de ankommer bopel. [redacted] hadde hentet Tor Mikkel Wara den aktuelle morgenen for å kjøre ham til Gardermoen. Han er ikke helt sikker på at han sjekket søppeldunken denne morgenen, men mener at han ville oppdaget noe brennbart i søppeldunken dersom dette lå der allerede. I følge Bertheussen var det imidlertid langt fra alle dagene livvaktene sjekket søppeldunkene. Hun har forklart at hun gjennomgikk overvåkingsvideoene for senere datoer som viste at livvakttjenesten ikke sjekket søppeldunken i 77 % av tilfellene.

[redacted] forklarte at da hun oppdaget brannen sto flammene litt over søppeldunken. Da hun kom tilbake etter å ha varslet om brannen om lag 30 sekunder senere, var flammene mye høyere. I følge hennes forklaring sto da flammene høyere enn hekken.

Retten mener på denne bakgrunn at det er mest sannsynlig at rødsprit ble tilført søppeldunken og påtent kort tid før brannen ble oppdaget.

Politibetjent Finnvik-Skeie har også forklart at skadene på søppeldunken er forenelig med at brannen startet høyt i søppeldunken. Retten legger dette til grunn.

9.2.4.3 Tente Bertheussen på søppeldunken?

Det foreligger ingen enkeltstående tekniske bevis som knytter Bertheussen til brannstiftelse i søppeldunken utover at brannen oppsto som en følge av bruk av rødsprit i kombinasjon med åpen ild og at Bertheussen regelmessig bruker rødsprit blant annet til røyking av kjøtt mv. I følge politibetjent [redacted] som var i første patrulje på stedet, var det en god del fotavtrykk på gårdsplassen som stemte med [redacted] sko og som måtte sees i sammenheng med brannslukkingen. Det ble derfor heller ikke sikret fotavtrykk på gårdsplassen. Det ble også foretatt en rundspørring blant naboer uten resultat. Retten viser videre til forklaringene til [redacted] og [redacted] som ikke observerte noen i nærheten av boligen rett i forkant av brannen.

Til tross for dette har retten likevel kommet til at det var Bertheussen som satte fyr på søppeldunken.

Bertheussen selv har forklart at hun ikke aner hvordan brannen oppsto og at hun ikke hadde lagt noe avfall i søppeldunken denne dagen. Hun oppholdt seg på kjøkkenet fra hun kom hjem fra seminaret. Hun hadde gardinene nedtrukket hele tiden og kunne ikke se ut på gårdsplassen. Datteren [redacted] satt i stuen og så på TV og døren til kjøkkenet var åpen hele tiden. Både [redacted] har bekreftet dette. De har imidlertid forklart at de satt med ryggen til slik at de ikke kunne se Bertheussen. Begge har forklart at det var helt stille i huset og mener at de ville ha hørt det

dersom Bertheussen gikk ut. I henhold til [redacted] forklaring er det helt umulig å ikke legge merke til at noen beveger seg inne i huset på grunn av knirkende trapper og at kodelåsen på inngangsdøren piper når den låses opp eller igjen. Låsen piper imidlertid ikke dersom døren ikke er låst.

Retten mener likevel at Bertheussen hadde anledning til å gå ut og tenne på søppeldunken. Det ble foretatt befaring i Vækerøveien [redacted] under hovedforhandlingen, og retten merket seg at huset har flere utganger utover inngangsdøren og kjellertrappen. Bertheussen hadde tilgang til gårdsplassen både gjennom døren til røyketerrassen og via bakeriet og garasjen. Begge disse utgangene kan benyttes uten å bruke trappen og hovedinngangsdøren. Utgangen gjennom garasjen er også den korteste veien fra kjøkkenet til søppeldunken og rødspriten var oppbevart i garasjen.

Retten har ved bevisvurderingen også lagt vekt på at Bertheussen i avhør 8. april 2019 (som siktet) forklarte at hun var veldig redd for at noen hadde lagt noe i søppeldunken som «var ment å brenne om natten». Hun forklarte at hun syntes det var rart at det var mulig å tenne på søppeldunken på dagtid i en trafikkert vei som Vækerøveien uten at dette ble oppdaget. Det er på det rene at det ikke ble funnet en slik innretning i søppeldunken etter brannen. Under hovedforhandlingen avviste Bertheussen dette som en mulighet under henvisning til at brannårsaken nå var kjent. Hennes forklaring om mulig selvantenning må imidlertid sees i sammenheng med e-post fra angivelige gjerningspersoner gjengitt i Dagbladet i slutten av mai 2019 (etterfølgende forsendelser) hvor det blant annet fremgår:

> Søple kasse prøvd å brenne natt men self tenning difficult.

Bertheussen selv ser ingen sammenheng mellom sin forklaring i avhør og denne uttalelsen. Det er opplyst – og retten legger til grunn – at Bertheussen i avhør også har forklart seg om selvantenningsmekanismer i forbindelse med brann i bilen 10. mars 2019 (avhør 14. mars 2019). For fullstendighetens skyld nevnes at på en Dymo-rull vedlagt forsendelse til advokat Elden 14. mai 2019 fremgår: SELF START BRANN DÅRLIG BRENE LØRDAG. Heller ikke ved denne hendelsen ble det funnet spor etter selvantenningsmekanisme. Etter rettens syn fremstår uttalelsene i de etterfølgende forsendelsene som forsøk på å underbygge hennes egne forklaringer i avhør.

Retten viser også til uttrekk av søk gjort på Bertheussens iPad noen dager etter hendelsen, 23. januar 2019, hvor det er søkt på ordet «brannpåsettelse» Selv har hun forklart at hun etter brannen forsøkte å google om det var mulig å starte en brann på denne måten, men husker ikke eksakt hva hun fant.

Retten mener videre at Bertheussen hadde motiv for å tenne på søppeldunken. Under hovedforhandlingen forklarte Bertheussen at hun var overrasket over at hun ikke hadde fått

informasjon om henleggelsen av sin anmeldelse og var oppgitt over dette fordi hun ønsket tilgang til råmaterialet fra filmen. I avhør (som fornærmet) 5. mars 2019 forklarte hun imidlertid at hun ble «superforbannet» over henleggelsen. Hun nedtonet dette under hovedforhandlingen og forklarte da at hun var irritert, men at hun «blåste det fort av seg». Dette samsvarer dårlig med hennes melding på Messenger til Helga Hjorth noen dager senere hvor det blant annet fremgår at Bertheussen «var for opprørt til å gjøre noe de første dagene». Etter rettens syn samsvarer dette godt med hennes reaksjoner mot teaterstykket Ways of Seeing som er beskrevet ovenfor.

Også Bertheussens handlemåte kort tid etter hendelsene denne dagen trekker i retning av at hendelsene ikke kom som noen overraskelse på henne.

Under hovedforhandlingen forklarte Bertheussen at hun fikk tilløp til panikkangst og følte at truslene var veldig personlige. Hun forklarte at hun skalv, fikk hjertebank og at tårene sto ut av øynene hennes, men at hun klarte å ta seg sammen etter kort tid. Hun har gitt tilsvarende beskrivelser av reaksjonen i avhør samme dag. Hennes forklaring på dette punktet underbygges av forklaringen til [redacted] og [redacted] Også politibetjent Sundal forklarte at Bertheussen fremsto som opprørt over situasjonen og brevet hun hadde mottatt.

Til tross for disse reaksjonene tok Bertheussen kontakt med Rita Karlsen på Messenger allerede kl. 16.04 samme dag hvor hun opplyste at «det er satt fyr på søppeldunken vår i dag og det lå trusselbrev i postkassen». Noen minutter senere sendte hun et bilde av trusselbrevet og søppeldunken med klare instrukser om at Karlsen ikke kan publisere kopi av brevet, kun innholdet. Nettstedet Rights.no publiserte en sak «Nye angrep på justisministeren: Trusselbrev og ildspåsettelse» samme dag kl. 16.29. For fullstendighetens skyld nevnes også at både Filter Nyheter og NRK hadde oppslag om hendelsen før hun kontaktet Rita Karlsen. Dette rokker imidlertid ikke ved Bertheussens ønske om oppmerksomhet rundt hendelsen.

Hennes etterfølgende opptreden viser også at Bertheussen fortsatte sitt engasjement mot Ways of Seeing. Noen dager senere tok hun kontakt med rektor på Oslo Fotokunstskole, Hanna Sophie Claussen, for å be dem reflektere rundt det de tillater av løgner. Telefonloggen viser at dette skjedde 23. januar 2019. Bertheussen anket også politiets henleggelse og skrev et innlegg på Facebook om henleggelsen. Dette innlegget ble publisert 7. februar 2019 til tross for en lengre Messenger dialog med Tor Mikkel Wara, hvor Wara innstendig ber henne om ikke å publisere dette, jf. ovenfor.

9.2.4.4 Sammenfatning

Ser man på handlingen isolert sett mener retten at det ikke helt kan utelukkes at andre personer kan ha tent på søppeldunken. Denne handlingen skiller seg også noe fra de øvrige

hendelsene omfattet av tiltalebeslutningen fordi den fremstår som mer impulsiv. Brannen må imidlertid etter rettens syn sees i lys av at brevet som ble mottatt samme dag («Trekk Anmeldelsen») fikk redusert betydning etter opplysningen om at anmeldelsen var henlagt. Retten legger til grunn at Bertheussen ble «superforbannet» for dette. Brannen må også sees i sammenheng med de øvrige hendelsene i tiltalen, hennes ønske om oppmerksomhet rundt teaterstykket og hvilke konsekvenser filmingen og omtalen av Wara hadde fått. Endelig må hendelsen sees i sammenheng med opplysninger om selvantennelse som er gitt i de etterfølgende forsendelsene. Etter en samlet vurdering av disse forhold er retten ikke i tvil om at det var Bertheussen som tente på søppeldunken.

9.3 Brev utferdiget 29. januar 2019

9.3.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 4, post I b og post I c

4. Tirsdag 29. januar 2019 lagde hun et brev som hun sendte i posten i en konvolutt adressert til

WARA/BERTHEUSSEN
VAKEROVEIEN [redacted]
0751 OSLO

med følgende innhold:
"Jeg må bare le av dem
Det er ikke vi som er farlige, det er rasistene
Når de sier de er redde, må jeg bare le
Vi ses 26 02 kl 20
Hovedpoenget er: Vil vi bo i et drittsamfunn eller et hyggelig samfunn?
HAHA HA"

Brevet var påført brennmerke. Teksten var satt sammen blant annet av deler fra et intervju med Hanan Benammar som var en av skuespillerne i teaterstykket "Ways of Seeing". Brevet ble sett i sammenheng med at forestillingen skulle nyoppsettes på Human Internasjonale dokumentarfilmfestival 26. februar kl. 20.00.

Post I b) og I c):

b)
Tirsdag 29. januar 2019 i Oslo, lagde hun et brev som hun sendte i posten i en konvolutt adressert til «TYBRING-GJEDDE» i OSLO, med følgende innhold:

«Jeg må bare le av dem
Det er ikke *vi* som er farlige, det er rasistene
Når de sier at de redde, må jeg bare le
Vi ses 26 02 kl 20
Hovedpoenget er: Vil vi bo i et drittsamfunn eller i et hyggelig samfunn?»

Brevet var påført brennmerke. Teksten i brevet var satt sammen blant annet av deler fra et avisintervju med Hanan Benammar, som var en av skuespillerne i teaterstykket "Ways of Seeing". Brevet ble sett i sammenheng med at forestillingen skulle nyoppsettes på Human Internasjonale dokumentarfestival 26. februar s.å. kl. 20.00.

9.3.2 Kort om hendelsesforløpet

Ingvil Smines Tybring-Gjedde og Christian Tybring-Gjedde mottok et brev i posten 5. februar 2019. Brevet var adressert til Tybring-Gjedde, [redacted] og poststemplet 29. januar 2019. Selve brevet var satt sammen av ord og setninger klippet fra en avisartikkel pålimt et A4 ark i kombinasjon med skrift skrevet med sjablong. Brevet hadde følgende tekst:

> Jeg må bare le av dem.
> Det er ikke vi som er farlige, det er rasistene.
> Når de sier at de er redde, må jeg bare le.
> Vi ses 26.02 kl 20
> Hovedpoenget er: Vil vi bo i et drittsamfunn eller i et hyggelig samfunn?

Brevet viser til tidspunktet 26.02 kl. 20. Dette er samme dag som teaterstykket Ways of Seeing skulle settes opp på nytt på Vega Scene i forbindelse med HUMAN festivalen.

Ingvil Smines Tybring-Gjedde tok kontakt med Tor Mikkel Wara på telefon etter å ha mottatt brevet. Han rådet henne til å kontakte PST, som senere samme dag hentet brevet på bopel.

Et nesten identisk brev ble samme dag sendt til Wara/Bertheussen. Brevet ble imidlertid ikke levert i postkassen i Vækerøveien [redacted] har forklart at hun mottok brevet for distribusjon 8. februar 2019 og syntes at brevet lignet på brevet hun hadde levert 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen»). Posten varslet PST om brevet.

Begge brevene er påført brennmerke på siden av arket og det ble gjort funn av urin på brevene. Sistnevnte funn ble gjort etter nye undersøkelser av brevet som en følge av forsendelse til advokat John Christian Elden 14. mai 2019 (etterfølgende forsendelser). På en remse av Dymotape fremgår det blant annet «AA LA B HUND TISSE PÅ BREV». I tillegg hadde NRK, på bakgrunn av en henvendelse fra angivelige gjerningspersoner, stilt spørsmål til PST om det var riktig at brev til familien Wara og Tybring-Gjedde var dyppet i utvannet hundeurin.

Begge brevene ble undersøkt for DNA uten resultater. Brevet sendt til Tybring-Gjedde ble også undersøkt for fingeravtrykk, uten at avtrykk ble sikret.

9.3.3 Har Bertheussen utformet og sendt brevene?

Bertheussen er tiltalt for å ha utformet og sendt de to brevene men Bertheussen har ikke erkjent straffeskyld for forholdet.

Retten er imidlertid ikke i tvil om at det er Bertheussen som har utformet og sendt brevene.

Det er foretatt en rekke etterforskningskritt i saken både av selve brevene, internettsøk, undersøkelser av logg i pc og av skrivere.

9.3.3.1 Dokumentundersøkelser

Tekst på brev

Retten legger etter bevisførselen til grunn at teksten i brevene til Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde er klippet fra intervjuet av Hanan Benammar fra Ways of Seeing som ble publisert i Morgenbladet 30. november 2018. Under ransakingen 14. og 15. mars 2019 ble det funnet et eksemplar av denne avisen på arbeidsrommet i Vækerøveien [redacted] hvor deler av teksten var markert med gult. I tillegg ble det foretatt fire utskrifter av artikkelen på printer HP Envy 29. januar 2019, jf. nedenfor.

Bertheussen har forklart at hun var kjent med intervjuet av Benammar i Morgenbladet, og at familien hadde et eksemplar av avisen hjemme. Hun tror også at hun tok utskrift av artikkelen, og mener at hun gjorde dette i forbindelse med at hun samlet informasjon til anmeldelsen til politiet. Hun husker ikke når dette var. Hun husker heller ikke om hun tok en eller flere utskrifter, men forklarte at hun hadde mye problemer med skriverne hjemme. Bertheussen husker ikke hvilken skriver hun brukte.

Bertheussen var også kjent med at det skulle være en nyoppsetting av Ways of Seeing på Vega Scene 26. februar 2019. Hun syntes det var ille at stykket skulle settes opp på nytt, og kontaktet sjefen for festivalen og ba ham reflektere rundt det å ta seg inn på privat eiendom og filme. Det fremgår av notatbok i beslag at denne samtalen fant sted 24. januar 2019. Bertheussen forklarte under hovedforhandlingen at hun ikke hadde vurdert å kjøpe billetter til stykket. I avhør 8. april 2019 forklarte hun imidlertid at hun vurderte sterkt å kjøpe billett til stykket, men at billettene var utsolgt. Bertheussen husket ikke dette under hovedforhandlingen.

Papir

Retten har ovenfor redegjort for dokumentundersøkelser som ble foretatt av Kripos. På bakgrunn av disse undersøkelsene legger retten til grunn at papiret som brevet til Wara/Bertheussen er skrevet på, sannsynligvis er av samme type, HP Printing Paper, som ble beslaglagt i Vækerøveien [redacted] og av samme type papir som ark funnet i postkassen 2. mars 2019 («Jævela rasister»). Kripos har satt konkusjonsgrad 3 på resultatet av undersøkelsene

som benyttes når det er en klar sannsynlighetsovervekt for resultatet. Når det gjelder brevet adressert til Tybring-Gjedde, konkluderte Kripos med at dette kan være samme type papir. Kripos har her satt konklusjonsgrad 4 som benyttes når det finnes overenstemmelser, men hvor det knytter seg tvil til resultatet av undersøkelsene. Som nevnt ovenfor forklarte seniorrådgiver Håkon Schjønsby at dette brevet ble undersøkt med kjemikalier for fingeravtrykk, og at dette kan ha påvirket resultatet. Retten legger dette til grunn.

Bertheussen har forklart at hun tror det lå slikt papir både i printeren og i hylla på arbeidsrommet, men at dette er helt ordinært kopipapir som folk flest har.

Konvolutter

Av gjennomgangen ovenfor fremgår det videre at konvoluttene til de to brevene etter all sannsynlighet er fra samme produksjon som konvolutt benyttet i brev 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen»). Resultatet av denne undersøkelsen har konklusjonsgrad 2, som benyttes når resultatet av undersøkelsene er sikkert og hvor det kun er rom for hypotetisk tvil. Håkon Schjønsby har under sin forklaring pekt på at størrelse, vekt og innvendig merking av konvoluttene er den samme, samt at alle konvoluttene har produksjonsspor som tilsier at disse kommer fra samme produksjon, jf. ovenfor. Kripos har også her benyttet konklusjonsgrad 2 som viser at resultatet av undersøkelsene er sikkert. Endelig viser retten til at konvoluttene som ble benyttet til brevene laget 29. januar 2019 hadde samme innvendige merking og vekt som konvolutter av samme type som pakningsvedlegget som ble beslaglagt i Vækerøveien [redacted]

Retten legger Kripos' resultater av undersøkelsene til grunn.

Frimerker

Under ransaking i Vækerøveien [redacted] ble det funnet et frimerkehefte av typen Fyrtårn med motiv av Sandvigodden fyr og Sklinna Fyr. Frimerkene kommer i hefter av 10 stk. og i det beslaglagte heftet manglet det fire frimerker, to av hvert motiv.

På konvoluttene til Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde var det to frimerker på hvert brev; ett av hvert motiv. Kripos har foretatt sammenligninger mellom frimerkene på de to konvoluttene med de resterende frimerkene i heftet. Ifølge seniorrådgiver Håkon Schjønsby ble det funnet tilnærmet samsvarende registeravvik og kutting i forhold til motivet på frimerkene på konvoluttene og frimerkeheftet. Kripos har holdt dette funnet opp mot 275 frimerkehefter av samme type, hvorav ingen av disse hadde tilsvarende registeravvik og papirkutting i forhold til motiv. Kripos har på denne bakgrunn konkludert med at frimerkene på konvoluttene etter all sannsynlighet kommer fra frimerkeheftet i beslag eller fra frimerkehefter med tilsvarende registeravvik og kutting. Også her har Kripos benyttet konklusjonsgrad 2 som tilsier at resultatet av undersøkelsene er sikkert.

Bertheussen har forklart at frimerkene som er satt på brevene ikke kan stamme fra det beslaglagte frimerkeheftet. Dette er helt ordinære frimerker og det er en tilfeldighet at det mangler to av hvert motiv i heftet. Hun vet ikke hvem som har kjøpt akkurat dette frimerkeheftet, men hun har senere kjøpt tilsvarende frimerkehefter.

9.3.3.2 Undersøkelse av skriver

Kripos har videre foretatt nærmere undersøkelser av de to brevene med hensyn til avsetninger av blekk fra skriver. Schjønsby har forklart at Kripos fant samme variasjon i avsetningene på begge brevene og mener at disse er skrevet ut fra samme skrivertype.

Under ransakingen 14. og 15. mars 2019 ble det blant annet tatt beslag i to blekkskrivere (Canon Pixma IX6850 og Canon Pixma MG5150) som sto på arbeidsrommet i Vækerøveien [redacted] Kripos har foretatt sammenligninger av trykket på de to brevene med prøveutskrifter fra de to skriverne. Kripos fant ulike kombinasjoner og særegenheter på avsetningene på prøveutskriftene og brevene til Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde. Kripos har konkludert med at ingen av de to skrivene synes å være benyttet til produksjon av brevene.

Kripos har også på bakgrunn av opplysninger om tilkoblede enheter, jf. nedenfor, gjort innkjøp av en HP Envy 5020 skriver og foretatt sammenligninger mellom avsetninger fra denne og de to brevene. Undersøkelsene viste at brevene hadde avsetninger med samme størrelse, form og særpreg som avsetninger på prøveutskrifter fra den innkjøpte HP Envy 5020. Kripos har på denne bakgrunn konkludert med at skriver av typen HP Envy 5020 eller skriver med samme deler/komponenter kan være benyttet til produksjon av brevene. Resultatet av undersøkelsene har konklusjonsgrad 4 som benyttes når det er overenstemmelser uten at det er grunnlag for å trekke en sikker konklusjon.

9.3.3.3 Sjablong

Skriften på konvoluttene samt deler av skriften i brevene er skrevet med sjablong. Bertheussen har forklart at hun hadde veldig mange sjablonger hjemme.

Det ble beslaglagt noen sjablonger i Vækerøveien, men Kripos' analyse konkluderer med at disse ikke er benyttet til å produsere skriften på materialet.

9.3.3.4 Digitale beslag og kjøp av skriver

Bertheussens forklaring

Bertheussen har forklart at hun hadde flere ulike skrivere hjemme, men at hun stort sett brukte Canon Pixma Multifunksjonsprinter 5150. Hun hadde i tillegg en annen Canon Pixma IX6850

med spiselig blekk som ble benyttet til å lage logo mv. på mat. Hun hadde også en laserskriver og flere etikett- og fotoskrivere som er uten betydning for saken.

Spørsmålet om hvilke skrivere Bertheussen benyttet har vært tema i to avhør (som siktet). I avhør 2. april 2019 benektet Bertheussen at hun hadde hatt flere skrivere enn de nevnte de siste 5-6 årene. Også i avhør 8. april 2019 forklarte hun at hun ikke har hatt nyere skrivere enn de som var på kontoret og hun kjøpte den siste skriveren for 3-4 år siden. Hun hadde ingen erindring om å ha kjøpt noen skriver våren 2019. I begge avhørene forklarte hun videre at hun ikke har skrevet ut dokumenter andre steder enn hjemme eller koblet til sin PC til andre skrivere enn de hun hadde hjemme. Under gjennomlesning av avhøret 29. august 2019 hadde Bertheussen ingen kommentarer til nedtegnelsene fra avhøret.

Først under hovedforhandlingen, etter å ha blitt foreholdt at hennes PC hadde vært koblet på en annen skriver en kort periode, forklarte Bertheussen at hun ikke lenger var sikker på om hennes tidligere forklaringer stemte. Hun forklarte da at hun kan ha kjøpt en billig skriver som hun forsøkte å koble til PC'en, men at hun ikke fikk den til å virke og at hun derfor kastet denne. Hun forklarte også at hun hadde funnet noe datautstyr, herunder også muligens en skriver, på kottet innenfor rommet til [redacted]et er på det rene at dette kottet ikke ble undersøkt under ransakingen 14. og 15. mars 2019. Bertheussen forklarte videre at hun mener hun kjørte bort og kastet dette datautstyret etter at de kom hjem fra USA sommeren 2019. Hun hadde ikke hørt noe fra PST siden april og var ikke klar over at PST var på jakt etter skrivere. Hun tenkte ikke på å fortelle om dette da hun var på gjennomlesning av avhøret 29. august 2019.

KRIPOS' undersøkelser om kjøp og tilkobling av skriver

Politioverbetjent Martin Bøyum forklarte under hovedforhandlingen om en rekke digitale beslag som ble gjort under etterforskningen, herunder kjøp av en skriver av typen HP Envy 5020 og tilkoblingen av denne til Bertheussens PC.

Kjøp av HP Envy 5020 skriver

En gjennomgang av internetthistorikken på Bertheussens PC – en Sony Vaio - viser at det 24. januar 2019 kl. 09.01.07 ble gjort søk på «billig skriver» og at det ble gjort treff på blant annet Clas Ohlson, som på dette tidspunktet hadde kampanje på HP Envy 5020 skrivere. Bertheussen har forklart at det sikkert er hun som har foretatt disse søkene, men at hun ikke husker dette nå.

Gjennomgangen av Bertheussens PC viser også at en HP Envy 5020 skriver ble registrert tilkoblet hennes PC 29. januar 2019. På bakgrunn av denne informasjonen ble det ifølge Bøyum innhentet dokumentasjon på at skriver med tilsvarende serienummer ble solgt av Clas Ohlson, men det lot seg ikke gjøre å spore utsalgssted eller kjøper. Bøyum forklarte videre at

det da ble foretatt søk på ulike Clas Ohlson-butikkene som ligger i området Bertheussen oppholdt seg denne dagen; Bogstadveien, CC Vest og Sandvika Storsenter. Gjennomgangen av materialet viste at det er foretatt ett kontantkjøp av en HP Envy 5020 skriver på Sandvika Storsenter 24. januar 2019 kl. 20.42. De øvrige kjøp av slik skriver ble foretatt med bankkort. Ifølge Bøyum ble det ikke foretatt nærmere undersøkelser av disse minibankkjøpene fordi man på dette tidspunktet var kommet så langt ut i undersøkelsene, og at det da var Bertheussens bankkort som sto i fokus for undersøkelsene. Retten nevner også at kontantkjøpet på Clas Ohlson omfattet kjøp av bobleposer/konvolutter. Dette er nærmere omtalt i forbindelse med etterfølgende forsendelser.

Retten legger til grunn av Bertheussen var på Sandvika Storsenter på dette tidspunktet og viser til at det bankkortet hun disponerer, ble brukt på Meny Sandvika Storsenter kl. 20.54 samme kveld. Helsedata viser videre at Bertheussen var i bevegelse i denne perioden. I perioden fra kl. 20.35.42 til kl. 20.52.23 er det registrert i overkant av 700 skritt på telefonen. Det er ikke registrert bevegelse i etasjer eller lengre stans i bevegelsen i denne perioden.

Etterforskingen av forholdet ble gjort på et tidspunkt hvor det ikke lenger var mulig å innhente overvåkingsvideo fra Clas Ohlson eller andre steder på Sandvika Storsenter for datoen 24. januar 2019. Kripos har imidlertid foretatt en ringerunde til andre kunder på Clas Ohlson på det aktuelle tidspunkt uten at dette har gitt noen resultater.

Retten legger på denne bakgrunn til grunn at det var Bertheussen som kjøpte en HP Envy 5020 skriver på Sandvika Storsenter den aktuelle dagen.

Tilkobling av skriver og utskrift av dokumenter

Martin Bøyum har videre forklart at undersøkelsene av Bertheussens PC viser at en HP Envy 5020 skriver ble registrert tilkoblet Bertheussens PC 29. januar 2019 kl. 10.20. Skriveren ble frakoblet samme dag kl. 12.23. I følge Bøyum er det senere ikke funnet spor av at denne skriveren har vært koblet til PC'en. Bertheussen har ingen kommentar til dette.

Samme dag kl. 11.09.33 ble artikkelen i Morgenbladet «Jeg må bare le av dem» åpnet på PC'en, og artikkelen ble sendt til utskriftsfunksjonen kl. 11.09.43. Det ble deretter (fra kl. 11.13) foretatt flere søk på «gratis tekstbehandling» på PC'en. Spørsmålet om tekstbehandlingsprogram er av betydning fordi teksten som er pålimt de to brevene er en forstørret versjon av teksten i den nevnte artikkelen. Ifølge Bøyum var det imidlertid ikke mulig å fastslå om det ble lastet ned noe tekstbehandlingsprogram på PC'en. Bertheussen har forklart at hun trodde at det var noe galt med PC'en, men at hun etterhvert fant ut at det var noe galt med tekstbehandlingssystemet. Hun kjenner ikke til gratis tekstbehandling og husker ikke om hun kopierte ting fra dette over i word.

Gjennomgangen viser videre at det kl. 11.16.04 ble gjort et nytt internettsøk på artikkelen «Jeg må bare le av dem», og Bøyum har forklart at funn i printdialog.exe og print-spool filer på maskinen indikerer sterkt at det har blitt foretatt flere utskrifter.

Det blir deretter foretatt flere nye internettssøk på HUMAN festivalen, Ways of Seeing og Vega Scene i perioden 12.01.51 til 12.03.21. Fra kl. 12.15.26 til kl. 12.16.19 ble det også gjort flere internettssøk på [redacted]usnummer)», 1881 og veibeskrivelser. Tiltalte har forklart at hun ikke husker hvorfor hun gjorde dette, men [redacted]adde en god venninne som bodde der, og at det kan være derfor hun søkte på dette.

HP Envy 5020 skriveren ble deretter koblet fra PC'en kl. 12.23.51. Bertheussen har forklart at hun ikke fikk den til å virke, og at dette var grunnen til at hun koblet den fra. Hun aner ikke hva hun prøvde å skrive ut, men det kan ha vært kartskisser el. til anmeldelsen. Hun tror hun satte printeren i kottet innenfor rommet ti[redacted]

9.3.3.5 Undersøkelser av overvåkingsbilder i Vækerøveien[redacted]

Etter hendelsene 17. januar 2019 (brev og brann i søppeldunk) ble det installert seks overvåkingskameraer på boligen i Vækerøveien [redacted]Som nærmere beskrevet nedenfor stanset Bertheussen opplastningen av overvåkingsfilm fra disse kameraene 16. februar 2019 i forbindelse med etterforskningen av hendelen 11. februar 2019 (tøyremser og flasker etter bil). Det fremgår av Bertheussens e-post 17. februar 2019 til Ketil Owen La Force at det lå opptak tilbake til 21. januar 2019, og at dette ikke var i samsvar med de opplysningene hun hadde fått ved installasjon av overvåkingssystemet om at opptakene skulle lagres i en uke. PST mottok derfor opptak fra to kameraer rettet mot biloppstillingsplassen tilbake til 29. januar 2019. Det eksisterer derfor ikke opptak fra 24. januar 2019 da innkjøp av skriver fant sted.

Overvåkingsbilder fra biloppstillingsplassen 29. januar 2019 ble derimot sikret og viser at Bertheussen kl. 13.54 denne dagen legger papp/emballasje i bilen. Bildene viser også at hun bærer en veske med en sort gjenstand inn i bilen. Bertheussen husker ikke hva dette var.

Spesialetterforsker Erik Sandøy i Oslo politidistrikt har foretatt en sammenligning av bilder fra overvåkingskamera, som viser at Bertheussen plasserer objekter i bilens bagasjerom, opp mot bilder av emballasje fra HP Envy 5020 skriver og bilder av selve skriveren.

Basert på analyse av papp, isopor og skriver i en veske sammenholdt med bilder av referanseinnkjøp av skriver, mente Sandøy at emballasjen som Bertheussen plasserer i bilen fremstår som identisk med referansebildene. Når det gjelder selve skriveren, kan ikke Sandøy bekrefte eller utelukke at det er skriverne som vises på overvåkingsbildene.

Retten legger til grunn som svært sannsynlig at Bertheussen plasserte både emballasje og skriver i bilen denne dagen.

9.3.3.6 Sammenfatning

Etter en samlet vurdering av disse forhold mener retten at det ikke er tvil om at det var Bertheussen som laget og sendte brevene adressert til Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde.

Retten har ved bevisvurderingen lagt stor vekt på de tekniske undersøkelser som er foretatt av brev, konvolutter, frimerker og sammenstillingen av de ulike digitale beslagene som er foretatt. Bertheussen har ikke hatt noen troverdig forklaring på dette.

Retten mener også det er påfallende at Bertheussen først etter å ha blitt gjort kjent med opplysningene om tilkobling av skriver kommer på at hun skal ha plassert en nyinnkjøpt skriver i kottet innenfor datteren[redacted]m, som er det eneste stedet i huset som ikke var gjenstand for ransaking. Retten forstår det slik at politiet ikke var kjent med at kottet eksisterte. Det er videre påfallende at hun skal ha kvittet seg med skriveren sommeren 2019, og at hun unnlot å opplyse om denne til politiet da hun var på gjennomlesning av avhør kort tid etter. Forklaringen fremstår etter rettens syn som tilpasset bevisene i saken. Retten tror ikke på denne forklaringen.

Retten mener også at innhold og utforming av brevene må sees i sammenheng med Bertheussens engasjement rundt Ways of Seeing. Utklipp av setninger fra intervjuet med Benammar og passusen «Vi sees 26 02 kl 20» gir en klar referanse til teaterstykket. Brevene må også sees i sammenheng med de øvrige hendelsene i tiltalen, og særlig brev 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen») som var utformet på tilsvarende måte med pålimte bokstaver og setninger.

Endelig har retten lagt vekt på at avsender av brevet til Tybring-Gjedde må ha kjent til deres adresse. Tybring-Gjedde hadde på dette tidspunkt hemmelig adresse, og det er på det rene at personene bak Ways of Seeing ikke var kjent med adressen. De hadde filmet galt hus i forbindelse med teaterstykket. Det er videre uomtvistet at Bertheussen var på middag hos Ingvil Tybring-Gjedde 4. desember 2018 og var dermed kjent med adressen. Hennes internettssøk på[redacted]snummer)» 29. januar 2019 var den korrekte adressen til Tybring-Gjedde. Det faktum at Tybring-Gjedde hadde navn på ringeklokke og postkasse endrer ikke rettens vurdering.

9.4 Tøyremser og flasker med bensin 11. februar 2019

9.4.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 5

Mandag 11. februar 2019 en gang mellom kl. 18.15 og kl. 18.50, i forbindelse med at hun benyttet familiens bil en Ford S-Max på en kjøretur i Oslo, festet hun lange tøyremser påbundet flere plastflasker inneholdende bensin bak på bilen. Da hun kl. 18.50 kjørte inn oppkjørselen til Vækerøveien [redacted] oppdaget politipatruljen, som hadde vakthold ved boligen, tøyremsene med plastflaskene som hang etter bilen.

9.4.2 Kort om hendelsesforløpet

Bertheussen var ute på en handlerunde med bilen mandag 11. februar 2019 mellom kl. 17.45 og kl. 18.50. Hun har forklart at hun skulle kjøpe det hun trengte før en stor operasjon hun skulle ha i hånden og foten dagen etter. Wara hadde kommet hjem tidligere på ettermiddagen, og det var derfor uniformert vakthold utenfor boligen i Vækerøveien [redacted] Da Bertheussen kom hjem, oppdaget politipatruljen at det hang noe etter bilen. Det viste seg å være lange hvite tøyremser, hvor det var festet tre plastflasker av typen Isklar.

Bilder hentet fra overvåkingskameraer som da var installert på huset, viser at Bertheussen kjørte ut fra Vækerøveien ca. kl. 17.45, og at det da ikke hang noe bak bilen. Bertheussen var innom en dyrebutikk på Røa, Meny på Røa senter, Smestad gjenbruksstasjon og 7-Eleven på Ullern før hun kom hjem. Bilder fra kameraer på Røa senter og Smestad gjenbruksstasjon, viser bilen bakfra, og det kan ikke sees noe som henger bak bilen.

Politibetjent Marte Kinn Dolva gjorde en kriminalteknisk undersøkelse av åstedet og bilen samme kveld. Hun forklarte i retten at det hang et slep med hvite tøyremser på ca. syv meter fra bilens bakre støtfanger. Det hang tre plastflasker i remsene, hvorav en var festet oppunder støtfangeren. Det var klar væske i to av flaskene. Den tredje flasken var tom, med et hull etter kontakt med veien. Kripos har analysert væsken og konkludert med at det etter all sannsynlighet er bensin.

9.4.3 Har Bertheussen festet tøyremsene med flasker bak bilen?

Retten har kommet til at det var Bertheussen som festet tøyremsene og flaskene bak bilen 11. februar 2019.

9.4.3.1 Overvåkingskameraer

Bertheussen forklarte under hovedforhandlingen at hun ikke hadde hatt noen befatning med tøyremsene og flaskene med bensin og har nektet straffskyld for dette. Hun merket ikke at de hang bak bilen før politipatruljen utenfor huset gjorde henne oppmerksom på dem. Familien har for øvrig aldri flasker av typen Isklar i huset.

Politioverbetjent Snorre Mortensen har forklart at PST har gjennomgått videoer fra overvåkingskameraer rundt boligen. Seks kameraer var på dette tidspunktet installert rundt på huset i Vækerøveien [redacted] Filmen måtte lastes ned lokalt ved hjelp av Bertheussen som var hjemme på dagtid og håndterte dette. Først ba PST om å få hente ut overvåkingsfilm fra ett døgn før hendelsen 11. februar 2019. PST fikk da film fra seks kameraer fra det siste døgnet. Senere ba PST om film tilbake til 29. januar 2019. Bertheussen sendte da 17. februar 2019 en SMS til Ketil Owen LaForce i PST hvor hun skrev:

> Hei Ketil
> Jeg stengt av opplastingen i går. Da vi fikk dette installert var jeg veldig tydelig på at jeg måtte vite hva som ble tatt opp, hvor lenge opptakene ble lagret og hvem som eide opptakene. Jeg fikk beskjed om at det var en ukes opptak før det ble spilt over.
>
> Den 12. var jeg operert i høyre hånd og venstre fot. Jeg hadde varslet at jeg etter operasjon trengte jeg fred og ro. Tirsdag samme dag som operasjon ber dere om tilgang og er der lenge. Jeg så behovet og sa ok.
>
> I går lørdag, fire dager senere vil dere inn igjen da dere må hente ut opptak før de blir overskrevet. Når jeg sjekker opptak ser jeg at det ligger opptak fra 21. januar til dags dato. Det er ikke Ok. Først av alt ikke ok at en ukes godkjent/avtalt opptak er blitt til fire og fortsatt ikke sletter gammelt.
>
> Og hvorfor inn å forstyrre en lørdagskveld hvis det ligger opptak f.om. kameraene ble satt opp? Det blir for mye for meg. Jeg trenger kontroll og oversikt over mitt eget hjem.
> Mvh
> Laila Bertheussen

Politioverbetjent Mortensen forklarte at PST etter hvert fikk utlevert film fra de to kameraene som overvåket biloppstillingsplassen tilbake til 29. januar 2019. Gjennomgang av dette materialet viste at det ikke hadde vært uvedkommende ved bilen mens den sto parkert utenfor huset.

Retten mener derfor at tøyremsene ikke kan ha blitt festet på bilen mens den sto parkert i Vækerøveien.

9.4.3.2 Når ble tøyremsene festet på bilen?

Politibetjent Dolva, som undersøkte bilen og tøyremsene, forklarte at den delen av tøyremsene som hadde slept i bakken var skittent, mens det som var nærmest festepunktet var mindre skittent. Hun trodde derfor ikke de hadde hengt etter bilen lenge ettersom det var vinter, nedbør og salt på veiene.

Politibetjent Dolva forklarte også at en av flaskene satt fast bak støtfangeren. Hun visste ikke om det var mulig å få festet alle flaskene og et syv meter langt slep der også. Det var åpent

der, men ikke noe direkte hulrom oppunder støtfangeren. Hun mente også at tøyremsene nærmest festepunktet ville ha vært mer skitne dersom de hadde vært festet der over en lengre periode.

Retten legger etter dette til grunn at tøyremsene må ha blitt festet på bilen under kjøreturen denne ettermiddagen/kvelden. Ettersom ikke noe kan sees på overvåkingskameraer underveis, må tøyremsene ha blitt festet på bilen etter Smestad gjenbruksstasjon og før Bertheussen kom hjem. Dette må derfor ha skjedd enten på parkeringsplassen bak 7-Eleven eller på et annet stopp på veien.

9.4.3.3 Kjørerute og tidsbruk

Bertheussen oppga kjøreruten sin til politipatruljen på stedet. Senere samme kveld oppga hun også kjøreruten i en Messenger-melding til Wara som han videresendte til politiet:

> Har vært ute med bilen tidligere i dag. Usikker på klokkeslett.
> Kjørte ut i kveld etter at TM var kommet hjem.
> Først til dyrebutikken på Røa som ligger i samme bygg som Rema 1000.
> Jeg parkere like utenfor butikken.
> Deretter til Meny på Røa. Jeg parkerer i parkeringsgarasjen.
> Jeg kjører over Hovseter og Smestad til Smestad gjenbruksstasjon.
> Deretter til 7-11 Ullern og så hjem

Politioverbetjent Snorre Mortensen har redegjort nærmere for Bertheussens kjørerute og tidsbruk. Han forklarte at han noen dager senere kjørte samme rute uten å gjøre spesielle funn. Han innhentet bilder fra kameraovervåking der dette fantes langs ruten, og bildene bekreftet Bertheussens opplysninger om kjøreruten. Han forklarte videre at kjøretiden mellom Smestad gjenbruksstasjon og 7-Eleven på Ullern, ifølge Google maps, normalt er mellom seks og åtte minutter på denne tiden av døgnet. Basert på tidspunktene angitt på overvåkingskameraene brukte Bertheussen over 21 minutter fra hun kjørte ut av Smestad gjenbruksstasjon og til hun gikk inn på 7-Eleven på Ullern for å handle. På parkeringsplassen ved 7-Eleven er det ikke kameraovervåking. Bertheussen brukte også noe lengre tid fra 7-Eleven og hjem til Vækerøveien [redacted]nn det som er vanlig. Hun brukte åtte minutter mens estimert kjøretid ifølge Google maps er på fire minutter ifølge politioverbetjent Mortensen.

Bertheussen har forklart tidsbruken med at hun ble sittende og «kope» en stund i bilen utenfor 7-Eleven fordi hun gruet seg til operasjonen dagen etter. Hun har videre forklart at hun stoppet og kastet et teppe et sted mellom gjenbruksstasjonen og 7-Eleven fordi dette luktet vondt. Hun har også forklart at hun på refleks svingte nedom Møllesvingen hvor hun bremset for en mann med sykkelvogn.

Disse opplysningene ga hun verken til politiet på stedet, i avhør samme dag, eller i notatet på iPad samme kveld. Først i avhør 8. april 2019 opplyste hun at hun ble sittende og «kope»

utenfor 7-Eleven, og at hun også svingte nedom Møllesvingen. Retten har forstått det slik at disse opplysningen kom etter at avhører opplyste at de hadde innhentet videoovervåking med tidsangivelser. Det var også først ved gjennomlesning av dette avhøret 29. august 2019, at hun opplyste å ha stoppet et annet sted, og kastet et teppe som luktet vondt. Opplysningen om at hun bremset for en mann med sykkelvogn husket hun først under hovedforhandlingen. Retten viser til at det ble gitt opplysninger om denne mannen i en av de etterfølgende forsendelsene.

Retten mener at denne utviklingen i hennes forklaring er tilpasset bevisene i saken. Bertheussen må ha forstått at hun ble bedt om å oppgi ruten fordi politiet ønsket å undersøke om noen hadde festet flaskene på bilen underveis, og at lange stopp må ha fremstått som spesielt interessant i denne sammenheng. Bertheussen har etter rettens syn ingen god forklaring på endringene i forklaringen. Retten nevner også at Bertheussen flere ganger har forklart at hun på grunn av smerter ikke kan sitte, men må stå i bilen når hun kjører. Opplysningen om at hun ble sittende i bilen utenfor 7 Eleven i en lengre periode harmonerer dårlig med dette.

9.4.3.4 Øvrige bevis

Det ble forsøkt tatt fingeravtrykk og DNA av flaskene, uten at det var mulig å påvise DNA i en mengde som ville gitt resultat.

Retten viser også til at det ble funnet en bensinkanne i garasjen i Vækerøveien [redacted] under ransaking 14. og 15. mars 2019. Bertheussen hadde ikke kjennskap til denne. Hun forklarte at det eneste bensindrevne familien eide var en gammel motorsag. Det har ikke vært mulig å sammenligne bensinen i Isklar-flaskene med det som var i bensinkannen i garasjen.

Av større vekt for retten er et funn av bensinsøl i snøen bak huset. Da huset ble ransaket 14. og 15. mars, en måned etter hendelsen med flaskene, markerte en brannhund i snøen bak grillterrassen. Funnet ble analysert av Kripos som konkluderte med at det etter all sannsynlighet var påvist bensin i snø og is fra stedet.

Retten viser i den forbindelse også til at Bertheussens og Waras bil er dieseldrevet. På grillterrassen benyttes det rødsprit til røykeovnen, og ikke bensin. Bertheussen har ikke kunnet forklare hvordan bensin var havnet i snøen bak huset, men antydet at det kunne stamme fra håndverkerne som arbeidet i huset. Retten mener det er utenkelig at håndverkere som arbeidet i kjelleren har sølt bensin på baksiden av huset.

Retten mener derfor det er sannsynlig at bensinsølet i snøen stammer fra påfylling av flaskene. At det ikke er funnet flere Isklar-flasker i huset, er etter rettens syn uten betydning.

Endelig viser retten til Bertheussens reaksjon etter hendelsen. Hun har forklart i retten at hun denne kvelden var mest opptatt av at hun skulle ha en operasjon dagen etter som hun gruet seg til. Likevel skriver hun i en Messenger-melding kl. 22.29 til Rita Karlsen i Rights.no:

> Hvis du føler at det klør i fingrene må du gjerne fyre løs på media..,

Rita Karlsen svarer at hun har fyrt litt, og sender en lenke til en artikkel om saken på Rights.no. Bertheussen svarer kl. 00.32 «Veldig bra 👏👏🏻👏👏🏻💪💪🏻».

9.4.3.5 Etterfølgende forsendelser

I en forsendelse til advokat Eldens kontor 14. mai 2019 er det skrevet på en Dymo-rull om dette:

> FESTE BENSIN FLASKR UNDER BIL I
> POSE VETE PÅ LØSNE LENGE
> JEG GÅ R FORAN BIL HUN MÅ STOPPEL
> XXXX LØSNER POSEN MEN RE KER IKKE Å TENNE P VI VISTE
> ALT OM DEM DET VAR LETT POLITI LATTER

I en forsendelse til advokat Eldens kontor 13. august 2020 fremgår det videre om hendelsen:

> Vi kommuniserer ved hjelp av jaktradioer. Og da hun endelig kom tilbake 11. februar, ventet vi på oss. En av oss krysser gaten og mister en pose med dagligvarer foran en waras-bil. Dette ga oss nok tid til å fjerne veske og tape som inneholder de skjulte falskene og stoffene. Vi hadde ikke nok tid til å sette den i brann. Jeg løper noen meter og prøvde, men bilen startet, så vi klarte det ikke. I stedet for en vakker og skremmende svulstende historie, ender den som en tullete spøk.

Retten mener det er helt utenkelig at det eksisterte en aksjonsgruppe som overvåket Wara og Bertheussen, fulgte etter henne på biltur, kommuniserte med jaktradioer og stoppet bilen lenge nok til å få løsnet dette uten at Bertheussen merket det. Bertheussens forklaring i retten virker tilpasset et slikt scenario hvor hun ved et uhell svingte nedom Møllefaret, og en mann med sykkelvogn kom foran bilen.

9.4.3.6 Sammenfatning

Etter en samlet vurdering av disse forhold finner retten det bevist at Bertheussen selv fylte plastflaskene med bensin og festet dem i tøyremser etter bilen som er beskrevet i tiltalens post I a nr. 5. Retten har ved vurderingen blant annet lagt vekt på at overvåkingskameraet ved biloppstillingsplassen ved boligen ikke viser noen uvedkommende ved bilen i dagene før, og at Bertheussen brukte påfallende lang tid fra hun kjørte fra Smestad gjenbruksstasjon kl. 18.17 til hun gikk inn på 7-Eleven i Ullern allé 2 kl. 18.39.

9.5 Ark med trusler i postkassen 2. mars 2019

9.5.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 6

Lørdag 2. mars 2019 eller forut for dette la hun et ark i postkassen til Vækerøveien [redacted] hvor hun hadde skrevet:

"JÆVELA RASISTER VI VENTET PÅ DERE
DU OG DEN FEIGE
FRP HORA TURTE
IKKE KOMME
VI VENTER PÅ DERE"

Sammen med arket la hun pulver i form av knuste tabletter og natron i postkassen. Tor Mikkel Wara fant arket da han tømte postkassen samme dag ca. kl. 12.05. Pulveret ble avdekket kort tid deretter.

9.5.2 Kort om hendelsesforløpet

I forbindelse med at Ways of Seeing ble satt opp på Vega Scene ble det fredag 1. mars 2019 holdt en debatt om ytringsfrihet i kunsten. Både Pia Maria Roll Jessen og Marius von der Fehr deltok i debatten. Bertheussen, som var til stede sammen med Tor Mikkel Wara og Helga Hjorth, har forklart at debatten var kjedelig og at de forlot stedet lenge før den var ferdig. Hun redegjorde for debatten til Ingvil Smines Tybring-Gjedde dagen etter:

> Du gikk ikke glipp av noe. «Panelet» besto plutselig av 4 (3 etterhvert) fra forestillingen samt Venstre-Trine, FrP-Tone, Jon Wessel-Aas og med en moderator fra dramatikerforbundet □
> Med en sal som var like skjevt fordelt og 80 prosent av taletiden gikk til enkefru Roll Jessen m/venner. Jeg fikk atter en gang overvære Roll Jessens løgner😔😔
> Det at jeg, TM og Helga Hjorth kom gjorde at de var veldig forsiktige. Dere fikk selvsagt samme bank😟😟
> Hun presterte for første gang å si at selvsagt er ikke Wara rasist.....og det etter å ha x ganger uttalt seg om at det vi reagerer på er ikke filmingen men det å bli kalt rasist 😟😟Vel nå er vi vist ikke det lengre. I tillegg er det første gang hun begynner å snakke om fiksjon. Jeg tror hun er en liten reddhare som prøver å gjemme seg. Det blir ikke i min hekk 😂😂 Er alt vel hos deg?

Dagen etter, lørdag 2. mars 2019, skulle Bertheussen og Wara på lørdagshandel. Wara hadde varslet livvakttjenesten om at han ønsket å bli hentet kl. 12.30.

Mens Bertheussen gjorde seg i stand, gikk Tor Mikkel Wara til postkassen for å hente posten. Retten legger etter bevisførselen til grunn at familien ikke hadde hentet posten på noen dager og at det var en god del post og aviser i postkassen. Tor Mikkel Wara la fra seg en avis i stuen og sto på kjøkkenet da han oppdaget arket med påskriften «JÆVELA RASISTER VI

VENTET PÅ DERE DU OG DEN FEIGE FRP HORA TURTE IKKE KOMME VI VENTER PÅ DERE». Arket hadde blitt lagt rett i postkassen uten konvolutt. Wara la arket i en plastpose og overlot dette senere til livvaktene.

Både Bertheussen og Tor Mikkel Wara har forklart at de ønsket å dra på lørdagshandel som planlagt, og at de gikk sammen ut til postkassen for å se om det var mulig for politiet å undersøke denne for mulige fingeravtrykk mv uten at de måtte være hjemme. Da de åpnet postkassen, oppdaget de at det lå hvitt pulver i bunnen av postkassen. Retten legger på bakgrunn av forklaringen til Tor Mikkel Wara til grunn at det var Bertheussen som oppdaget pulveret til tross for at hun sto litt bak Wara.

Livvakt for Tor Mikkel Wara, [redacted] har forklart at han ble møtt av Wara og Bertheussen på fortauet da de ankom Vækerøveien [redacted] ca. kl. 12.20. Han fikk da overlevert posen med brevet og kontaktet politiets bombegruppe samt en annen patrulje som skulle bistå med vakthold på stedet. Wara og Bertheussen fikk beskjed om å dusje og skifte klær for å sikre at de ikke hadde fått noe av pulveret på seg. De fikk også beskjed om ikke å oppholde seg i samme rom som pulveret hadde vært før undersøkelsene av dette var gjennomført. Både Wara og Bertheussen har forklart at de satt i gangen og ventet på klarsignal til å dra på lørdagshandel, og at de kjedet seg. Politiets bombegruppe konkluderte med at pulveret var ufarlig, og Wara og Bertheussen fikk etter hvert dra fra huset.

I følge kriminaltekniske undersøkelser var det tale om ca. 60 gram lysegult/hvitt pulver som ble funnet i postkassen. Pulveret har i løpet av etterforskingen blitt analysert to ganger. I første rapport om kriminalteknisk undersøkelse 11. mars 2019 ble det konkludert med at det hvite pulveret etter all sannsynlighet er natriumbikarbonat; natron (konklusjonsgrad 2). Når det gjelder de gule partiklene ble det konkludert med at dette sannsynligvis er et sukkerholdig produkt (konklusjonsgrad 3). Det ble ikke trukket noen konklusjon med hensyn til hvilket sukkerholdig produkt det var tale om.

Som nevnt ovenfor mottok advokat John Christian Elden et brev 14. mai 2019 (etterfølgende forsendelser) som blant annet inneholdt remser med Dymotape. På en av remsene fremgår det blant annet:

> (...) DJORDE 1 BREV MED AVIS KANSKJE
> KLASSEKAMPEN XEROX LIM VI LAGE FLERE BQEEV PULVER PILS OG
> BAKING PULVER (...)

I artikkel i Dagbladet 6. juni 2019 ble det videre gjengitt e-poster fra brevets avsender hvor det blant annet fremgår:

> *I post kasse mix av baking soda og pulverized old medicine som nozanin.*

På bakgrunn av disse opplysningene ble det foretatt nye analyser av pulveret fra postkassen med henblikk på om det inneholdt medisinske stoffer, herunder Nozinan som er et antipsykotikum. Ved rapport om kriminaltekniske undersøkelser 20. juni 2019 ble det påvist levomepromazin som er virkestoffet i Nozinan. I tillegg ble det påvist en liten mengde prednisolon som er et betennelseshemmende legemiddel.

Retten nevner også at det ikke var brytespor på postkassen som var låst med nøkkel, og at ble gjort funn av to ispinner i tre som ble tatt i beslag og undersøkt for DNA. Prøvene inneholdt kun en liten mengde DNA som ikke ga resultater som var egnet til sammenligning med tilgjengelige referanseprøver. Arket ble også sendt Kripos for undersøkelser av fingeravtrykk, uten at avtrykk ble sikret.

9.5.3 Har Bertheussen lagt ark og pulver i postkassen?

Bertheussen er tiltalt for å ha skrevet og lagt arket og pulveret i postkassen, men benekter straffskyld for dette.

Retten er imidlertid ikke i tvil om at det er Bertheussen som har skrevet brevet, og lagt dette i postkassen sammen med pulveret.

Retten har ved bevisvurderingen lagt vekt på håndskriftsundersøkelser utført av senior-rådgiver Trond Jacobsen i Kripos, jf. ovenfor. Når det gjelder ark i postkassen 2. mars 2019, har Jacobsen konkludert med at resultatet av undersøkelsene taler sterkt for at skriften er utført av Bertheussen (konklusjonsgrad +2). Sakkyndig vitne for forsvaret, Reidun Wilhelmsen, har etter en samlet vurdering kommet til at resultatet av undersøkelsene taler til en viss grad for at den er utført av Bertheussen (konklusjonsgrad +1). Som nevnt ovenfor forklarte Wilhelmsen at hennes undersøkelser var basert på kopier og dels bilder av det omstridte materiale, og at hun muligens har hatt et dårligere grunnlag for analysene enn Kripos.

Retten har videre lagt vekt på at Kripos i forbindelse med papirundersøkelsene omtalt ovenfor, har konkludert med at ark i postkassen 2. mars 2019 («Jævela rasister») og brev til Wara/Bertheussen («Jeg må bare le av dem») sannsynligvis er skrevet på samme type papir som papiret funnet i Vækerøveien [redacted] (konklusjonsgrad 3). Kripos har også konkludert med at papir i brev til Tybring-Gjedde («Jeg må bare le av dem») og brev mottatt 17. januar 2019 («Trekk anmeldelsen») kan være samme type papir som beslaglagt materiale (konklusjonsgrad 4). Som nevnt ovenfor bemerket Håkon Schjønsby fra Kripos at begge disse brevene hadde blitt undersøkt med kjemikalier for fingeravtrykk før papirundersøkelsen, og at dette kan ha hatt innvirkning på undersøkelsen.

Retten mener også at brevets innhold taler for at det er Bertheussen som har skrevet dette. Brevet gir en klar referanse til «invitasjonen» i brevene til Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde («Jeg må bare le av dem»), til å møte opp på forestillingen på Vega Scene «26 02 kl. 20» hvor ingen at mottakerne møtte opp.

Når det gjelder pulveret i postkassen, legger retten etter bevisførselen til grunn at Bertheussen tidligere hadde brukt medikamenter med virkestoffet prednisolon, og at hun fortsatt hadde tilgang til dette stoffet. Når det gjelder Nozinan, har Bertheussen fremlagt resepthistorikk fra HelseNorge fra de siste 3 år samt resepter fra fastlege for perioden 2017-2019. Det er ingenting i dette materialet som viser at Bertheussen har fått foreskrevet legemiddelet Nozinan. Bertheussen har imidlertid ikke ønsket å gi et generelt fritak for taushetsplikt for å hente ut reseptopplysninger lengre tilbake i tid. Påtalemyndigheten har under etterforskingen også konkret bedt Bertheussen opplyse om hun på noe tidspunkt har fått foreskrevet Nozinan. Bertheussen har ikke besvart dette spørsmålet. Etter rettens syn er det påfallende at Bertheussen ikke ønsker å gi opplysninger om dette.

Retten har ved bevisvurderingen også lagt vekt på Bertheussens reaksjon på hendelsen. Det er bemerkelsesverdig at Bertheussen, etter at hun og Tor Mikkel Wara i løpet av en kort periode har blitt utsatt for skadeverk, brannstiftelse og mottatt flere trusselbrev, som hun selv hevder har sammenheng med Ways of Seeing, ikke reagerer nevneverdig på denne hendelsen. Retten viser i den forbindelse også til forklaringen til politibetjent [redacted] som oppfattet både Wara og Bertheussen som fattet da han kom til Vækerøveien denne formiddagen. Både Wara og Bertheussen har forklart at de var mest opptatt av å komme av gårde på lørdagshandel til tross for funnene som ble gjort i postkassen. Det er også påfallende at de etter mottak av brevet gikk tilbake i postkassen, og at det var Bertheussen som oppdaget pulveret. Deres forklaring om at de skulle se om politiet kunne undersøke postkassen uten at de var hjemme, fremstår som oppkonstruert. Endelig mener retten at Bertheussens forklaring om at hun kjedet seg mens hun ventet på at politiets bombegruppe foretok sine undersøkelser er påfallende. Hennes kommunikasjon med Ingvil Smines Tybring-Gjedde i Hækaveh-gruppen kl. 13.47 underbygger hennes reaksjon på hendelsen:

> Da må vi vente på bombegruppe eller hva de nå heter😢😢
> Hvis jeg ikke rekker polet er det noen som ligger veldig dårlig an 😭😭

Litt senere, kl. 14.26, la hun også ut følgende melding til Rita Karlsen:

> Nytt «kjærlighetsbrev» og full «fest» i Vækerøveien igjen.
> 😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢😢

Netthistorikk fra Bertheussens telefon viser videre at hun lastet ned TOR Browser kl. 14.44. Retten legger til grunn at denne programvaren gjør det mulig å opptre anonymt på nettet, og at

bruk av TOR gjør det vanskeligere å spore brukerens nettaktivitet. Retten legger til grunn at denne løsningen blant annet kunne benyttes for å tipse media anonymt. Bertheussen har forklart at hun ikke ante hva dette var, at hun bare satt og klikket på telefonen mens hun ventet i gangen, og at hun aldri brukte denne applikasjonen. Hun husker ikke om hun tipset VG om hendelsen.

Brevets innhold («Jævela rasister») knytter teaterstykket opp mot hendelsene. Etter rettens syn underbygger også meldingen til Rita Karlsen og nedlastningen av TOR Browzer Bertheussens ønske om publisitet om hva filmingen og omtalen av Wara i teaterstykket kunne føre til.

Bertheussens reaksjon på hendelsen står også i sterk kontrast til hennes reaksjoner på filmingen av huset i Ways of Seeing, som hun oppfattet som en grov invasjon av sitt privatliv. Etter rettens syn må det antas at mottak av trusselbrev sammen med hvitt pulver i postkassen normalt vil oppfattes som en større krenkelse av privatlivet enn filming av huset.

Retten nevner også at Bertheussen har forklart at hun gjennom mange år har vært plaget av stadige panikkanfall. Dette harmonerer dårlig med at hun etter denne hendelsen er så rolig, kjeder seg og er mest opptatt av lørdagshandel.

Endelig mener retten at hendelsen må sees i sammenheng med de øvrige hendelsene i tiltalen samt opplysninger gitt i brev til advokat Elden 14. mai 2019 og opplysninger i epost publisert i Dagbladet 6. juni 2019 (etterfølgende forsendelser).

Etter en samlet vurdering av disse forhold mener retten det er bevist at det var Bertheussen som utformet brevet og la dette i postkassen sammen med knuste tabletter og natron.

9.6 Brann i bil 10. mars 2019

9.6.1 Grunnlaget i tiltalens post I a nr. 7

Natt til søndag 10. mars 2019 ca. kl.01:30, startet hun brann i bagasjerommet til familiens Ford S-Max som stod parkert på eiendommen til Vækerøveien [redacted] ved bruk av rødsprit, opptenningsposer og åpen ild. Samtidig eller forut for dette ripet hun inn "RASIST" på bilens høyre bakskjerm. Brannen ble oppdaget og slukket av tilfeldig forbipasserende. Tor Mikkel Wara, som befant seg i utlandet, ble varslet om hendelsen samme natt.

9.6.2 Kort om hendelsesforløpet

Helgen fra fredag 8. til søndag 10. mars 2019 var Bertheussen alene hjemme i Vækerøveien [redacted] mens Wara var på fotballtur til Liverpool.

I dagene før hadde det vært problemer med de seks overvåkingskameraene som var installert på huset. Stanley Security var innom flere ganger, sist fredag 8. mars. De fikk da bare ett av kameraene til å virke, og de valgte det kameraet som dekket biloppstillingsplassen. Dette kameraet fungerte fra fredag 8. mars kl. 15.06 og gjennom hele helgen, med unntak av fire avbrudd natt til 10. mars 2019.

Bertheussen har opplyst at hun brukte bilen siste gang fredag 8. mars 2019. Hun var da i møte på Majorstuen politistasjon i forbindelse med anmeldelsen av Ways of Seeing. Etter dette sto bilen parkert innerst på biloppstillingsplassen med bakenden av bilen inn mot muren til hagen. Det fremgår av stillbilder som er tatt fra videoovervåkingen at speilene på bilen var utslått. Retten legger derfor til grunn at bilen var ulåst, jf. ovenfor.

Om formiddagen lørdag 9. mars 2019 var Bertheussen på CC Vest på Lilleaker. Der kjøpte hun blant annet en flaske rødsprit, som hun betalte kontant, spiste lunsj og drakk vin på en restaurant i nærheten. Hun tok bussen hjem og var hjemme ca. kl. 15.30. Det snødde, og overvåkingsbilder viser at Bertheussen måkte og strødde utenfor huset kl. 19.25.

Natt til søndag 10. mars, ca. kl. 01.30, begynte det å brenne i bagasjerommet på bilen. Brannen ble oppdaget av en passasjer i en drosje som passerte huset kl. 01.39. Drosjesjåføren løp ut, åpnet passasjerdøren på bilen og bagasjeluken og kastet inn snø for å slukke brannen. Politiet og brannvesenet kom til stedet etter kort tid.

Åstedsundersøkelse ble foretatt av politibetjent Marius Dybdal, som ankom stedet kl. 03.00. Han dokumenterte åstedet ved bilder og tok beslag. Det var brannskader i bagasjerommet, og det lå knust glass utover. Det var også ripet «RASIST» i lakken på bilens høyre bakskjerm og knust en bakrute på høyre side av bilen. Politibetjent Dybdal forklarte i retten at brannårsaken var åpen ild med tilførsel av rødsprit.

Kripos analyserte sagflis, pappeske og blank væske i bilens bagasjerom, og konkluderte med at det etter all sannsynlighet var påvist rødsprit på dem. Dette ble satt konklusjonsgrad 2 på resultatet av undersøkelsen, som brukes når resultatet av undersøkelsen er sikkert, og det kun er rom for en hypotetisk tvil. DNA-prøver tatt av hyssing og tennpose på arnestedet viste så lite DNA at det ikke var egnet til sammenligning. Fingeravtrykksundersøkelsen på bildøren ga kun treff på drosjesjåføren.

9.6.3 Har Bertheussen tent på bilen?

Bertheussen er tiltalt for å ha tent på bilen denne natten, men hun har ikke erkjent straffskyld for forholdet.

Retten har imidlertid kommet til at det var Bertheussen som tente på bilen og ripet «RASIST» i lakken på bilens høyre side 10. mars 2019.

Bertheussen har forklart at hun ikke husker så mye fra kvelden og natt til søndag 10. mars fordi hun hadde drukket en del alkohol. Hun tror hun «svimet av» på sofaen og har vanskelig for å huske kvelden. Hun husker imidlertid at hun så fotspor i snøen fra soveromsvinduet da hun så etter katten før hun skulle legge seg. Hun forklarte også at hun fortsatt hadde en skinne på foten og problemer med hånden etter operasjonen 12. februar 2019. Hun mente dette ville gjort det vanskelig å utføre det forhold hun er tiltalt for.

Retten bemerker i den forbindelse at en overvåkingsvideo som ble fremvist under hovedforhandlingen, viser at Bertheussen måkte snø samme kveld ca. kl. 19.30. Av videoen fremgår det at hun går tilnærmet normalt og at hun bruker begge hender når hun måker. Etter rettens syn viser videoen at Bertheussen ikke er nevneverdig preget av fysiske plager på dette tidspunktet.

Retten legger også til grunn at det var Bertheussen som håndterte overvåkingssystemet i huset.

9.6.3.1 Overvåkingsvideo og tidspunkter fra digitale beslag

Politibetjent Marius Bø Nilsen viste retten en overvåkingsvideo av bilen denne natten. Videoen er ni timer lang, og bare utvalgte deler ble fremvist i retten. I tillegg til overvåkingskameraet som viser bilen gjennom natten, er det lagt til tidspunkter for når utgangsdøren var åpen og lukket ifølge logg fra magnetkontakter. Videre er det bilder fra PSTs skjulte overvåkingskamera, og det er lagt inn tidspunkter for når Bertheussens mobiltelefon var i bevegelse ifølge helsedata, samt aktivering av VideoPCen som viser bilder fra overvåkingskameraene på kjøkkenet. På bakgrunn av denne informasjonen har politibetjent Bø Nilsen har satt sammen følgende tidslinje:

Kl. 22:19:09 – brudd i kamerakontakt, 25 sek
Kl. 22:19:20 – Aktivitet på VideoPC, 58sek
Kl. 22:19:34 - kamerakontakt gjenopprettet
Kl. 00:07:54 – inngangsdør åpnes
Kl. 00:08:02 – inngangsdør lukkes
Kl. 00:11:20 – Bakeridør åpnes
Kl. 00:11:43 – Bakeridør lukkes
Kl. 00:33:40 - iPhone i bevegelse i 02:53 min
Kl. 00:53:42 - iPhone i bevegelse i 08:13 min
Kl. 01:00:36 - iPhone i bevegelse i 00:15 min (vertikal)
Kl. 01:10:34 - iPhone i bevegelse i 09:51 min
Kl. 01:11:48 – Alle lyskastere aktiveres, 3sek
Kl. 01:12:10 – inngangsdør åpnes
Kl. 01:12:20 – inngangsdør lukkes

Kl. 01:13:46 – brudd i kamerakontakt, 2 min 47 sek
Kl. 01:13:55 – inngangsdør åpnes
Kl. 01:15:39 – inngangsdør lukkes
Kl. 01:15:49 – Aktiv VideoPC, frem til 01:31:16
Kl. 01:16:33 – kamerakontakt gjenopprettet
Kl. 01:20:16 – inngangsdør åpnes
Kl. 01:20:50 – iPhone i bevegelse i 05:56 min
Kl. 01:23:31 – brudd i kamerakontakt, 13 sek
Kl. 01:23:44 – kamerakontakt gjenopprettet
Kl. 01:25:39 – brudd i kamerakontakt, 6 min 46 sek
Kl. 01:28:39 – iPhone i bevegelse i 03:35 min
Kl. 01:30:54 – inngangsdør lukkes
Kl. 01:31:16 – VideoPC, går i "idle", må ha vært bevegelse
Kl. 01:31:35 – kamerakontakt gjenopprettet - brannen er synlig
Kl. 01:32:14 – iPhone i bevegelse i 01:24 min (vertikal)
Kl. 01:33:44 – iPhone settes på lading
Kl. 01:39 – taxi stanser ved adressen / vitner slukker brann, lyskasterne lyser ikke

Denne tidslinjen viser at avbruddene i kameraovervåkingen skjedde lørdag 9. mars kl. 22.19.09 (25 sekunder), søndag 10. mars kl. 01.13.46 (2 minutter og 47 sekunder), kl. 01.23.31 (13 sekunder) og kl. 01.25.39 (6 minutter og 46 sekunder). Tidslinjen viser videre at brannen ble påsatt mellom kl. 01.25.39 og kl. 01.31.35 under det siste av disse avbruddene i bildeoverføringen fra overvåkingskameraet. I denne perioden sto også inngangsdøren åpen, og Bertheussen var ifølge helsedata i bevegelse. Da kameraet kom på igjen, hadde brannen startet.

Bertheussen forklarte i de første avhørene at hun la seg omtrent ved midnatt. De digitale beslagene, søk på internett og øvrig bruk av mobiltelefon, viser imidlertid at dette ikke kan være riktig. Politioverbetjent Mortensen forklarte at han hadde gjennomgått Bertheussens mobiltelefonbruk, og kunne se av «backlight-status» at mobiltelefonen hadde vært i bruk fra midnatt og utover. Kl. 00.31 var lydbok-appen Fabel i fokus på skjermen, og det var den flere ganger frem til kl. 01.10. Ruter-appen var i fokus kl. 01.09. Helsedata viser også bevegelser frem mot kl. 01.30.

Etter at inngangsdøren ble lukket kl. 01.30, ble overvåkingskameraet tilkoblet kl. 01.31, og brannen i bilen var da synlig. Helsedata fra mobiltelefonen er også forenlig med at Bertheussen deretter gikk opp trappen til annen etasje kl. 01.32, og la telefonen til lading kl. 01.33. Deretter ble det stille på telefonen til hun ble oppringt av politiet kl. 02.37.

Bilen er dekket av overvåkingskameraet hele tiden denne helgen, unntatt ved de fire avbruddene. Bildene fra kameraet viser at det ikke var andre personer i nærheten av bilen denne natten.

9.6.3.2 Nærmere om overvåkingssystemet i boligen

Tidligere overingeniør i PST, Trond Olav Holmen, redegjorde for retten om overvåkingssystemet i og rundt boligen. Holmen deltok også på en teknisk gjennomgang i boligen under ransakingen 15. mars 2019 og har gått gjennom loggfilene fra VideoPC.

Holmen forklarte at det var montert en magnetkontakt på alle dørene og noen vinduer. Denne besto av en detektor og en magnet tilknyttet alarmsystemet slik at det ble loggført når dører ble åpnet og lukket. Han hadde ikke funnet noen hendelser i loggen fra alarmsystemet utover åpning og lukking av inngangsdøren.

Da disse magnetkontaktene ble demontert av Stanley Security i april 2020, ble det oppdaget at magnetkontakten til kjellerdøren hadde blitt manipulert slik at magneten fulgte med når døren ble åpnet. Et bildeutsnitt fra video tatt under ransaking 14. eller 15. mars 2019, viser imidlertid at magnetkontakten på dette tidspunktet fremstår som intakt. Retten viser til spesialetterforsker Erik Sandøys forklaring om sammenligningen mellom de to bildene. Holmen forklarte også at magnetkontakten på dørene ble funksjonstestet 15. mars 2019 uten at det ble funnet feil på disse. Retten legger derfor til grunn at magnetkontakten må ha blitt manipulert etter brannen 10. mars 2019 og at tidspunktene i tidslinjen over for åpning og lukking av inngangsdøren er riktig.

Holmen forklarte videre at det i gangen ved inngangsdøren var montert en bryter som kunne aktivere/deaktivere alle lyskastere utendørs. Bryteren hadde tidsfunksjon, slik at alle lyskasterne ble koblet til automatisk etter en gitt tid. Deaktivering kunne avbrytes ved å trykke på bryteren på nytt. Ved innkobling ble alle lyskasterne aktivert og lyste i noen sekunder.

Basert på overvåkingsbildene forklarte politibetjent Marius Bø Nilsen at han mente at lyskasterne rundt huset ble deaktivert kl. 01.11. De lyste da bare i tre sekunder som er forenlig med en deaktiveringsfunksjon. Han forklarte også at lyskasterne fungerte tidligere på kvelden da Bertheussen måkte snø. Lyskasterne fungerte imidlertid ikke da drosjesjåføren kom for å slukke brannen i bilen, men fungerte igjen da politiet kom, og Bertheussen åpnet døren kl. 02.41. Retten legger etter dette til grunn at Bertheussen deaktiverte lyskasterne rundt huset kl. 01.11 denne natten.

Bertheussen har i de første avhørene forklart at hun la seg ved midnatt. Dette forklarte hun både i avhør samme natt kl. 03.13 til politibetjent Johannes Wærp og i avhør som siktet 14. mars 2019. Etter å ha sett tidspunkter for bevegelse og åpning og lukking av dør, forklarte hun i retten at hun må ha husket feil i avhør om når hun la seg. Hun må ha vært våken og antagelig sluppet katten ut og inn igjen. Det er normal adferd for henne. Hun forklarte også at hun tror hun kan ha latt døren stå åpen ved hjelp av en sko kl. 01.20 til 01.30, mens hun gikk opp på badet før hun skulle legge seg.

Retten mener denne forklaringen er helt usannsynlig, og fremstår som tilpasset bevisene i saken. Dersom Bertheussens forklaring er riktig, ville hun etter rettens syn også ha lagt merke til brannen eller eventuelle gjerningspersoner da hun lukket døren kl. 01.30. Den var godt synlig på kamerabilder kl. 01.31.

9.6.3.3 Skyldes avbruddene feil ved overvåkingssystemet?

Bertheussen har forklart at det var mye feil på overvåkingskameraene. Retten legger til grunn at overvåkingssystemet ikke fungerte som det skulle ettersom Stanley Security bare fikk ett kamera til å virke denne helgen. Dette kameraet fungerte imidlertid hele helgen, og hadde kun fire brudd hvorav ett var akkurat da brannet ble påsatt.

Ifølge tidligere overingeniør i PST, Trond Olav Holmen er bruddene forenlige med at ledningen mellom en Cisco nettverksswitch og kameraet er trukket ut. Nettverksswitchen kobler sammen de seks overvåkingskameraene med VideoPCen som sto på kjøkkenet og viste overvåkingsbildene løpende. Holmen forklarte i retten at det var ingen tegn i loggføringssystemet på at det hadde vært brudd mellom nettverksswitch og VideoPC'en, og at eksempelvis et strømbrudd ville gitt en annen melding i loggen enn «Device communication error» som var tilfellet her.

Bertheussen bestrider at hun skrudde av overvåkingskameraet på biloppstillingsplassen denne natten, men at hun dagen i forveien hadde gjort forsøk på å få kamerasystemet til å virke ved å ta ut ledningene til kameraene fra switchen. Det var Stanley Security som hadde lært henne hvordan man koblet kameraene til og fra. Switchen var plassert på veggen i boden mellom kjøkkenet og bakeriet. Hun forklarte at hun da kan ha hatt lut på hendene fordi hun gjorde i stand lutbad til pretzelbaking. Slik retten forstår det, anfører Bertheussen at det må ha vært noe feil med switchen som gjorde at den koblet ut kameraet. Hun sendte følgende e-post via sin forsvarer til PST 11. april 2019:

> Emne: Switch
> Switchen er fortsatt her.
> Jeg og TM visuelt sjekket to av koblingene i dag.
> I tillegg til at det er dårlig fysisk kabling er det synelige rester av trolig lut.
> Jeg laget lutmiks fredag 8. mars og lutbad 9. mars. Samtidig har jeg prøvd å få kameraene til å fungere ved å koble av og på.
> Bryr ikke PST seg om bevis som kan få meg ut av dette helvete?
> Vedlagt bilder av de to koblingene vi sjekker i dag
> Mvh
> Laila

Vedlagt e-posten var bilder av kabler til switchen med hvite pulverrester, antagelig lut.

Under ransakingen 15. mars 2019 tok PST med seg VideoPCen, men ikke switchen. Den ble først overlevert til PST etter at Stanley Security hadde demontert anlegget 24. april 2020.

Kripos undersøkte da switchen og fant at avsetninger av hvitt stoff i kabelporter «kan være reaksjonsprodukter mellom en base og materialet/materialene i boksen», jf. rapport 29. juni 2019. Senioringeniør Mitrevski fra Kripos har redegjort nærmere for sine datatekniske undersøkelser av switchen. Han forklarte at han var bedt om å gjøre en fungeringstest og hadde derfor kjøpt en lik testenhet. Switchen fra Vækerøveien hadde fortsatt fabrikkinnstillingene. Han kunne hente ut data fra denne uten å ødelegge. Hans undersøkelser avdekket ingen feil på switchen. Ut fra loggene kunne han se at den heller ikke hadde hatt kritiske feil tidligere. Han testet også alle kabelportene uten å finne feil, heller ikke på de portene hvor pinnene var bøyd. I rapporten konkluderes det slik:

> Svitsjen fremstod som at den ikke var konfigurert og at den opererte med fabrikkinnstillinger. Det ble ikke funnet forskjeller i innstillingene mellom beslaget og en testenhet med samme fastvareversjon.
>
> Systemloggen på beslaget hadde ingen loggførte oppføringer.
> Enheten ble testet for å vurdere dens fungeringsevne. Det ble gjennomført en nettverkstest med «ping»- kommandoen for å teste kommunikasjon mot andre enheter på alle portene, samt en intern funksjonskontroll. Testene avdekket ingen feil med enheten

Tidligere senioringeniør i PST Trond Olav Holmen, som deltok under ransakingen av boligen, forklarte at han undersøkte kablene og switchen da han hadde en teknisk gjennomgang av switchen og VideoPC i Vækerøveien. Han så da ingen feil med koblingene eller at switchen var tilsølt med lut. Pinnene i kabelporten var heller ikke bøyd på dette tidspunktet. Han forklarte også at ledningen til kameraet ved bilen går gjennom veggen, og bare kan tas ut inne ved switchen. Holmen forklarte videre etter gjennomgang av loggfiler på VideoPC, at han kunne utelukke at det hadde vært teknisk feil på PCen, switchen, kablene eller kameraet.

Retten mener at det er lite trolig at Bertheussen har gått rundt i huset med lut på hendene og tatt på ting slik hun forklarte i retten.

Retten legger etter dette til grunn at nettverkswitchen og overvåkingskameraet fungerte som det skulle 10. mars 2019, og at bruddene skyldes at koblingen mellom kameraet og switchen ble tatt ut.

9.6.3.4 Spor i snøen

Bertheussen har forklart at hun så spor i snøen denne natten da hun gikk for å legge seg. Sporene gikk fra hjørnet på huset, bak ved soverommet, og bort til hekken. Hun fortalte om sporene til politiet på stedet og mener det er merkelig at dette ikke ble sjekket.

Bilder fra overvåkingsvideoen viser at det snødde kvelden før, og dermed var nysnø rundt huset.

Politibetjent Johannes Wærp som avhørte Bertheussen samme natt, forklarte at han ikke husker at hun hadde fortalt om spor i snøen. Opplysningen om spor i snøen fremgår heller ikke i avhør før Bertheussen nevnte dette ved gjennomlesing av avhøret 2. april 2019.

Også Tor Mikkel Wara forklarte under hovedforhandlingen at Bertheussen hadde fortalt ham om fotsporene da han kom hjem fra Liverpool 11. mars 2019. Heller ikke han har forklart noe om dette i avhør 14. mars 2019, til tross for at han da ble foreholdt at det ikke var observert spor i snøen. Wara forklarte at dette var et av syv punkter som han fikk opplyst var grunnlag for siktelsen. Han var i sjokk etter pågripelsen av samboeren og ble ikke spurt direkte om dette. Han nevnte heller ikke at Bertheussen hadde sett spor i snøen ved gjennomlesning av avhøret 21. mars.

Politibetjent Mari Fredriksen var første enhet på åstedet. Hun forklarte i retten at hun lyste med lommelykt innover i hagen uten å observere fotspor i snøen. Heller ikke politibetjent Marius Dybdahl, som foretok en kriminalteknisk undersøkelse av åstedet samme natt, hadde sett noen fotspor i hagen, men kun på gårdsplassen. Han har forklart at han sto ved porten i muren, og lyste innover hagen med en lykt, og at hagen så urørt ut. Dette er også notert i hans rapport fra undersøkelsen. Fotsporene rundt bilen var ifølge Dybdahl ikke egnet til å undersøke.

Politibetjent Ida Skjeseth er hundefører og gjorde søk på åstedet denne natten. Hun forklarte at det ble gjort hundesøk fra eiendommen og rundt i strøket uten markeringer. Hun gikk da rundt hele eiendommen. På baksiden av eiendommen kikket hun gjennom hekken og lyste med en sterk hodelykt utover hagen uten å observere spor.

På videoen fra overvåkingskameraet er det videre observert en beruset mann som befinner seg i området rundt Vækerøveien [redacted] og at han går inn og ut av nabohagene. Hunden markerte ikke på hans spor. Hundeføreren forklarte at hunden bare fulgte spor fra åstedet og ikke fra alle som hadde passert i Vækerøveien.

Retten mener etter dette at det er utelukket at det var ferske spor i snøen i hagen denne natten. Andre personer enn Bertheussen kan ikke ha kommet frem til bilen uten å avsette spor i

hagen, være synlig på overvåkingskameraene, inkludert PSTs kameraer over veien og innkjørselen eller etterlate spor en trenet hund ville markere på.

9.6.3.5 Øvrige bevis

Retten legger etter bevisførselen til grunn at det ble funnet rødsprit på arnestedet for brannen, og politioverbetjent Mortensen forklarte at det ble funnet en halvfull flaske rødsprit i garasjen under ransaking 14. og 15. mars 2019.

Bertheussen har forklart at hun kjøpte en flaske rødsprit på CC Vest dagen i forveien fordi hun skulle røyke reinkjøtt. Hun forklarte at hun antagelig hadde fylt rødsprit i to brennere, og rengjort kurvene til spon med rødsprit også. Det var derfor rødspritflasken var halvfull noen dager senere.

I følge Mortensen var batchnummeret på flasken i garasjen det samme som på flasker i hyllen på Jernia CC Vest, og retten legger til grunn at det var brukt omlag halvparten av flasken Bertheussen kjøpte kontant lørdag 9. mars på ransakingstidspunktet 14. og 15. mars 2019.

Selv om retten ikke kan utelukke at Bertheussens forklaring om at hun brukte rødspriten til røyking av reinkjøtt er riktig, er det likevel et påfallende sammentreff. Dette må også sammenholdes med at i Kripos i rapport av 12. april 2019 har konkludert med at tennposene fra arnestedet etter all sannsynlighet er av samme type som tennposer funnet i huset, og at de kan stamme fra boksen med tenneposer funnet i huset.

Hyssingen som ble beslaglagt i bilens bagasjerom, ble videre sammenlignet med hyssingen som ble beslaglagt i huset noen dager senere. Kripos har i rapport 28. mai 2019 konkludert med at de sannsynligvis er av samme type (konklusjonsgrad 3). Det er således liten tvil knyttet til resultatet av undersøkelsen.

Retten viser også til at Bertheussen samme formiddag søkte etter «fakkel» på internett. Hun forklarte dette i retten med at hun skulle kjøpe fakler til døtrene i tilfelle de skulle gå i fakkeltog. Retten tror ikke på denne forklaringen.

Endelig viser retten viser til Bertheussens reaksjon i ettertid som er vanskelig forenlig med å være utsatt for bilbrann utenfor eget hjem midt på natten. Samme natt kl. 03.47 la hun ut følgende to meldinger på Hækaveh-gruppen:

> Janadabadu. Der brenner faen meg bilen
>
> Jeg hadde endelig noen dager alene ☹

Retten nevner også at Bertheussen har forklart i retten at hun takket nei til PSTs ønske om å plassere et overvåkingskamera i bilen etter hendelsen med tøyremsene 11. februar.

Etter en samlet vurdering av disse forholdene mener retten at det er bevist utover enhver rimelig tvil at det var Bertheussen som tente på brannen og ripet «RASIST» på bilen.

9.6.3.6 Etterfølgende forsendelser

Flere av de etterfølgende forsendelsene til advokat Elden og pressen henviser til denne hendelsen.

I forsendelsen til advokat Elden 14. mai 2019 var det vedlagt en nødhammer og på Dymo-rullene står det blant annet:

> BEKLAGER DETTE ER HAMMEREN VI KÖUS TE BILVINDUE MED MARS 8 SELF START BRANN DÅRLI BRENE LØRDAG
> …
>
> HAMMEREN RISET INN RAZIST UNDER DET KNUSTE VINDUET FREDAG MARS 8 VAR KVNNE DAGS MARKERING

Det er ikke gjort funn som tyder på at det var noen selvantenningsmekanisme i bilen. Ifølge politiets undersøkelser skyldes brannen rødsprit i kombinasjon med åpen ild. Det er bare Bertheussen som i avhør 14. mars 2019 har nevnt dette med selvantenning.

Nødhammeren ble undersøkt av Kripos uten å finne spor av glass, og lakkavskrap fra bilen var ikke av samme type som på nødhammeren. Det fremgår av bilder fra overvåkingskameraet til PST at det er en skygge på vinduet på bilen da den kom til Vækerøveien 8. mars 2019. Denne skyggen kan være forenlig med at ruten da var knust slik det fremgår av teksten ovenfor. Retten har imidlertid ingen andre holdepunkter for at bilruten ble knust allerede 8. mars 2019.

Retten viser også til et bilde vedlagt forsendelsen til advokat Elden 6. august 2020 som viser at det er risset inn «R» i bilen. I følge politibetjent Dybdahl viser bildet deler av skadeverket på bilen etter at dette er påført fingeravtrykkspulver. Retten legger dette til grunn. Bildet kan derfor ikke, slik retten ser det, være tatt under selve skadeverket. Bildet må være tatt etter at bilen ble frigitt fra Falck mange måneder senere, eller tatt av et foto i saksdokumentene.

Retten mener at de etterfølgende forsendelsene støtter oppunder rettens vurdering av at Bertheussen er gjerningspersonen.

9.6.3.7 Sammenfatning

Retten har etter dette kommet til at det er bevist at det var Bertheussen som selv tente på brannen i bagasjerommet på bilen og ripet «RASIST» på bilens høyre bakskjerm, som beskrevet i tiltalens post I a nr. 7. Retten har ved bevisvurderingen lagt stor vekt på sammenstillingen av tidspunkter fra overvåkingskameraer, digitale beslag og informasjon fra alarmsystemet på huset. Retten har også lagt vekt på at det ikke er spor av andre personer rundt huset denne natten, og at Bertheussen kjøpte en flaske rødsprit kontant dagen før brannen, at det var tennposer og hyssing lik det som ble funnet på brannstedet i huset og opplysninger i etterfølgende forsendelser.

9.7 De etterfølgende forsendelsenes betydning for saken

De etterfølgende forsendelsene er ikke en del av tiltalen i saken. Forsendelsene har likevel betydning for saken, fordi både aktor og forsvarer har anført at det må være samme gjerningsperson(er) som har utført handlingene omfattet av tiltalen og som har sendt disse. Retten er, som nevnt tidligere, enig i dette. Retten viser også til skriftundersøkelsen, jf. ovenfor, som konkluderer med at resultatene taler sterkt for at Bertheussen har skrevet på den innsendte plastposen. Retten vil likevel kommentere enkelte forhold som vil kunne påvirke bevisvurderingen av handlingene omfattet av tiltalen.

9.7.1 Forsendelser som ikke er postlagt av Bertheussen

Etter bevisførselen i saken legger retten til grunn at tre av de etterfølgende forsendelsene sannsynligvis ikke kan være postlagt av Bertheussen. Forsvarer har derfor anført at disse forsendelsene gir Bertheussen alibi for handlingene i tiltalen.

Aktor har derimot anført at Bertheussen kan ha fått hjelp av noen, bevisst eller ubevisst, til å postlegge forsendelsene, men at forsendelsene er laget av Bertheussen, og underbygger at hun er skyldig i handlingene omfattet av tiltalen.

Når det gjelder den første forsendelsen til advokat Elden 14. mai 2019, legger retten til grunn at denne er poststemplet tirsdag 30. april 2019. På dette tidspunktet hadde Bertheussen og Tor Mikkel Wara reist til USA og Bertheussen kan antagelig ikke ha postlagt dette brevet.

Vitnet Stig Bjørnseth fra Posten har forklart at brevet sannsynligvis er postlagt om ettermiddagen mandag 29. april eller om morgenen tirsdag 30. april. Han forklarte at det kun unntaksvis tar flere dager mellom postlegging og poststempling. Årsaken til at det tok lang tid før brevet kom frem, var at brevet var underfrankert og feiladressert.

Videre ble forsendelsen mottatt hos advokat Elden 6. august 2020, poststemplet i Sverige 3. august 2020 på Nässjö postterminal. Denne terminalen ligger øst for Jönköping. Det er ikke omtvistet at Bertheussen denne dagen var på handletur i Sverige, men basert på informasjon

fra grensepassering og kortbruk i Sverige legger retten til grunn at Bertheussen ikke kan ha rukket å reise til området dekket av denne postterminalen mens hun var i Sverige. Retten viser til politioverbetjent Bøyums forklaring om at Bertheussen passerte grensen til Sverige ved Svinesund 3. august 2020 kl. 13.30 og reiste tilbake over grensen samme dag kl.14.53. Undersøkelser av bruk av kredittkort viser videre at hun handlet på Systembolaget i Strømstad kl. 13.56, og på Eurocash i Strømstad kl. 14.23. Bilder fra overvåkingskameraer underbygger også dette.

Politioverbetjent Bøyum forklarte videre at hans undersøkelser viser at brevet ble registrert ved postterminalen i Nässjö 3. august kl. 18.42. Ifølge svensk politi sendes post fra Strømstad til en annen postterminal. Bøyum konkluderte med at Bertheussen ikke ville rukket å kjøre fra Strømstad til dekningsområdet til Nässjö innenfor perioden hun var i Sverige denne dagen.

Forsendelsen mottatt hos advokat Elden 13. august 2020 er poststemplet i Sverige 10. august 2020, antagelig på Hallsberg poststed. Hallsberg ligger i Örebro, øst for Karlstad. Konvolutten er ifølge undersøkelser hos Kripos solgt i Norge. Politioverbetjent Bøyum forklarte i retten at han ikke hadde klart å finne ut når brevet kunne være postlagt. Videre forklarte han at det ut fra finansielle undersøkelser PST har gjort, ikke er funn som tyder på at Bertheussen var i Sverige 10. august 2020.

Retten legger etter dette til grunn, som aktor og forsvarer, at Bertheussen sannsynligvis ikke kan ha postlagt disse forsendelsene.

Retten mener likevel det er bevist utover enhver rimelig tvil at hun har laget forsendelsene.

9.7.2 Innholdet i forsendelsene

9.7.2.1 Språk

Språket i forsendelsene er gebrokkent engelsk og norsk. Professor i norsk og oversetting, Sylfest Lomheim, har i sin forklaring i retten sagt at han er sikker på at avsenderen har norsk morsmål, men har forsøkt å få det til å se ut som det er sendt av en utlending. Lomheim skriver i sin rapport:

> Skrivaren av tekstene har nok norsk som morsmål – trass i forbløffande feil og der den eine (tekst nummer to) nesten berre er på engelsk. Tekstene inneheld både korte og litt lengre innslag (uttrykk og korte setningar) som syner fram (avslører) det me kallar idiomatisk norsk. Altså seiemåtar som er slik at det berre er ein person med norsk oppvekst som presterer dei.
> Nokre døme: 'Løsner posen men rek(k)er ikke å tenne p(å).' 'Først var det (v)eldig gøy å plage FrP svina. ... m(e)n det ble for mye'. 'Vi is(c)ensat(t)e alt og trodde det var justis'. 'En av dem da var behandlingen av shizofreni på grunn av skiten til

menneskene rundt oss.''Brannen i papiravfallet var for lett. Det store mysteriet er hvordan vi klarer å gjøre alt.'

Konklusjonen om at skrivaren er norsk, er med andre ord så å seia 100 % sikker.

Lomheim opprettholdt i sin forklaring i retten at han var helt sikker på at skriveren var norsk.

Lomheim skriver videre i sin rapport:

> Skrivaren er dessutan truleg kvinne, men dette er litt meir usikkert. Ein mann som skriv trusselbrev, nyttar ikkje slik språkbruk som desse tekstene ber preg av. Ordvalet og språkføringa er rett og slett for lite røff og hard. Ein detalj (lett å oversjå) er verbet 'tisse', brukt i samband med omtalen av eit brev. Menn bruker ikkje den slags ord, med unntak av når dei snakkar til barn i familiære situasjonar eller til elevar i småskulen. Ein mann ville garantert ha valt eit tøffare ord i ein trusseltekst. (...).

Retten legger etter dette til grunn at skriveren etter all sannsynlighet har norsk som morsmål. Når det gjelder skriverens kjønn, var Lomheim mindre sikker på denne vurderingen, og retten legger begrenset vekt på dette.

9.7.2.2 Alternative gjerningspersoners tilgang til boligen

Et gjennomgående tema i forsendelsene er at avsender har hatt tilgang til huset i Vækerøveien [redacted] over flere måneder og hatt omfattende avlytting av dette. Det vises til at de ved hjelp av avlytting har fått informasjon om koden til inngangsdøren, når overvåkingskameraer ikke har virket mv.

Det er ingen i familien som har lagt merke til at det har vært fremmede i huset. Bertheussen forklarte imidlertid under hovedforhandlingen at hun hadde hatt en følelse av at noen var der, men har ikke nevnt dette i politiavhør. Hun forklarte også at hun hadde funnet et fleeceteppe i pumperommet til bassenget som hun ikke kunne forklare på annen måte. At gjerningspersonene skal ha gjemt seg i pumperommet fremgår også i en av forsendelsene.

Politioverbetjent Bøyum har forklart at det ikke ble funnet noe spor av avlyttingsutstyr under ransakingen 14. og 15. mars 2019. Bildene fra ransakingen ble også nøye gjennomgått uten at det ble funnet spor etter slikt utstyr.

Tidligere overingeniør i PST, Trond Olav Holmen, redegjorde i retten hva som skal til for å drive den type omfattende avlytting og overvåking av noen. Han forklarte at slikt utstyr krevde hyppige skifter av batteri og minnekort og at romavlytting over flere måneder etter hans erfaring var enormt tidkrevende å gjennomføre og lytte på. Kvalitetsprodukter til slikt bruk er svært kostbart, og han mente det var liten sannsynlighet for at noe slikt var gjennomført.

Retten mener etter dette at det er helt usannsynlig at familien Wara/Bertheussen har vært overvåket og avlyttet over tid som beskrevet i forsendelsene.

9.7.2.3 Opplysninger gitt i forsendelsene

Det er flere opplysninger i forsendelsene som søker å tilbakevise bevisene i saken, og underbygge at det eksisterer en gruppe som har hatt tilgang til huset. Retten viser her til vurderingene som gjort om de etterfølgende forsendelsene i tilknytning til de enkelte hendelsene i tiltalen. Dette gjelder blant annet opplysninger om tusj i dreneringsrøret, selvantenningsmekanisme og en gruppe som kommuniserte ved hjelp av jaktradioer.

Videre viser retten til at det i forsendelsen mottatt 10. august 2020 opplyses at magnetkontakten på kjellerdøren var manipulert:

> We had the door code and we also had access through basement door and window. We had manipulated the alarm to not go of when door and window.

Vedlagt brevet lå også et foto av magnetkontakten. Da utstyret ble demontert i april 2020, oppdaget Stanley Security at magnetkontakten på kjellerdøren var manipulert, jf. ovenfor.

Retten legger imidlertid til grunn at dette må ha skjedd etter pågripelsen og ransakingen 14. mars 2019, og viser til bildesammenligning av magnetkontakten før og etter ransaking, samt politioverbetjent Erik Sandøys forklaring i retten om dette, jf. ovenfor.

Politioverbetjent Bøyum forklarte videre at bilnøkkelen som var vedlagt brevet til advokat Elden 25. juli 2019, var lik en bilnøkkel som fortsatt lå i Vækerøveien [redacted]nder ransakingen 14. mars 2019. Det er fremlagt bilde av denne fra ransakingen.

9.7.3 Sammenfatning

Retten har etter en samlet vurdering av disse forhold kommet til at det var Bertheussen som har laget de etterfølgende forsendelsene. Det forhold at hun ikke kan ha postlagt tre av forsendelsene selv, taler isolert sett imot at det er hun som er avsenderen. Retten er likevel helt overbevist at det er Bertheussen som har laget forsendelsene og sørget for at disse ble sendt. Selve postleggelsen av disse kan hun ha fått andre til å gjennomføre. Retten har ikke grunnlag for å spekulere i hvem som kan ha bistått Bertheussen med dette. Retten er dermed ikke enig med forsvarer i at de etterfølgende forsendelsene gir Bertheussen alibi for hendelsene omfattet av tiltalebeslutningen. Retten mener tvert imot at innholdet i de etterfølgende forsendelsen underbygger at det er Bertheussen som er gjerningspersonen. Retten er enig med aktor i at de er laget for å gi henne selv alibi, og underbygge det hun har sagt i avhør.

At PST ikke har fått mulighet til å sjekke e-postadressene og metadata knyttet til e-postene til NRK og Dagbladet, endrer heller ikke rettens vurdering av at Bertheussen står bak forsendelsene.

9.8 Oppsummering av tiltalens post I

Gjennomgangen ovenfor viser at retten har funnet det bevist at Bertheussen har utført hver av hendelsene nevnt i tiltalens post I.

Tiltalens post I a er utformet som ett sammenhengende straffbart forhold og Bertheussen hadde, i tillegg til de tekniske bevisene i saken, både anledning og motiv til å utføre samtlige handlinger. Motivet var å ramme teaterstykket Ways of Seeing og vise hvilke konsekvenser filmingen av huset og omtalen av Wara hadde fått. Dette underbygget at det var grunnlag for hennes politianmeldelse av teateret.

Retten mener også at det er en stor kontrast mellom hennes reaksjon på den eksponeringen Tor Mikkel Wara og familien fikk gjennom Ways of Seeing, og de reaksjoner Bertheussen hadde på de ulike hendelsene. Etter rettens syn er direkte angrep og trusler mot familiens bolig objektivt sett et langt større overgrep enn at huset er filmet i en teaterforestilling.

De etterfølgende forsendelsene bekrefter også at det er Bertheussen som er gjerningspersonen. Retten har på denne bakgrunn funnet det bevist utover enhver rimelig tvil at Bertheussen har utført alle handlingene som er beskrevet i tiltalens post I a.

Retten har også funnet det bevist utover enhver rimelig tvil at det var Bertheussen som utferdiget og sendte brevet til ekteparet Tybring-Gjedde, jf. tiltalens post I b og I c.

10 Lovanvendelsen

10.1 Innledning

Bertheussen er tiltalt for overtredelse av straffeloven § 115 (angrep på de høyeste statorganenes virksomhet), straffeloven § 263 (trusler), straffeloven § 225 (anklage om oppdiktet straffbar handling) og straffeloven 190 annet ledd, jf. Brann- og eksplosjonsvernloven § 5 første ledd.

Spørsmålet om det foreligger trusler er sentralt både for vurdering etter straffeloven § 115 (post I) og straffeloven § 263 (post II) og retten vil først å ta stilling til om hendelsene i tiltalebeslutningen post I er å anse som trusler etter straffeloven § 263.

10.2 Straffeloven § 263

10.2.1 Kort om lovbestemmelsen

Straffeloven § 263 lyder:

> Den som i ord eller handling truer med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Straffeloven § 263 står i straffelovens kapittel om vern av den personlige frihet og fred, og beskytter de fornærmede mot krenkelser som privatperson. Bestemmelsen er en videreføring av tidligere straffelovs § 227 med mindre endringer.

Den straffbare handling består i at man «ved ord eller handling» truer med «straffbar adferd». Dette omfatter en hvilken som helst straffbar handling eller unnlatelse og det er ikke, som etter tidligere lov, krav om at den straffbare handlingen har en øvre strafferamme. Straffansvar etter bestemmelsen er heller ikke betinget av at det er truet med en konkret straffbar handling, jf. Rt-1996-226.

Trusselen må videre være fremsatt «under slike omstendigheter» at den er «egnet til å fremkalle alvorlig frykt». Om et utsagn, tegn eller handling er egnet til å fremkalle alvorlig frykt skal vurderes objektivt, og sammenhengen trusselen er fremsatt i står helt sentralt ved vurderingen av vilkårene for straffansvar etter § 263. Dette følger blant annet av HR-2019-1922 hvor det fremgår:

(21) Utgangspunktet ved tolkningen er ut fra dette hvordan avsenderen og den som trues oppfatter meningsinnholdet. Den videre vurderingen av om trusselen er «egnet til å fremkalle alvorlig frykt» skal baseres på om utsagnet objektivt sett er egnet til å ha en slik virkning. Her vil innholdet naturligvis stå sentralt, men etter ordlyden i straffeloven § 263 skal denne vurderingen også skje med utgangspunkt i den konkrete sammenhengen trusselen er fremsatt i.

(22) En slik tilnærming er også lagt til grunn i tidligere saker om trusler, jf. Rt-2002-1207 og Rt-2008-1350. I den siste av disse avgjørelsene, som gjaldt straffeloven 1902 § 227, er det uttalt følgende om vilkåret «egnet til å fremkalle alvorlig frykt» i avsnitt 12:

> «Fellelse etter denne bestemmelsen krever at trusselen var fremsatt 'under saadanne Omstændigheder, at Truselen er skikket til at fremkalde alvorlig Frygt'. Dette er en objektiv norm – avgjørende er om trusselen var 'skikket' til å fremkalle slik frykt. Ved vurderingen står naturligvis trusselens innhold

> sentralt. Hvorvidt trusselen var 'skikket til at fremkalde alvorlig Frygt' beror imidlertid ikke bare på innholdet, men i stor grad også på sammenhengen trusselen er fremsatt i. Dette følger direkte av ordlyden, jf. formuleringen 'under saadanne Omstændigheder'. Jeg viser også til Rt-1974-205, hvor Høyesterett fremhever at en slik samlet vurdering er nødvendig, siden det avgjørende for om straffebudet er overtrådt nettopp er om de konkrete omstendighetene ga grunn til alvorlig frykt for at trusselen ville bli iverksatt.»

Det er ikke tilstrekkelig at en handling i seg selv er skremmende. For å være en trussel må det også være grunn til å frykte at en straffbar handling vil skje, jf. Rt-1974-205. Det er frykten for at trusselen skal bli gjennomført som er avgjørende.

Også en symbolsk handling uten noe klart frempek, kan ut fra omstendighetene tolkes slik som en trussel. Retten viser her til Rt-1994-1604 (Brennende kors) hvor Høyesterett uttalte:

> Herredsretten har lagt til grunn at brenning av et kors midt på natten utenfor et bolighus der det bodde flyktningefamilier med barn, samtidig som det ble ropt "white power", fremtrådte som en trussel om grov fysisk vold, dvs om et straffbart foretagende som kan medføre høyere straff enn 6 måneders fengsel. Trusselen var etter omstendighetene skikket til å fremkalle alvorlig frykt hos både voksne og barn. Herredsretten har funnet det bevist at begge de domfelte var "klar over at korsbrenningen uttrykte en trussel om fysisk vold". Det er etter min mening ingen feil at de to er domfelt etter straffeloven § 227.

Retten viser også til LB-2001-1152 hvor en mann ble dømt for trusler etter å ha helt bensin på gulvet og så holdt en lighter i hånden.

Skyldkravet er forsett, jf. straffeloven § 21. Det innebærer at gjerningspersonen må være klar over at han fremsetter trusselen, og at det er mest sannsynlig at trusselen er egnet til å skape alvorlig frykt hos adressaten. Det fremgår videre av Magnus Matningsdal, Juridika, lovkommentar punkt 5 at:

> Det kreves ikke at gjerningspersonen tar sikte på å iverksette trusselen. Forholdet rammes ikke dersom utsagnet eller opptredenen er ment som spøk, og man regner med at adressaten skjønner dette. Derimot rammes forholdet dersom gjerningspersonen er klar over eller regner det som mest sannsynlig at motparten ikke oppfatter at det er tale om spøk. (…)

10.2.2 Er hendelsene i tiltalebeslutningen post I å anse som trusler?

Retten har ovenfor kommet til at Bertheussen har utført en rekke forskjellige handlinger nevnt i tiltalebeslutningens post I. Det er ikke fremsatt direkte trusler ved noen av hendelsene.

Hendelsene må derfor vurderes ut fra sammenhengen de ble fremsatt i og hvordan disse ble oppfattet at de fornærmede og omgivelsene rundt.

Tiltalebeslutningen post I er som nevnt utformet som ett sammenhengende straffbart forhold jf. ovenfor, noe som innebærer at disse hendelsene rettslig sett skal anses som én vedvarende trussel. Det er imidlertid tale om identifiserbare hendelser som ikke er helt likeartede og hver av hendelsene har blitt etterforsket og bevisført hver for seg. Etter rettens syn kan det derfor stilles spørsmål om det rettslig sett er riktig å karakterisere dette som ett sammenhengende straffbart forhold. Bevismessig må imidlertid retten som utgangspunkt ta stilling til hver enkelt hendelse. Om hendelsene er å anse som trusler i lovens forstand, om de er egnet til å fremkalle alvorlig frykt og hvem de er rettet mot må likevel i noen grad sees i sammenheng.

Retten har kommet til at handlingene, både hver for seg og vurdert samlet, er å anse som trusler i lovens forstand.

10.2.3 Hendelsen 6. desember 2018

Retten har funnet det bevist at Bertheussen 6. desember 2018 skrev «RASISIT» med rød tusj på husveggen, tegnet hakekors på bilen og skrev «RASIST» på bilpanseret samt hang en brent hyssing ut av bilens drivstofftank.

Å skrive «RASISIT» og tegne hakekors på bilen kan isolert sett anses som skadeverk, og er i seg selv ikke en trussel. Retten har ved vurderingen tatt utgangspunkt i den sammenheng utsagnene, tegnene og handlingene er fremsatt i. Teaterstykket Ways of Seeing omtalte justisminister Tor Mikkel Wara som en del av et nettverk som har interesse av å gjøre Norge rasistisk, og Bertheussen reagerte kraftig på filmingen av huset og omtalen av Wara.

Budskapet som er skrevet på veggen og bilen peker etter rettens syn mot teaterstykket. Budskapet gir inntrykk av at noen som hadde sett stykket, eller hadde en tilknytning til dette, mente Wara var en rasist, og at gjerningspersonen var villig til å oppsøke ham hjemme, gå rundt familiens hus og skrive «RASIST» og «RASISIT» på flere av husets vegger og på bilpanseret. Dette, i kombinasjon med at drivstofftanken på bilen tilsynelatende var brutt opp og at det hang en brent hyssing ut av drivstofftanken, gir inntrykk av at gjerningspersonen ønsket eller ønsker å tenne på bilen som sto ved huset.

Retten har videre lagt vekt på hvordan Tor Mikkel Wara oppfattet det som hadde skjedd på hans bopel. I et intervju med Dagbladet 7. desember 2018 ga Tor Mikkel Wara uttrykk for at dette var en trussel - først og fremst mot norsk demokrati. Han uttalte videre at det er ille å bli utsatt for slike handlinger og sånt ikke skal skje. Under hovedforhandlingen har imidlertid Tor Mikkel Wara forklart at han oppfattet dette som tilfeldige påbelstreker som var amatørmessig

utført. Han understreket at uttalelsene 7. desember 2018 var politiske uttalelser fra en justisminister og må forstås i den konteksten.

Retten har forståelse for at Wara var i en krevende situasjon som fornærmet i en sak hvor samboeren er tiltalt for trusler. Hans nedtoning av sine tidligere forklaringer må forstås i denne sammenheng. Ved bevisvurderingen i saken har imidlertid retten lagt vekt på hans forklaringer avgitt umiddelbart etter hendelsene og forut for pågripelsen av samboeren. Tor Mikkel Wara karakteriserte da hendelsene som «uhyggelige», «ubehagelige» og krevende for familien.

Retten har ved vurderingen også lagt vekt på hvordan hendelsen ble oppfattet av andre. Den 6. desember 2018 skriver Ingvil Smines Tybring-Gjedde i Hækaveh-gruppen:

11:26	ISTG	Herreguuuud Laila!!!! Trenger du meg på noen måte, gi beskjed! Jeg vet dette er u.off så min munn er forseglet!!!! 😶😶😶😶😶😶😶😶😶😶😶❤❤❤❤❤❤❤❤❤❤❤❤❤❤
12:59	LAB	Jeg fikk et lite sjokk først men nå er jeg bare oppgitt. Jeg er ikke så sikker på hvorvidt dette bør forbli u.off. Avventer til jeg hører fra TM. Tusen takk for at du tenker på meg ❤□□
13:13	ISTG	Herlighet!!! Først filming over tid,... og så vandalisme rett etter dette ... og PST??? Hadde de ikke bittelitt ekstra oppmerksomhet på huset????? Enig! Jeg mener dette bør opp og frem! Det var SMK som sa det var u.off! Og hvorfor???...: jo fordi de ikke ville gi dem oppmerksomhet!!!!

Ingvil Smines Tybring-Gjedde har forklart at alle var helt sikre på at hendelsen hadde noe med teaterstykket å gjøre og mente at dette måtte ut i offentligheten. Etter å ha fått oversendt bilder fra Vækerøveien [redacted] bidro hun til at saken ble lekket til pressen, jf. ovenfor. Saken førte til store medieoppslag.

Endelig har retten lagt vekt på at politiet og PST oppfattet hendelsen som en truende og skremmende handling, og iverksatte en rekke etterforskningskritt. Som en følge av hendelsen ble det også økt sikkerhet rundt justisministeren, blant annet ble det iverksatt full livvaktbeskyttelse i noen uker, jf. forklaringen til [redacted]

Samlet sett mener retten hendelsen 6. desember 2018 må anses som en trussel om brannstiftelse og skadeverk i straffeloven § 263s forstand. Retten mener også det er klart at trusselen var rettet mot Tor Mikkel Wara.

10.2.4 Hendelsene 17. januar 2019

Også hendelsene 17. januar 2019, som omfatter brann i søppeldunk og brev i postkassen med budskapet «Trekk anmeldelse, neste gang får VI det til», er etter rettens syn å anse som trusler.

Brevet må sees i sammenheng med at Bertheussen 19. desember 2018 hadde anmeldt Ways of Seeing til politiet. Brevet oppfordrer til å trekke anmeldelsen og siste del av brevet, «neste gang får VI det til», må etter rettens syn dels forstås som en henvisning til hendelsen 6. desember 2018. Hyssingen som da ble funnet i drivstofftanken på bilen var brent i den ene enden som om den var forsøkt påtent. Brevet 17. januar 2019 inneholdt også en lignende hyssing i en plastpose. Brevet peker på denne måten også fremover og antyder hva som vil skje dersom anmeldelsen ikke trekkes. Dette er etter rettens syn en klar trussel om brann og skadeverk. Brannen i søppeldunken forsterker trusselbildet om brann, og innebærer en eskalering av truslene ved at det faktisk settes fyr på Waras eiendeler.

Tor Mikkel Wara fikk beskjed om hendelsene da han deltok i møter på Gardermoen i forbindelse med ny regjeringsplattform. For å unngå lekkasjer måtte alle møtedeltakerne gi fra seg mobiltelefonene. Wara har forklart at han fikk tilgang til sin mobiltelefon, og ringte Bertheussen for å forsikre seg om at familien hadde det bra. Han fikk også anledning til å forlate møtet før dette var over. Retten oppfatter hans forklaring slik at han som følge av hendelsen var bekymret. Retten har ved vurderingen av om dette er en trussel også lagt vekt på at Tor Mikkel Wara i avhør 10. april 2019 forklarte at han oppfattet både brevet og brannen i søppeldunken som trusler. Han mente at brevet var rettet mot Bertheussen fordi det var hun som hadde anmeldt teateret, men at brannen i søppeldunken nok var rettet mot dem begge. Han oppfattet hendelsen som et klart forsøk på å skremme Bertheussen eller dem begge.

Retten viser også til at reaksjonene til Rita Karlsen i Hækaveh-gruppen på denne hendelsen som betegner dette som trusler mv.

16:04	LAB	Dette må ikke ut ennå
16:05	Rita Karlsen	Skynd deg! Dør av nysgjerrighet!
16:05	LAB	Det har satt fyr på søppeldunken vår i dag og det lå trusselbrev i postkassen. Nå står det uniformert politi på tomta
16:05	Rita Karlsen	Wath!? Har ikke politiet satt inn ekstra beskyttelse av dere etter forrige hendelse???

16:06	Rita Karlsen	Herregud, hva er det som foregår! Kjenner jeg hisser meg opp.
16:06	Rita Karlsen	Hva består truslene av? (om det er lov å spørre)

Endelig har retten lagt vekt på at PST tok hendelsene svært alvorlig, og at kamera-overvåkingen av huset ble utvidet som en følge av disse. I tillegg ble livvaktbeskyttelsen av Tor Mikkel Wara utvidet.

Forsvarer har gjort gjeldende at utsagnet «Trekk anmeldelsen» ikke kan være rettet mot Tor Mikkel Wara, da det kun var Bertheussen som hadde anmeldt teateret. Retten er enig i at denne delen av brevet ikke direkte retter seg mot Wara. Etter rettens syn må imidlertid også trusler rettet mot Waras familie omfattes, jf. nedenfor. De øvrige deler av brevet, som viser til tidligere hendelser og gir et frempek om hva som skal skje, er imidlertid ut fra sammenhengen klart rettet mot Tor Mikkel Wara. Dette er også i samsvar med Waras forklaring, jf. ovenfor.

Samlet sett mener retten at hendelsene 17. januar 2019, sett i sammenheng med tidligere hendelser, er å anse som trusler i straffeloven § 263s forstand.

10.2.5 Brevene laget 29. januar 2019

Retten har ovenfor kommet til at Bertheussen 29. januar 2019 laget og sendte nesten likelydende brev med følgende ordlyd:

> Jeg må bare le av dem, det er ikke vi som er farlige, det er rasistene. Når de sier at de er redde må jeg bare le. Vi sees 26 02 kl 20. Hovedpoenget er: vil vi bo i et drittsamfunn eller et hyggelig samfunn?

Brevene var utformet med pålimte utklipp fra et intervju i Morgenbladet med skuespilleren Hanan Benammar i Ways of Seeing og adressert til Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde. I brevet til Wara/Bertheussen var det også lagt til «Hahaha». Begge brevene var også påført et brennmerke.

Igjen må brevene sees i sammenheng med teaterstykket Ways of Seeing og de tidligere hendelsene. Utklippet fra intervjuet med Benammar gir en klar referanse til teaterstykket. Det samme gjør «Vi sees 26 02 kl 20» som er tidspunktet for nyoppsetningen av Ways of Seeing på Vega Scene. Brennmerkene på brevet viser etter rettens syn til tidligere hendelser med brent hyssingstump i drivstofftank, brev inneholdende hyssing i en pose samt brannen i søppeldunken.

Ingvil Smines Tybring-Gjedde og Christian Tybring-Gjedde mottok brevet i posten 5. februar 2019. Brevet til Wara/Bertheussen ble stanset i postdistribusjonen 8. februar 2019 og

overlevert til PST. Tor Mikkel Wara mottok senere et bilde av brevet adressert til Wara/Bertheussen fra PST, men mottok aldri selve brevet. Ingvil Smines Tybring-Gjedde tok umiddelbart kontakt med Tor Mikkel Wara da de mottok brevet 5. februar 2019. Tor Mikkel Wara rådet henne da til å ta kontakt med PST.

Christian Tybring-Gjedde var også omtalt i Ways of Seeing, og det var fremvist et bilde av et hus som ble opplyst å være familiens bolig. Ingvil Smines Tybring-Gjedde forklarte at ekteparet tidligere har vært utsatt for en rekke trusler, og at hun opplevde det svært ubehagelig at Christian Tybring-Gjedde ble karakterisert som rasist i Ways of Seeing. Hun reagerte også på at teaterstykket markedsførte at de hadde overvåket huset i ni måneder, og at de filmet det de trodde var deres hus. Familien Tybring-Gjedde hadde som en følge av tidligere trusler hemmelig adresse, og huset som ble vist i stykket var ikke deres hus. Hun forklarte at hun opplevde dette som en stor belastning og følte seg truet av Ways of Seeing. Dette vekket til live tidligere følelser av å bli forfulgt i media, og Ingvil Smines Tybring-Gjedde ble sykemeldt på grunn av dette i desember 2018. Dette var Bertheussen kjent med.

Ingvil Smines Tybring-Gjedde har videre forklart at hun oppfattet brevet som et trusselbrev, og at hun ble redd, fortvilet og sint da hun mottok dette. Brevet var adressert til [redacted] vor de nå bor, men med feil husnummer og hun ble engstelig for at avsender av brevet visste hvor de bodde. Hun har aldri fått trusler i posten hjem før, og ble redd og frustrert over å bli frarøvet tryggheten hjemme.

Tybring-Gjedde var også godt kjent med hendelsene som hadde rammet Tor Mikkel Wara gjennom en bred mediedekning. I tillegg hadde Ingvil Smines Tybring-Gjedde inngående kjennskap til disse hendelsene gjennom sin kontakt med Bertheussen. Hun oppfattet at brevet hang sammen med tidligere hendelser hos Wara, og ble redd for hva de kunne forvente seg.

Både uttalelsen «Vi venter på dere» og brennmerket på brevet skapte redsel på grunn av flere hendelser med brann hos Wara/Bertheussen, og hun oppfattet dette klart som en trussel. Dette underbygges også av forklaringen til politioverbetjent Snorre Mortensen. Han kom hjem til Tybring-Gjedde samme kveld og oppfattet at hun virket redd.

Også Christian Tybring-Gjedde oppfattet brevet som en trussel, og at hensikten til avsender åpenbart var å skremme dem.

Tor Mikkel Wara har imidlertid i en tilleggsforklaring under hovedforhandlingen forklart at han etter å ha rådet Ingvil Smines Tybring-Gjedde til å kontakte PST, hadde en SMS-kontakt med henne. Slik retten forstår hans forklaring, mottok han et bilde av brevet fra Ingvil Smines Tybring-Gjedde og at dette så ut omtrent som det brevet de hadde mottatt. Han oppfattet dette som to invitasjoner til å se stykket. I følge hans forklaring ga han overfor Ingvil Smines Tybring-Gjedde uttrykk for at han oppfattet dette som «promostunt» for stykket, og tilføyde at

det var vel dette som var «kunst». Ingvil Smines Tybring-Gjedde besvarte dette med en latteremoji. Han oppfattet ikke at de ble redde for brevet.

Retten er ikke i tvil om at Tybring-Gjedde oppfattet brevet som skremmende og som en trussel. Den SMS kontakten som Tor Mikkel Wara forklarer seg om er ikke fremlagt i retten, og samsvarer dårlig med hans tidligere forklaring under hovedforhandlingen om at han kun hadde en veldig kort telefonkontakt med Ingvil Smines Tybring-Gjedde hvor han ba henne kontakte PST. Da forklarte han at han ikke kjenner til hvordan hun reagerte da hun mottok brevet. Waras tilleggsforklaring om dette står også i sterk kontrast til hans omtale av hendelsene i intervjuene i Stortingets vandrehall 12. mars 2019. Her omtaler han alle handlingene som «uhyggelige» og «ubehagelig og skremmende». Under første del av sin forklaring i retten ga han uttrykk for at han ikke husket hvordan han reagerte da han fikk vite om brevet fra PST, men at han nok ble litt oppgitt over det. Han forklarte imidlertid at det var først da han begynte å tenke at det var en rekkefølge eller sammenheng mellom hendelsene. Det harmonerer også med hans uttalelser i intervjuene 12. mars 2019.

Retten peker videre på at ifølge Waras forklaring skal denne SMS-kontakten ha funnet sted rett etter at Ingvil Smines Tybring-Gjedde mottok brevet 5. februar 2019. På dette tidspunktet hadde ikke Wara mottatt noe brev, og det er vanskelig å se at han da skal ha vært kjent med at de tre dager senere skulle motta et tilsvarende brev.

Retten legger etter dette til grunn at så vel Tor Mikkel Wara som Tybring-Gjedde på tidspunktet for mottak av brevene oppfattet dette som trusler. Måten brevene er utformet på gjør det vanskelig å identifisere avsenderen, noe som forsterker trusselen. Det samme gjør brennmerket som viser tilbake på tidligere forsøk på brann i drivstofftank og brann i søppeldunk.

10.2.6 Tøyremser etter bil 11. februar 2019

Også det å feste tøyremser og flasker fylt med bensin etter bilen 11. februar 2019, er etter rettens syn å anse som en trussel som brannstiftelse/skadeverk. Bensinen i flaskene er åpenbart brannfarlige og viser tilbake på tidligere forsøk på brannstiftelse i bilen, brannen i søppeldunken, brevet som inneholdt en hyssingstump samt brennmerker på trusselbrev. Hendelsen fant også sted bare noen dager etter mottak av trusselbrevene. Tøyremsene ble festet på bilen under en kjøretur og gir inntrykk av at gjerningspersonene er tett på og følger etter familiens bil.

Tor Mikkel Wara var hjemme da Bertheussen kom tilbake til Vækerøveien og tøyremsene ble oppdaget av livvaktpatruljen utenfor huset. I følge Waras forklaring ba politiet ham om å trekke unna da de ikke visste hva dette var. Han har videre forklart at han ikke husker hvordan Bertheussen reagerte på hendelsen, men at hun var mest fokusert på operasjonen hun skulle ha

den påfølgende dag. I avhør 10. april 2019 har han forklart at Bertheussen virket oppgitt over alt styret disse hendelsene medførte, noe Wara bekreftet under hovedforhandlingen.

Også for denne hendelsen har forsvarer gjort gjeldende at det var Bertheussen som kjørte bilen og at trusselen derfor ikke nødvendigvis var rettet mot Wara. Retten legger til grunn at det i hovedsak var Bertheussen som benyttet familiens bil. Det er opplyst i saken at bilen var registrert på Tor Mikkel Wara, og at han også benyttet denne når han ikke benyttet tjenestebilen. Etter rettens syn må anslag mot Waras familie og eiendeler også oppfattes som trusler mot Wara. Ut fra sammenhengen med de øvrige hendelsene er retten ikke i tvil om at også denne hendelsen var rettet mot Tor Mikkel Wara.

10.2.7 Ark og pulver i postkassen 2. mars 2019

Den 2. mars 2019 fant Tor Mikkel Wara et brevet med ordlyden «Jævela rasister vi ventet på dere, du og den jævla Frp hora turte ikke komme, vi venter på dere». Det ble også funnet hvitt pulver i bunnen av postkassen.

Teksten i brevet må sees i sammenheng med brevene som ble laget 29. januar 2019 med teksten «Vi sees 26 02 kl 20». Det er på det rene at verken Bertheussen eller noen av de fornærmede var på forestillingen på Vega Scene. Brevet gir uttrykk for at gjerningspersonene ventet på dem der. At noen fortsatt venter på dem må ut fra forhistorien og sammenhengen med teaterstykket anses som en trussel om at det vil skje en straffbar handling i fremtiden. Dette forsterkes av funnet av hvitt pulver i postkassen. Hvitt pulver kan være ufarlig, men forbindes gjerne med miltbrann. Alvoret i handlingen understrekes også av at Tor Mikkel Waras livvakter iverksatte en egen prosedyre for håndtering av alt som hadde vært i kontakt med pulveret samtidig som politiets bombegruppe rykket ut.

Tor Mikkel Wara har i sin forklaring i retten omtalt arket som et trusselbrev, og at han puttet brevet i en brødpose for å sikre fingeravtrykk mv. Han har videre forklart at han syntes det var guffent at de fant pulver i postkassen, men at han trodde ikke at det var noe annet enn et forsøk på å skremme dem. Han trodde ikke at pulveret var farlig, men kunne ikke vite dette og gjorde det de fikk beskjed om fra politiet.

Retten er ikke i tvil om at brevet og pulveret må ansees som en trussel. Retten har ved vurderingen lagt vekt på brevet sett i sammenheng med tidligere hendelser og Tor Mikkel Waras forklaring. Dette underbygges også av politiets vurdering av situasjonen vedrørende håndtering av pulveret, tilkalling av politiets bombegruppe samt utrykning til Tybring-Gjedde for undersøkelse av deres postkasse. Det vises i den forbindelse også til Ingvil Smines Tybring-Gjeddes reaksjon i Messenger-dialog med Bertheussen samme dag.

10.2.8 Brann i bilen 10. mars 2019

Også brannen i bilen 10. mars 2019, er også etter retten syn en trussel i straffelovens § 263s forstand. Bilen, som sto parkert utenfor huset, ble tent på om natten, og det ble samtidig ripet inn «RASIST» i lakken på bilen. Påskrift på bilen «RASIST» viser igjen tilbake til teaterstykket mens brannen viser tilbake til tidligere hendelser; brent hyssing i drivstofftank, brann i søppeldunk, plastflasker med bensin etter bilen og brennmerker på brev mv. Det at bilen faktisk blir påtent er en eskalering av tidligere trusler, og viser at gjerningspersonene har vilje og evne til å realisere truslene til tross for en rekke sikkerhetstiltak rundt boligen.

Også Tor Mikkel Waras reaksjon på hendelsen underbygger dette. Han var på dette tidspunkt på fotballtur i Liverpool, og sa gjentatte ganger til Bertheussen at han ville ta første fly hjem, men at Bertheussen sa at dette ikke var nødvendig. Retten forstår hans forklaring slik at han oppfattet dette som en skremmende hendelse. Alvoret understrekes videre av at Tor Mikkel Wara holdt pressekonferansen i Stortingets vandrehall får dager etter hendelsen. Waras reaksjoner på hendelsen underbygger videre at også denne hendelsen var rettet mot ham.

10.2.9 Oppsummering

Retten er etter dette ikke i tvil om at hendelsene i tiltalebeslutningen post I a, b og c, både isolert sett og samlet, er trusler som var egnet til å fremkalle alvorlig frykt i straffeloven § 263s forstand. Det legges til grunn at enhver ville bli skremt om ukjente gjerningspersoner tar seg inn på privat grunn, sniker seg rundt huset nattestid, tagget på vegger og bilen, tente på søppeldunken, sendte truende brev i posten med og uten hvitt pulver, tente på bilen og festet flasker med bensin etter den. Symbolbruken i hendelsene hadde en indre sammenheng med henvisning til rasist, hakekors, brann og brennmerker, som alle pekte mot teaterstykket. Samlet sett må dette anses som et pågående og eskalerende trusselbilde som er svært skremmende. Tor Mikkel Wara levde hele tiden med risiko for nye angrep på hjemmet og bilen.

10.2.10 Hvem er truslene rettet mot?

10.2.11 Tor Mikkel Wara

Retten har i gjennomgangen ovenfor kommet til at samtlige hendelser isolert sett er rettet mot Tor Mikkel Wara.

Selv om ikke alle truslene direkte er rettet mot Wara, var bakgrunnen for truslene at han som justisminister var nevnt i Ways of Seeing. Det legges til grunn at han ikke ville mottatt trusler dersom han ikke hadde vært nevnt i stykket. Utgangspunktet for handlingene, nemlig skadeverket 6. desember 2018 hadde en klar referanse til budskapet i stykket. Dette budskapet gjentas og forsterkes gjennom senere hendelser. At hendelsene også omfatter Waras familie

og hjem må anses som en del av trusselbildet. Retten ser ingen grunn til at Bertheussen – og ikke Wara – skulle være målet for disse hendelsene.

Etter en samlet vurdering er retten ikke i tvil om at Tor Mikkel Wara var målet for truslene omfattet av tiltalens post II a, jf. post I a nr. 1-7.

10.2.12 Tybring-Gjedde

Brevet som var adressert til Tybring-Gjedde er omtalt i tiltalens post II b og c, jfr. post I b og c. Det er tatt ut tiltale for trusler mot henholdsvis Ingvil Smines Tybring-Gjedde og Christian Tybring Gjedde.

Brevet var adressert til Tybring-Gjedde, uten fornavn eller mellomnavnet Smines. Den mest nærliggende tolkningen av dette er at det var til begge to. Det var Christian Tybring-Gjedde som var omtalt i Ways of Seeing og brevet er derfor i hvert fall rettet mot ham. Retten viser til at brevet inneholder utklipp fra et intervju med en av skuespillerne i teaterstykket, og inviterer til nyoppsetningen 26. februar 2019. Begge to var imidlertid offentlige personer i maktposisjoner for Frp; hun var da nylig blitt samfunnssikkerhetsminister og han var stortingsrepresentant. Ordlyden i brevet peker ikke på et spesielt antall mottakere. De oppfattet selv brevet slik at det var til dem begge.

Brevet til Tybring-Gjedde må videre sees i sammenheng med brevet Tor Mikkel Wara mottok i postkassen 2. mars 2019, hvor det blant annet fremgikk at «Du og den feige Frp hora turte ikke komme». Retten har ovenfor kommet til at dette peker tilbake på brevet Tybring-Gjedde mottok 5. februar 2019 med teksten «Vi sees 26 02 kl 20». Ingvil Smines Tybring-Gjedde har forklart at hun snakket med Tor Mikkel Wara om brevet ved to anledninger, og at begge da var enige om at «den feige Frp-hora» var en henvisning til Ingvil Smines Tybring-Gjedde.

Tor Mikkel Wara har imidlertid i sin tilleggsforklaring under hovedforhandlingen forklart at han ikke husker denne dialogen med Ingvil Smines Tybring-Gjedde, og at han oppfatter derimot brevet slik at det var Bertheussen som var «den feige FrP-hora». Han viser til at brevet kom i deres postkasse og at et av de tidligere trusselbrevene i saken («Trekk anmeldelsen») var rettet mot henne. Han la også til at Bertheussen ikke var FrP-politiker, men sammen med en FrP-politiker, og den eneste logiske tolkningen av uttrykket var at dette refererer til Bertheussen. Retten er ikke enig i dette og mener at uttrykket «den feige FrP hora» må forstås som Ingvil Smines Tybring-Gjedde. Hun var nylig blitt utnevnt som statsråd i samme departement som Wara og representerte Fremskrittspartiet. Retten viser dessuten til at avsenderen, Bertheussen, visste at Ingvil Smines Tybring-Gjedde var opprørt over teaterstykket. De hadde utvekslet synspunkter om dette på Messenger flere ganger. Bertheussen visste derfor at hun ville reagere sterkt på brevet.

Retten finner det etter dette bevist at trusselbrevet var rettet mot både Ingvil Smines Tybring-Gjedde og Christian Tybring-Gjedde.

10.2.13 Har Bertheussen utvist subjektiv skyld

Skyldkravet i straffeloven § 263 er forsett, jf. ovenfor.

Retten mener at Bertheussen utførte handlingene for å ramme Black Boxs oppsetning av Ways of Seeing, og få det til å se ut som at filmingen de hadde gjort av huset i Vækerøveien førte til angrep fra antirasister. Hun var svært opprørt over filmingen og hvilke konsekvenser dette kunne medføre, og ville ha støtte for dette synet. Retten legger til grunn at dette var hennes motiv og hovedhensikt med handlingene. At Bertheussen hadde et annet hovedmotiv med handlingene enn å ramme Tor Mikkel Wara og ekteparet Tybring-Gjedde, er imidlertid ikke avgjørende for spørsmålet om hun handlet forsettlig, jf. LB-2016-129422 (Sprøytedommen) nærmere omtalt nedenfor.

Etter rettens syn er det klart at hun forsto at hendelsene ville bli oppfattet som trusler og konsekvensene av dette.

Bevisstheten om at dette ville bli ansett som trusler ble forsterket etter første hendelse 6. desember 2018 da hun ble vitne til hvordan Tor Mikkel Wara reagerte på hendelsen. I intervjuer 7. desember 2018 uttalte Wara blant annet at det var et angrep på demokratiet. Bertheussen hadde i tillegg god kjennskap til hvordan politiet og etter hvert brannvesen og bombegruppen rykket ut og reagerte på hendelsene og at disse også ble tatt svært alvorlig av PST. Hun var også kjent med de økende sikkerhetstiltakene rundt Tor Mikkel Wara og i hjemmet. Til tross for denne kunnskapen fortsatte hun å utføre handlingene beskrevet i tiltalebeslutningen.

Retten viser også til at Bertheussen kort tid før pågripelsen, skrev følgende om handlingene på Facebook:

> Alle disse konspirasjonsteoriene og løgnene er en stor ekstra belastning i tilleg til all terroren vi utsettes for.

Uttalelsen bekrefter at Bertheussen forsto at dette var trusler og retten er ikke i tvil om at Bertheussen handlet forsettlig da hun fremsatte truslene overfor Tor Mikkel Wara.

Også når det gjelder brevet til Tybring-Gjedde finner retten det bevist at hun handlet forsettlig. Bertheussen var gjennom sin kontakt med Ingvil Smines Tybring-Gjedde kjent med at Christian Tybring-Gjedde hadde vært utsatt for trusler i kjølvannet av 22. juli, og at dette hadde preget familien alvorlig. Hun var også klar over at Ingvil Smines Tybring-Gjedde var svært opprørt over Ways of Seeing, og at hun var sykmeldt som følge av denne oppsetningen i

november/desember 2018. Hun visste derfor at både Ingvil Smines Tybring-Gjedde og Christian Tybring-Gjedde ville sette brevet i sammenheng med teaterstykket og de tidligere hendelsene hos Wara, og at de ville oppfatte brevet som en trussel.

Retten har etter dette kommet til at Bertheussen skal dømmes for overtredelse av § 263 som beskrevet i tiltalens post II a, b og c.

10.3 Straffeloven § 115

10.3.1 Innledning

Straffeloven § 115 rammer den som med ulovlige midler forsøker å påvirke eller hindre de konstitusjonelle organer i å utføre sin virksomhet. Bestemmelsen står i straffeloven kapittel 17 og har til formål å beskytte grunnleggende nasjonale interesser. Vernet om konstitusjonelle organer som Stortinget, regjeringen og dets medlemmer bidrar til å beskytte demokratiet, jf. Ot. prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 7.6 der det heter:

> Det bør fortsatt være slik at en krenkelse av enkeltmedlemmer av Stortinget og regjeringen med det formål å hindre deres virksomhet som sådan, er å anse som krenkelse av de konstitusjonelle myndigheter. Å verne slike medlemmer bidrar til å beskytte demokratiet. At det er et tilstrekkelig vilkår for straff at det oppstår fare for at de hindres eller påvirkes i sin virksomhet, betyr at det er straffbart for eksempel å utøve vold eller sette frem trusler som er egnet til psykisk eller fysisk å hindre eller påvirke dem i deres virksomhet.

Dette er en vesentlig annen interesse enn de hensynene som ivaretas av trusselbestemmelsen i straffeloven § 263. Det er derfor adgang til å anvende bestemmelsene samtidig (i konkurrens) på det samme faktiske forholdet.

10.3.2 Nærmere om lovbestemmelsen

Straffeloven § 115 lyder:

> Med fengsel inntil 10 år straffes den som ved bruk av makt, trusler eller på annen rettsstridig måte volder fare for at Kongen, Regenten, regjeringen, Stortinget, Høyesterett eller Riksretten, eller et medlem av disse institusjonene, hindres eller påvirkes i sin virksomhet

Bestemmelsen viderefører i hovedsak innholdet av tidligere straffeloven (1902) § 99 og rettspraksis etter denne bestemmelsen er fortsatt relevant for forståelsen av § 115.

Den straffbare handling er «bruk av makt, trusler eller på annen rettstridig måte». Formuleringen «på annen rettstridig måte» viser at det er likegyldig hvordan angrepet

gjennomføres. «Bruk av makt» og «trusler» er fremhevet i bestemmelsen fordi de utgjør de mest aktuelle midlene.

Den vernede kretsen er «Kongen, Regenten, regjeringen, Stortinget, Høyesterett eller Riksretten, eller et medlem av disse institusjonene». I HR-2019-1922-A er innholdet av dette vilkåret beskrevet slik:

(46) Den tidligere bestemmelsen i straffeloven 1902 § 99 gjaldt opprinnelig bare for statsorganene som sådan, og ikke de enkelte medlemmene og deres virksomhet. Bestemmelsen ble på dette punktet utvidet ved lov 28. juli 2000 nr. 73. Bakgrunnen for utvidelsen fremgår av Ot. prp. nr. 40 (1999–2000) side 97 følgende. Departementet gjengir her forslag fra Politiets sikkerhetstjeneste – det tidligere POT – om å styrke de individuelle regjeringsmedlemmenes strafferettslige vern:

> «Våre rikspolitikere – og særlig regjeringsmedlemmene – deltar i dag aktivt i det politiske liv uten å opptre i noen av de statsorganene som er nevnt i § 99. Det kan ikke herske tvil om at det i et demokrati må være en vesentlig statsoppgave å verne om regjeringsmedlemmenes adgang til å delta i den politiske debatt og meningsdannelse uten at de risikerer å bli utsatt for trusler om vold. Rikspolitikernes deltakelse på andre politiske arenaer enn de formelle statsorganer bør etter POTs oppfatning også omfattes av strl. § 99.»

(47) Departementet sa seg enig i at hensynet til demokratiet tilsa at regjeringsmedlemmene bør gis et sterkere strafferettslig vern mot trusler, jf. proposisjonen på side 97. Uttalelsene har etter mitt syn tilsvarende gyldighet for medlemmer av Stortinget, som også ble innlemmet ved lovendringen.

(48) Om rekkevidden av vernet fremgår følgende i proposisjonen på side 105:

> «Det er bare trusler mot statsråden, stortingsrepresentanten eller høyesterettsdommeren som sådan som vil bli rammet av annet punktum. Men bestemmelsen vil gi vern for den politiske virksomhet som stortingsrepresentanter og statsråder driver utenfor Stortinget og regjeringen, og som henger naturlig sammen med deres funksjon der.»

Uttrykket «volder fare for» viser at det er tale om et faredelikt og det er ikke krav om at en skade faktisk har skjedd. Det straffbare forholdet er fullbyrdet når det foreligger fare for angrep.

Vurderingen av om en handling «volder fare» skal primært bedømmes objektivt. Avgjørende for straffbarheten er om den rettstridige handling (trusselen) er egnet til at vedkommende «hindres eller påvirkes i sin virksomhet». I praksis er det lite som skal til før dette vilkåret er

oppfylt. I Rt-2007-1559 (Kristin Halvorsen) måtte finansministeren som følge av at en person hadde kastet en bløtkake i hodet på henne, reise hjem og dusje og var i den forbindelse borte fra arbeidet i om lag en time. I den forbindelse uttaler Høyesterett:

(14) Jeg er enig med forsvareren i at det å hindre en statsråd i ca. en time fra å arbeide, ikke ligger i kjerneområdet av det § 99 tar sikte på å ramme. I forarbeidene til lovendringen i 2000 tales det gjennomgående om handlinger, typisk trusler, som tar sikte på å påvirke en statsråd eller en annen beskyttet institusjon eller stillingsinnehaver, se Ot. prp. nr. 40 (1999–2000) kapittel 9 og punkt 12.1. Jeg kan likevel ikke se at det er grunnlag for å tolke bestemmelsen innskrenkende slik at vårt tilfelle ikke rammes. Det er for det første klart at all virksomhet en statsråd foretar som sådan er beskyttet, noe som var tilsiktet ved endringen i 2000. Gjerningsbeskrivelsen ble da endret fra ordlyden «hindres i den fri utøvelse av sin myndighet» til «søker å hindre i sin virksomhet», jf. Ot. prp. nr. 40 (1999–2000) punkt 9.5. Det er også klart at man ved lovendringen i 2000 åpnet for at også mindre graverende handlinger kunne omfattes. I proposisjonen uttalte departementet på side 101:

> «Når departementet foreslår at § 99 skal omfatte mer enn den rene myndighetsutøvelse, innebærer det dessuten at bestemmelsen vil ramme handlinger av mindre alvorlig karakter enn det den rammer i dag. Departementet går etter dette inn for å oppheve minstestraffen i § 99.»

(15) Jeg kan heller ikke se at formålsbetraktninger eller reelle hensyn taler mot at bestemmelsen rammer et tilfelle som det foreliggende. Det er viktig ut fra demokratihensyn at en statsråd ikke ved ulovlige midler hindres i å utøve sin virksomhet, uansett hvilket motiv den som er ansvarlig for hindringen har, og selv om hindringen ikke er langvarig. I tillegg til den umiddelbare ulempe en slik hindring utgjør i en travel statsrådshverdag, kan en ulovlig hindring som dette bidra til at statsrådsvervet oppleves som mer utsatt, og indirekte få politiske konsekvenser

Retten viser også til LB-2016-117361 (Solveig Horne) hvor en kvinne presset en kakebunn med barberskum i hodet på Solveig Horne under Oslo Pride Parade. Lagmannsretten sluttet seg her til tingrettens bevisvurdering hvor det fremgår:

> Retten er ikke i tvil om at handlingen voldte fare for at Horne ble hindret eller påvirket i sin virksomhet som statsråd. Den mest sannsynlige konsekvensen av angrepet var at Horne i det minste ville ta en pause fra sin deltakelse i folketoget noen minutter, mens hun fikk vasket bort det hun var tilgriset med, og mens det ble vurdert om dette var noe skadelig.

Skyldkravet er forsett, jf. straffeloven § 21, og forsettet må omfatte både hvem som er målet og virkningene av handlingen. Dette ble formulert slik i Rt-2007-1559 (avsnitt 18) (Kristin Halvorsen):

> Straffeloven § 99 krever forsett. Retten må med andre ord finne det bevist at A enten har hatt til hensikt å hindre statsråden i hennes virksomhet eller har regnet det som sikkert eller mest sannsynlig at statsråden ville bli hindret i sin virksomhet på grunn av kakekastingen. Forsettskravet vil også være oppfylt om han bare regnet det som mulig at hun ville bli hindret, men bestemte seg for at han ville kaste kaken selv om det var sikkert eller mest sannsynlig at hun ville bli hindret av det, såkalt dolus eventualis.

Partene er enige om at det i loven ikke er oppstilt krav om hensikt. Dette er også slått fast i LB-2012-207807 (Martin Kolberg):

> Som nevnt ligger det i uttrykket «søker å» at også forsøkshandlinger rammes. Det er altså ikke noe krav om hensikt – at det å hindre vedkommendes virksomhet skal være siktemålet. I subjektiv henseende er det tilstrekkelig at det foreligger forsett, med andre ord at gjerningsmannen forstår eller holder det for mest sannsynlig at hans ulovlige virksomhet kan ha en slik hindrende virkning. Selv om det ikke er noe vilkår at gjerningsmannens motiv er å påvirke politiske beslutninger, vil den omstendighet at gjerningsmannen har et slikt motiv kunne ha betydning for subsumsjonen

10.3.3 Nærmere om betydningen av formålet med handlingene

Det er en forutsetning for domfellelse etter straffeloven § 115 at truslene er rettet mot Tor Mikkel Wara, Ingvil Smines Tybring-Gjedde og Christian Tybring-Gjedde i egenskap av å være henholdsvis statsråder og stortingsrepresentant. Avgrensningen mot opptreden i andre roller har sammenheng med at lovformålet er å beskytte de konstitusjonelle organenes funksjoner, og vernet for de enkelte medlemmene av organene strekker seg ikke lengre enn dette formålet tilsier.

Forsvarer har gjort gjeldende at selv om det ikke er et krav om hensiktsforsett, må man se på motivet/formålet med handlingen som en del av den objektive gjerningsbeskrivelsen for å kunne vurdere om handlingen rammer de fornærmede som henholdsvis statsråder og stortingspolitiker. Retten er enig i at formålet med handlingen vil kunne være ett moment i vurderingen av hvem som er vernet etter bestemmelsen, men dette kan ikke være avgjørende i denne saken.

At Bertheussen personlig hadde et annet hovedformål med handlingene innebærer ikke at truslene ikke kan være rettet mot de fornærmede som henholdsvis statsråder og stortingsrepresentant. Det er heller ikke avgjørende for om hun handlet forsettlig.

I LB 2016-129422 (Sprøytedommen) ble en ung mann ble dømt for å ha sendt en rekke brev med trusler til Kongen og statsminister. I flere av brevene var det festet sprøyter inneholdende

en væske og sprøytene var plassert slik at den som åpnet konvoluttene lett kunne stikke seg på de usikrede sprøytespissene. Formålet med handlingene var å få komme tilbake til fritidsklubben og truslene var fremsatt for å nå dette målet. Borgarting lagmannsrett uttalte i saken:

> Det egentlige målet for A var å få komme tilbake til fritidsklubben. Truslene var fremsatt for å nå målet. Hensiktsforsettet omfatter også tilfeller hvor følgen ikke er det egentlige målet for handlingen, men hvor handlingen utgjorde et nødvendig ledd for å oppnå målet, jf. Rt-1980-22.

Retten nevner også Rt-2007-1559 (Kristin Halvorsen) hvor gjerningspersonen var provosert over at lederen i et lite sosialistisk parti var blitt utnevnt til finansminister, og håpet at bløtkakekastingen ville skape diskusjon rundt utnevnelsen (avsnitt 8). Formålet med handlingen var altså å skape diskusjon rundt hvem som ble utnevnt til statsråd. Høyesterett presiserte her at all virksomhet som en statsråd foretar som sådan er beskyttet (avsnitt 14), og at dette gjelder uansett hvilket motiv den som er ansvarlig for hindringen har (avsnitt 15).

Retten legger til grunn at Bertheussens hovedformål med å utføre handlingene var å ramme teaterstykket Ways of Seeing. Ved å utføre handlinger som tilsynelatende var utført av noen som var tilknyttet eller inspirert av teaterstykket, viste dette alvoret i å filme huset og hva dette kunne føre til. Samtlige trusler som ble fremsatt i perioden 6. desember 2018 til 10. mars 2019, var på en eller annen måte knyttet til teaterstykket. Truslene var tilsynelatende fremsatt av personer i tilknytning til eller inspirert av teaterstykket. Hennes mål var altså å ramme Ways of Seeing, og middelet for å oppnå dette var å iscenesette trusler fra ukjente gjerningspersoner mot Tor Mikkel Wara og ekteparet Tybring-Gjedde.

10.4 Tor Mikkel Wara

10.4.1 Var truslene rettet mot Tor Mikkel Wara som justisminister?

Retten har ovenfor kommet til at truslene var rettet mot Tor Mikkel Wara.

Forsvarer har gjort gjeldende at det kan reises spørsmål om handlingene i tiltalen er rettet mot Tor Mikkel Wara i egenskap av å være justisminister, eller i egenskap av andre roller han har. Forsvarer har særlig pekt på Waras rolle som omtalt i Ways of Seeing; som en FrP-politiker og en del av et rasistisk nettverk. Hendelsene kan ifølge forsvarer også være rettet mot ham som privatperson.

Retten er ikke i tvil om at handlingene var rettet mot Tor Mikkel Wara i egenskap av justisminister.

Retten har funnet det bevist at Bertheussen ved sine handlinger mente å ramme teaterstykket Ways of Seeing. og retten har ved bevisvurderingen tatt utgangspunkt i hvordan teaterstykket omtaler Tor Mikkel Wara, jf. ovenfor.

Tor Mikkel Wara ble utnevnt som justisminister 4. april 2018 og hadde i forkant av utnevnelsen arbeidet i kommunikasjonsbyrået First House i en årrekke. I denne perioden var han ikke politisk aktiv. Etter rettens syn ble Tor Mikkel Wara omtalt i teaterstykket fordi han nettopp hadde blitt utnevnt som justisminister for Fremskrittspartiet. Det er også vist til hans nylige uttalelser om sine planer som justisminister.

Det var også slik Tor Mikkel Wara selv oppfattet situasjonen umiddelbart etter hendelsen 6. desember 2018. I et intervju i Dagbladet 7. desember 2018 uttalte Tor Mikkel Wara:

> Jeg opplever det først og fremst som en trussel mot norsk demokrati. Jeg er satt til å gjøre en jobb i regjeringen på vegne av det norske folk, og dette er et trussel og et angrep på den demokratiske jobben og det demokratiet vi har i Norge.

Dette ble gjentatt også i flere senere intervjuer, blant annet i intervjuer 12. mars 2019 etter den siste hendelsen 10. mars 2019. Wara så også selv sammenhengen mellom forestillingen og truslene:

> Altså, hendelsene betyr, har en kjedesammenheng der, men det betyr ikke at det er noen tilknyttet teateret som står bak, det kan vi ikke vite. Men hendelsene har jo en sammenheng med at hun også har valgt å si at hun vil være i fred, og det var også derfor hun ønsket å anmelde dem som sto bak forestillingen, fordi hun opplevde at hun ikke fikk være i fred. Og det er det som er et utgangspunkt for noe som skjer. Men det betyr ikke at det er en direkte sammenheng mellom det som har skjedd, og med teateret, og det som nå skjer. Det vet vi ikke noe om.

Under hovedforhandlingen forklarte han i tilknytning til den første hendelsen 6. desember 2018 at han tviler på at dette ville skjedd hvis han ikke hadde vært justisminister. I følge Wara ville han ikke vært omtalt i teaterstykket hvis ikke han hadde blitt utnevnt. Under hovedforhandlingen mente han imidlertid også at dette var et angrep på «den politiske prosessen på bakgrunn av hans rolle som representant for FrPs innvandringspolitikk». Wara har i ettertid forklart at hans tidligere uttalelser var uttalelser fra en justisminister. Etter rettens syn underbygger dette nettopp at angrepene var rettet mot ham som justisminister.

Også PST, som har ansvaret for sikkerheten for myndighetspersoner, oppfattet dette som et angrep på Tor Mikkel Wara som justisminister. Som følge av hendelsene ble det iverksatt

omfattende sikkerhetstiltak. Det vises i den forbindelse til forklaringen fra [redacted]

Retten nevner også at Bertheussen selv – gjennom sin Facebook-profil Anita Berg – har omtalt handlingene som har rammet justisminister Waras hjem.

Retten er etter dette ikke i tvil om at handlingen er begått mot Tor Mikkel Wara i hans rolle som justisminister.

10.4.2 Forelå det fare for at Tor Mikkel Wara skulle bli hindret eller påvirket i sitt virke?

Forsvarer har anført at det foreligger ikke noen konkrete hindringer for utførelsen av Waras virke som justisminister som en følge av handlingene, og at handlingene dermed ikke rammes av straffeloven § 115. Retten er ikke enig i dette. Som nevnt ovenfor er det tilstrekkelig at det er en fare for slik påvirkning eller hindring.

Gjentatte trusler i form av brev, ildspåsettelse, skadeverk mm representerer åpenbart en fare for at Tor Mikkel Wara ble hindret eller påvirket i sitt virke som justisminister. I hele perioden fra 6. desember 2018 til 14. mars 2019 trodde Wara og PST at handlingene, som stadig eskalerte, var utført av ukjente gjerningspersoner.

Med økende sikkerhetstiltak, herunder full livvakttjeneste, omfattende kameraovervåking på bopel, bygging av sikkerhetsrom i Vækerøveien mv, er det en klar fare for at dette hindrer og/eller påvirker en statsråds mulighet for å bevege seg fritt, ha kontakt med velgere mv og kan dermed virke hemmende i utøvelsen av hans virke som statsråd. Dette ga også Tor Mikkel Wara uttrykk for under intervjuer 12. mars 2019 i Stortingets vandrehall:

> J: Oppfører du deg nå nøyaktig som du gjorde før? Er det tatt ytterligere skritt for å beskytte deg, som statsråd?
>
> W: Jeg føler jo at vi er godt ivaretatt på sikkerheten, men det er selvfølgelig sånn at vi må ta hensyn til den trusselvurderingen som ligger der. Skulle ønske jeg slapp å gjøre det. Skulle ønske at jeg kunne leve et liv og føre et politisk virke hvor du ikke hadde behov for den sikkerheten, men nå er det nå engang sånn det er.

Senere i samme intervju fremgår det:

> Slike hendelser påvirker jobben som statsråd, men det er viktig for meg å sørge for å jobbe hardt med at det ikke skal påvirke den politiske debatten, og de tingene jeg skal gjøre. Så er det selvfølgelig sånn at jeg må ta hensyn til sikkerhet. Men det er veldig viktig at dette ikke påvirker de politiske meningene, de politiske forslagene og den politiske debatten, som jeg tross alt er satt i en jobb på, for å utføre.

Retten presiserer at all virksomhet som en statsråd foretar seg som sådan er beskyttet av § 115, jf. Rt-2007-1559 (Kristin Halvorsen). Det er altså ikke et krav om påvirkning eller hindring av politiske beslutninger/prosesser. At Wara ga uttrykk for at det er uaktuelt å la seg styre av disse truslene er altså uten betydning for denne vurderingen.

Retten mener imidlertid at Tor Mikkel Wara også rent faktisk ble hindret i sitt virke ved minst én anledning; nemlig 6. desember 2018. Som en følge av at familiens bil ble tatt inn for undersøkelser kjørte han Bertheussen til hennes legetime, og deretter til bilutleiefirmaet før han kunne dra på kontoret. Det er av underordnet betydning at han i denne perioden kunne lese presseklipp og utføre annet arbeid i bilen mens han ventet på samboeren, jf. ovenfor.

Retten har etter dette kommet til at truslene samlet sett innebar en fare for at Tor Mikkel Wara ble påvirket eller hindret i sitt virke som justisminister.

10.5 Christian Tybring-Gjedde og Ingvil Smines Tybring-Gjedde

Retten er heller ikke i tvil om at brevet omtalt i post I b) og c) var ment å ramme Christian Tybring-Gjedde og Ingvil Smines Tybring-Gjedde som henholdsvis stortingsrepresentant og statsråd.

Trusselbrevet de mottok 5. februar 2019 må sees i sammenheng med at Christian Tybring-Gjedde var omtalt i Ways of Seeing og at henvisningen i brevet til «Vi sees 26.02 kl. 20» har en klar referanse til nyoppsettingen av stykket på Vega Scene. Retten har ovenfor kommet til at brevet var rettet mot både Ingvil og Christian Tybring-Gjedde.

Også her tar retten utgangspunkt i at Bertheussens motiv var å ramme Ways of Seeing. Teaterstykket omtaler Christian Tybring-Gjedde som stortingsrepresentant:

> So from there we go straight to Christian Tybring-Gjedde, this green wooden house. Educated in the US, NATO guy, militarist pusher in FrP and member of Stortingets Defense Committee. After Carl I. Hagen, Christian Tybring-Gjedde has been the main politician in Oslo Frp with a complete focus on islam, immigration, nationalism and what they call "security politics". Before 22. of July he wrote a very important text called Dream From Disneyland together with Kent Andersen, where they describe Arbeiderpartiet in the same terms than Breivik later did.

Christian Tybring-Gjedde har selv gitt uttrykk for at trusselen var et angrep mot demokratiet. Retten finner det bevist at Christian Tybring-Gjedde mottok brevet fordi han var en profilert stortingspolitiker i blant annet innvandrings- og integreringsdebatten og fordi han i den egenskap var nevnt i Ways of Seeing.

Retten har også kommet til at brevet var rettet mot Ingvil Smines Tybring-Gjedde som statsråd. Etter rettens syn må brevet adressert til Tybring-Gjedde sees i sammenheng med at Tor Mikkel Wara 2. mars 2019 mottok arket med påskriften «Jævela rasister». Retten har ovenfor kommet til at henvisningen til «den feige FrP-hora» sikter til Ingvil Smines Tybring-Gjedde. Det var hun som var invitert på teaterstykket 26. februar 2019 men som ikke kom. Ingvil Smines Tybring-Gjedde ble utnevnt som minister for samfunns- og IKT-sikkerhet og beredskap 22. januar 2019, kun dager før brevet ble laget. Statsrådsposten var knyttet til Justis- og beredskapsdepartementet som også var ansvarlige for innvandrings- og integreringspolitikken. På tidspunktet for oppsetningen av teaterstykket var hun statssekretær i Olje- og energidepartementet og ble ikke nevnt i teaterstykket. Det legges til grunn at hun var svært opprørt over at Ways of Seeing hadde filmet det de trodde var hennes hjem, og dette var Bertheussen klar over helt fra de ble kjent med hverandre i november/desember 2018. Ut fra formålet om å ramme teaterstykket anser retten det som helt usannsynlig at Ingvil Smines Tybring-Gjedde mottok brevet i kraft av å være ektefellen til Christian Tybring-Gjedde eller som privatperson.

Retten har på denne bakgrunn kommet til at Christian Tybring-Gjedde og Ingvil Smines Tybring-Gjedde ble utsatt for truslene i kraft av sine posisjoner, og at de er en del av den gruppen som er vernet etter straffeloven § 115.

Retten har også kommet til at truslene medførte fare for at Christian Tybring-Gjedde og Ingvil Smines Tybring-Gjedde ble hindret og/eller påvirket i sitt virke som henholdsvis stortingsrepresentant og statsråd.

Christian Tybring-Gjedde har forklart at man alltid blir utrygg når man mottar slike meldinger, men at han prøvde å leve så normalt som mulig til tross for trusselbrevet. Han holdt seg hjemme fra kontoret på Stortinget 26. februar 2019, som var datoen nevnt i brevet, i frykt for at noe skulle skje. Han fulgte også PSTs anbefalinger om å gå ulike veier til kontoret på Stortinget, parkerte bilen et stykke unna boligen eller i Stortingsgarasjen. Han fjernet også navn på postkassen og ringeklokken etter hendelsen.

Ingvil Smines Tybring-Gjedde har forklart at hennes bevegelsesfrihet ble svært begrenset etter mottak av brevet. Hun fulgte rådene fra PST om å bruke ulike utganger når hun gikk ut, om aldri å gå samme vei, og å parkere bilen langt fra hjemmet eller i Stortingsgarasjen. Selv om hun hadde tilgang på Regjeringens biltjeneste var det kronglete å bruke denne i hverdagen. Hun sjekket derfor rundt bilen og la seg på alle fire for å se under denne før hun brukte den, og sluttet etter hvert å bruke familiens bil. Hun sluttet også å gå ut alene i frykt for at noe skulle skje. Hun holdt seg hjemme den aktuelle datoen, og måtte avlyse et møte hvor hun skulle holde et innlegg som statsråd.

Retten mener at begge har avgitt troverdige forklaringer om sine reaksjoner etter at de mottok brevet og retten mener at vilkåret om fare for å bli hindret/påvirket i sitt virke, klart er oppfylt.

10.5.1 Handlet Bertheussen forsettlig?

Retten er heller ikke i tvil om at Bertheussen handlet forsettlig da hun fremsatte truslene/utførte handlingene.

Hennes mål var å ramme teateret, og hun visste at hendelsene ville vekke oppsikt og at dette ville bli koblet til Ways of Seeing. Teaterstykket og hennes reaksjon hadde skapt debatt, og etter rettens syn forsto hun allerede før den første hendelsen 6. desember 2018 at denne ville vekke oppsikt, og bli oppfattet som trusler mot justisministeren. Bertheussen bidro også selv til at bilder fra hendelsen ble lekket til pressen. Til tross for reaksjonene fra Tor Mikkel Wara, jf. ovenfor, og politiets omfattende etterforsking og økte sikkerhetsforanstaltninger i Vækerøveien [redacted] fortsatte hun med nye trusler og alvoret i truslene eskalerte. Det er heller ikke tvilsomt at hun forsto at truslene medførte fare for at Wara ble påvirket og/eller hindret i sin rolle som justisminister. Det er uten betydning at handlingene ble begått av Bertheussen som Waras samboer og at hun ikke hadde som hovedformål å ramme ham. Trusler mot Wara var middelet for å nå målet om å ramme Ways of Seeing.

Av samme grunn var hun klar over at brevet til Tybring-Gjedde ville bli oppfattet som trusler mot dem og hun var, gjennom sin kommunikasjon med Ingvil Smines Tybring-Gjedde, klar over at brevet ville skape frykt. Hun var videre kjent med ekteparet Tybring-Gjeddes posisjoner og at de tidligere hadde opplevd trusler som blant annet medførte at Ingvil Smines Tybring-Gjedde ble sykemeldt som følge omtalen av ektemannen i Ways of Seeing. På denne bakgrunn har Bertheussen holdt det for overveiende sannsynlig at det oppsto fare for påvirkning og/eller hindring av dere virke som henholdsvis stortingsrepresentant og statsråd.

Bertheussen skal etter dette dømmes for overtredelse av straffeloven § 115 overfor Tor Mikkel Wara, Christian Tybring-Gjedde og Ingvil Smines Tybring-Gjedde.

10.6 Straffeloven § 225

10.6.1 Innledning

Bertheussen er også tiltalt i post III for overtredelse av straffeloven § 225, anklage om oppdiktet straffbar handling, ved at handlingene beskrevet i post I a ble utført slik at det fremsto som om de var begått av utenforstående personer.

10.6.2 Kort om lovbestemmelsen

Straffeloven § 225 lyder:

> Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som
>
> a) for retten, påtalemyndigheten eller en annen offentlig myndighet anmelder en straffbar handling som ikke er begått, eller
>
> b) foretar noe for å vekke mistanke om at en straffbar handling er begått, uten at den er det

I denne saken er det bokstav b som er relevant. Bestemmelsen står i straffelovens kapittel 22 om uriktig forklaring og anklage. Bestemmelsen er en videreføring av gammel straffelovs § 171 nr. 1 som gjaldt den «som mod bedre Vidende for Retten, Paatalemyndigheden eller anden offentlig Myndighed anmelder en strafbar Handling, som ikke er forøvet, eller foretager noget, der tilsigter at vække Mistanke om, at en saadan er forøvet, eller som medvirker hertil».

Det fremgår av ordlyden at tiltalte nå ha foretatt seg noe som vekker mistanke om at det er begått en straffbar handling, men at dette ikke er tilfellet.

Av forarbeidene til den nye lovbestemmelsen fremgår det av Ot. Prp. nr. 22 (2008-2009) pkt. 16.3:

> Bokstav a retter seg mot den som anmelder et straffbart forhold som ikke har funnet sted, og viderefører første alternativ i § 171 nr. 1. Bokstav b viderefører annet alternativ i § 171 nr. 1, og setter straff for den som foretar noe for å vekke mistanke om at det foreligger et straffbart forhold, selv om det ikke gjør det.

Straffelovkommisjonen foreslo at bestemmelsen ikke burde videreføres fordi forholdene ville omfattes av bestemmelsene om uriktig anklage eller uriktig forklaring. Departementet var ikke enig, og uttaler i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 88, følgende om anvendelsen og begrunnelsen for bestemmelsen:

> Straffalternativene i § 171 nr. 1 dekkes i enkelte tilfeller av de foreslåtte bestemmelsene om uriktig forklaring og anklage, men bare dersom gjerningspersonen anmelder en konkret person for å ha begått en straffbar handling som ikke har funnet sted. Forslaget til § 222 rammer ikke den som anmelder en straffbar handling som ikke har funnet sted, uten samtidig å peke på en uriktig gjerningsperson. Selv om andre bestemmelser i straffeloven 2005 etter omstendighetene kan få anvendelse på slike forhold, som for eksempel ordensforstyrrelse (§ 181) eller falsk alarm (§ 187), har ingen annen straffebestemmelse i straffeloven 2005 fullt ut det samme virkeområdet som straffeloven 1902 § 171 nr. 1. Bestemmelsen rammer anmeldelse av straffbare handlinger som ikke har funnet sted, og har normalt en karakter av å være nærmest en ordensforstyrrelse. Det straffverdige ligger ikke i å kaste et mistankens lys på andre, men i å opptre slik at politiet belastes unødig og spiller sine ressurser. Departementet

> mener at slik atferd også i dag bør kvalifisere til straff, og går inn for å videreføre bestemmelsen i en egen bestemmelse, se forslaget til § 225.

Det foreligger begrenset rettspraksis knyttet til bestemmelsen. Den praksis retten er kjent med knytter seg i hovedsak til forsikringsbedragerier eller forhold hvor anmelder selv hevder å være fornærmet. Retten viser også til Magnus Matningsdals lovkommentar til bestemmelsen hvor det fremgår:

> Etter bokstav b omfattes videre at man «foretar noe for å vekke mistanke om at en straffbar handling er begått, uten at den er det». Som eksempel kan nevnes at en butikkeier knuser et vindu for at det skal se ut som om butikken har vært utsatt for tyveri.
> (…)
> Overtredelse av § 225 representerer en krenkelse av offentlige interesser ved at handlingen kan foranledige unødvendige etterforskningstiltak. Samtykke er av denne grunn ikke noen aktuell straffrihetsgrunn. Da handlingen i tillegg normalt begås for å skjule andre straffbare handlinger, kan det videre vanskelig tenkes tilfeller hvor nødrett kan medføre straffrihet.

Skyldkravet er forsett, og forsøk er straffbart.

10.6.3 Rettens vurdering

Grunnlaget for post III er beskrevet slik i tiltalen:

> Til tid og på sted som i post I a) forholdt hun seg som der nærmere beskrevet. Handlingene ble utført slik at det fremstod som om de var begått av en eller flere utenforstående personer som mente at noen som bodde i boligen var rasister og/eller nazister, at det var en sammenheng mellom handlingene og at de var begått av samme gjerningsperson/gjerningspersoner. Politiets sikkerhetstjeneste iverksatte etterforskning rettet mot ukjente gjerningsmenn som følge av hendelsene.

Retten har ovenfor funnet det bevist at Bertheussen har begått handlingene beskrevet i tiltalens post I a, og at hun handlet forsettlig. Handlingene ble utført slik at det tilsynelatende var ukjente gjerningspersoner som begikk handlingene og bakgrunnen for dette var at hun ønsket oppmerksomhet rundt teaterstykket Ways of Seeing, og hva filmingen og omtalen av Wara kunne føre til. Dette berettiget også hennes politianmeldelse av teateret. Retten er dermed ikke i tvil om at hendelsene i tiltalens post Ia var iscenesatt av Bertheussen.

Retten er heller ikke i tvil om at handlingene medførte store etterforskningstiltak, jf. ovenfor.

Når retten likevel har kommet til at Bertheussen skal frifinnes for denne tiltaleposten er det fordi de straffbare handlingene har funnet sted.

Aktor har ikke redegjort nærmere for anvendelsen av straffeloven § 225 i sin prosedyre i retten utover å vise til at forsøk også er omfattet av straffebudet, jf. aktors replikk.

Bertheussen har under hovedforhandlingen gitt uttrykk for at det er hun som er fornærmet i denne saken og retten forstår det slik at aktor mente at Bertheussen forsøkte å få det til å se ut som de straffbare handlingene også var begått mot henne selv. Retten er enig i at Bertheussen også fremsto som fornærmet ved noen av hendelsene. Politiet etterforsket lenge hendelsene med både Wara og Bertheussen som fornærmede og det ble brukt betydelige ressurser i etterforskningen.

Denne forståelsen harmonerer imidlertid dårlig med grunnlaget for tiltalens post III. Tiltalen i post III er utformet med henvisning til tid og sted i post I a. I post I a er kun Wara omtalt som fornærmet, jf. innledningsvis «forholdt hun seg slik mot justisminister Tor Mikkel Wara». Retten har ovenfor kommet til at disse handlingene er straffbare, både etter straffeloven § 115 og straffeloven § 263.

Som det fremgår av redegjørelsen ovenfor har bestemmelsen i praksis vært benyttet i saker hvor tiltalte har fremstilt seg selv som fornærmet for å få forsikringsutbetaling og lignende. I denne saken er det imidlertid en annen fornærmet, nemlig Tor Mikkel Wara i sin stilling som justisminister og personlig. Vilkåret «mistanke om at en straffbar handling er begått, uten at den er det» i straffeloven § 225 bokstav b, er derfor ikke oppfylt.

Retten har etter dette kommet til at Bertheussen ikke kan dømmes for overtredelse av straffeloven § 225, samtidig som hun dømmes for samme handling etter straffeloven §§ 115 og 263.

Bertheussen skal etter dette frifinnes for tiltalens post III.

10.7 Straffeloven § 190 annet ledd jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 5

10.7.1 Innledning

Bertheussen er videre tiltalt for overtredelse av straffeloven § 190 annet ledd jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 5. Tiltalens post IV a gjelder brann i søppeldunk 17. januar 2019 som beskrevet i tiltalens post I a nr. 3, og tiltalens post IV b gjelder brann i bilen 10. mars 2019 som beskrevet i tiltalens post I a nr. 7.

10.7.2 Kort om lovbestemmelsen

Straffeloven § 190 lyder:

> Ulovlig befatning med skytevåpen, eksplosiver og utgangsstoffer for eksplosiver
>
> Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt, og gjentatt eller på graverende måte, overtrer bestemmelsene om ulovlig innføring, avhendelse, erverv eller besittelse av skytevåpen eller ammunisjon i våpenloven.
>
> På samme måte straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt, og gjentatt eller på en graverende måte, overtrer bestemmelsene i brann- og eksplosjonsvernloven §§ 5, 19, 20 eller 20 a eller bestemmelser gitt i medhold av disse.

Bestemmelsen er ment å omfatte de overtredelser som anses for å være mest alvorlige etter brann- og eksplosjonsvernloven, og er plassert i straffelovens kapittel 20 om vern av den offentlige ro, orden og sikkerhet.

Brann- og eksplosjonsvernloven § 5 første ledd lyder:

> Den enkeltes plikt til å forebygge og begrense skadevirkningene ved brann, eksplosjon og annen ulykke
>
> Enhver plikter å vise alminnelig aktsomhet og opptre på en slik måte at brann, eksplosjon og annen ulykke forebygges

Bestemmelsen i straffeloven § 190 var ny med straffeloven av 2005. Straffebestemmelsene i første og annet ledd ble da overført fra særlovgivningen.

Av forarbeidene til bestemmelsen fremgår det i Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) s. 256:

> Handlingenes alvorlighet tilsier at de bør stå i straffeloven. Ulovlig befatning med skytevåpen og sprengstoff/annet eksplosjonsfarlig stoff er særlig samfunnsskadelig.
> (…)
> En slik løsning vil innebære at de grove overtredelsene vil reguleres i straffeloven, mens de mindre alvorlige (formalovertredelsene) blir stående i særlovgivningen. Departementet slutter seg etter dette til kommisjonens forslag, idet handlingenes alvorlighet
> (…)
> På den annen side mener departementet at det bør komme til uttrykk i ordlyden at bestemmelsen kun rammer de mer alvorlige overtredelsene av ulovlig befatning med skytevåpen mv. Departementet foreslår at dette kommer til uttrykk ved kriteriet ‘gjentatt eller på graverende måte’ overtrer våpenloven. Derved kommer det klart frem at lovforslaget § 190 kun kommer til anvendelse når overtredelsen etter en helhetsvurdering ikke anses som liten.

Brann- og eksplosjonsvernloven § 5 regulerer den enkeltes plikt til å forebygge og begrense skadevirkningene ved brann, eksplosjon eller annen ulykke. Skadepotensialet kan være meget stort ved overtredelse av handlingsnormen, jf. 52 L (2014–2015) s. 46.

Skyldkravet er forsett eller grov uaktsomhet.

10.7.3 Rettens vurdering

10.7.4 Post IV a – brann i søppeldunk

Retten har funnet det bevist utover enhver rimelig tvil at Bertheussen startet brannen i søppeldunken i Vækerøveien [redacted] 17. januar 2019 ved bruk av rødsprit og åpen ild, jf. post I a nr. 3.

Søppeldunken som brant besto av papiravfall og papp, og brant i 10 til 15 minutter. Den ble oppdaget av tilfeldig forbipasserende, og slukket av en brøytebilsjåfør, Bertheussens datter og hennes kjæreste. Vitnet [redacted] forklarte til politiet at flammene på et tidspunkt sto over hekken. Søppeldunken ble delvis nedsmeltet.

Retten legger etter dette til grunn som bevist at det brant kraftig, og at brannårsaken var bruk av rødsprit og åpen ild, jf. ovenfor.

Søppeldunken sto inntil gjerdet ut mot Vækerøveien. Etter rettens vurdering var det liten fare for at ilden skulle spre seg til huset ettersom det var asfalt, brostein og snø imellom. Gjerdet var imidlertid av planker, og utgjorde en fare for at brannen kunne spre seg.

Retten mener at dette er et forsettlig brudd på brann- og eksplosjonsvernloven § 5 om at enhver plikter å vise alminnelig aktsomhet og opptre på en slik måte at brann forebygges. Retten mener videre at hendelsen er så graverende at straffeloven § 190 annet ledd er overtrådt. Retten viser til at det ble brukt en brennbar væske, rødsprit, og at Bertheussen gikk inn og lot det brenne til noen andre oppdaget brannen.

Bertheussen dømmes etter dette for overtredelse av straffeloven § 190 annet ledd jfr. brann- og eksplosjonsvernloven § 5 første ledd, som beskrevet i tiltalens post IV a.

10.7.5 Post IV b – brann i bilen

Retten har funnet det bevist utover enhver rimelig tvil at Bertheussen startet brannen i bilen utenfor Vækerøveien [redacted] natt til 10. mars 2019, ved bruk av rødsprit og åpen ild, jf. post I a nr. 7.

Brannen ble startet ca. kl. 01.30, og ble slukket av en forbipasserende drosjesjåfør som kom kl. 01.39. Brannvesenet rykket også ut og var på stedet ca. kl. 01.50.

Brannen synes tydelig på overvåkingsfilmen som er vist i retten. Bagasjerommet og baksetet i bilen var skadet etterpå som en følge av at deler av interiøret var smeltet.

Retten legger etter dette til grunn som bevist at det brant kraftig, og at brannårsaken var bruk av rødsprit og åpen ild, jf. ovenfor. Bilen sto parkert noen få meter fra huset og tett inntil naboens garasje. Retten mener at bilbrannen kunne utviklet seg langt mer alvorlig om den ikke var blitt oppdaget tidlig.

Retten mener at dette er et forsettlig brudd på brann- og eksplosjonsvernloven § 5 om at enhver plikter å vise alminnelig aktsomhet og opptre på en slik måte at brann forebygges. Retten mener videre at hendelsen er så graverende at straffeloven § 190 annet ledd er overtrådt. Dette er også en gjentatt brannstiftelse. Retten viser til at det ble brukt en brennbar væske, rødsprit, og at Bertheussen gikk inn og la seg, og lot det brenne til noen andre oppdaget brannen. Dette var midt på natten, og det var tilfeldig at brannet ble oppdaget så raskt.

Bertheussen dømmes etter dette for overtredelse av straffeloven § 190 annet ledd jfr. brann- og eksplosjonsvernloven § 5 første ledd, som beskrevet i tiltalens post IV b.

11 Straffutmåling

11.1 Innledning straffutmåling

Det skal utmåles en felles straff for tre overtredelser av straffeloven § 115 (angrep på de høyeste statsorganenes virksomhet), tre overtredelser av straffeloven § 263 (trusler) og to overtredelser av straffeloven § 190 annet ledd. Postene I a og II a i tiltalen som gjelder Tor Mikkel Wara, utgjør hver syv hendelser. Disse hendelsene er som nevnt behandlet som ett fortsatt straffbart forhold i tiltalen, men hendelsene er individualisert og funnet bevist hver for seg. Retten mener tiltalen også kunne vært utformet som syv separate overtredelser av bestemmelsen, jf. ovenfor. At tiltalen er utformet som ett fortsatt straffbart forhold får etter rettens syn mindre betydning for straffutmålingen.

11.2 Straffenivået for overtredelser av straffeloven § 115

Strafferammen i straffeloven § 115 er fengsel inntil 10 år. Bakgrunnen for den høye strafferammen er at trusler mot medlemmer av regjeringen og Stortinget er ødeleggende for grunnleggende verdier i et demokratisk samfunn, og allmennpreventive hensyn tilsier en streng straff. Retten viser til Borgarting lagmannsretts uttalelser i LB-2007-5355 (Kristin Halvorsen) om den tilsvarende § 99 i gammel straffelov:

> Som utgangspunkt må det imidlertid reageres klart strengere mot overtredelser av straffeloven § 99 enn tilsvarende handlinger mot offentlig tjenestemenn.

> Bestemmelsen i straffeloven § 99 skal beskytte og ivareta helt grunnleggende verdier i et demokratisk samfunn. Det er umåtelig viktig at statsråder kan bevege seg fritt, være i kontakt med folk, delta åpent i den politiske debatt, og for øvrig utøve sin virksomhet i trygghet. Handlinger av denne art vil bidra til en uønsket utvikling med bl.a. krav om økt sikkerhet rundt statsråder. Av allmennpreventive grunner må det derfor som den klare hovedregel reageres med ubetinget fengsel ved overtredelse av straffeloven § 99.

I LB-2016-117361 (Solveig Horne) uttalte lagmannsretten følgende om hensynene:

> Verdien og viktigheten av at blant andre våre fremste politiske ledere skal kunne ferdes med stor grad av frihet på offentlige steder, herunder i offisielle sammenhenger, er ikke blitt mindre siden 2007. Det er ingen vitterlige forhold ved samfunnsutviklingen som tilsier at det ikke fortsatt er behov for et sterkt strafferettslig vern for blant andre statsråders bevegelsesfrihet, snarere tvert imot. På denne bakgrunn må straffenivået for handlinger som dette, gi et klart signal om at samfunnet ikke aksepterer handlinger som i sin konsekvens truer kjerneverdier i vårt åpne, demokratiske samfunn.
>
> Ubetinget fengselsstraff må dermed være den normale reaksjon ved denne type lovbrudd.

Høyesterett har videre i Rt-2007-1559 (Kristin Halvorsen) avsnitt 15, uttalt at det er viktig å reagere på slike overtredelser uansett hvilket motiv som ligger bak:

> Jeg kan heller ikke se at formålsbetraktninger eller reelle hensyn taler mot at bestemmelsen rammer et tilfelle som det foreliggende. Det er viktig ut fra demokratihensyn at en statsråd ikke ved ulovlige midler hindres i å utøve sin virksomhet, uansett hvilket motiv den som er ansvarlig for hindringen har, og selv om hindringen ikke er langvarig. I tillegg til den umiddelbare ulempe en slik hindring utgjør i en travel statsrådshverdag, kan en ulovlig hindring som dette bidra til at statsrådsvervet oppleves som mer utsatt, og indirekte få politiske konsekvenser.

Det er begrenset rettspraksis knyttet til straffutmåling etter straffeloven § 115 og tidligere straffelov § 99. Eksisterende rettspraksis viser også et stort spenn i straffenivået, fra fengsel i 45 dager i Solveig Horne-saken til fengsel i to år og seks måneder for trusler på YouTube fra en radikal islamist mot stortingsrepresentant Abid Raja (HR-2019-1922).

Retten vil i det følgende redegjøre for straffutmålingen i noen av disse dommene i kronologisk rekkefølge.

I RG-2004-1196 ble straffen for en drapstrussel mot statsminister Bondevik og helseminister Høybråten, fremsatt i en SMS til Dagbladet, satt til fengsel i 90 dager. Tiltalen gjaldt en overtredelse av den alminnelige trusselbestemmelsen i dagjeldende straffeloven § 227, men det ble lagt vekt på at truslene var rettet mot fremstående politikere.

I LB-2012-207807 (Martin Kolberg), kom lagmannsretten til at riktig straff for et stort antall drapstrusler fremsatt på e-post mot tiltaltes stefar i egenskap av stortingsrepresentant, og en rekke trusler mot stefaren, moren og polititjenestemenn, var fengsel i ca. ett år.

I LB-2016-11736 (Solveig Horne) hvor statsråd Horne fikk presset en kakebunn med barberskum mot hodet mens hun deltok i Oslo Pride parade, kom lagmannsretten til at fengsel i 45 dager i alle fall ikke var for strengt.

Borgarting lagmannsretts dom LB-2016-129422, gjaldt en mann som ved fem anledninger hadde sendt brev til det kongelige slott og Stortinget /statsministeren med trusler og/eller sprøyter med spiss og flytende innhold. Det egentlige målet hans var å få komme tilbake til fritidsklubben, og truslene var fremsatt for å nå dette målet. Lagmannsretten uttalte her om straffutmålingen:

> De fem tilfellene av hindring av statsmaktene er de alvorligste straffbare forholdene. Samtlige trusler vil etter lagmannsrettens syn isolert sett medføre fengselsstraff.
> (...)
> Flere av truslene var svært alvorlige. Dette gjelder trusler om kidnapping av kongebarna, voldtekt, bombing og legemsskader. Det er særlig straffskjerpende at A i syv av trusselbrevene la ved sprøyter i den hensikt at adressatene skulle stikke seg på sprøytespissene ved åpning av konvoluttene.
> (…..)
> Lagmannsretten tar utgangspunkt i at hvert av de fem tilfellene av angrep mot statsmaktene i det minste tilsier opp mot 75 dager fengsel.

Samlet straffenivå for fem tilfeller av hindring av statsmaktene og trusler mot de samme, samt ytterligere fem trusler, ble uttalt å være fengsel i ett år og tre måneder. Dommen ble senere opprettholdt av Høyesterett, jf. HR-2017-543U.

Retten nevner også dom fra Nedre Romerike tingrett 12. januar 2018 (Trine Skei Grande) hvor en mann fremsatte en drapstrussel i en SMS overfor stortingsrepresentant Skei Grande. Tingretten la der til grunn at straffenivået på dette tidspunktet var fengsel i 75-90 dager for en slik overtredelse av straffeloven § 115. Retten er enig i at dette var straffenivået for en normalovertredelse av straffeloven § 115 på dette tidspunktet.

Etter dette avsa Høyesterett 17. oktober 2019 (HR-2019-1922) dom mot en leder i et radikalt islamistmiljø i Norge, som i en videotale på YouTube legitimerte og oppfordret til voldelige angrep på stortingsrepresentant Abid Raja. Straffen i denne saken ble satt til fengsel i to år og seks måneder. Høyesterett uttalte om straffutmålingen:

> (54) Å fremsette alvorlige trusler mot en stortingsrepresentant på grunn av ytringer som vedkommende har fremsatt i det politiske ordskiftet, som ledd i utøvelsen av vervet, ligger etter mitt syn i kjerneområdet for straffansvaret etter straffeloven § 115.

> Et fungerende demokrati forutsetter at de folkevalgte kan utøve sine verv uten frykt for alvorlige represalier. Trusler av den karakter vi står overfor i saken her er i realiteten et angrep på kjerneverdiene i et åpent og demokratisk samfunn. Dette tilsier at det må utmåles en lengre ubetinget fengselsstraff.
>
> (55) Tidligere avgjørelser etter straffeloven § 115 og den tidligere bestemmelsen i straffeloven 1902 § 99 gjelder ikke sammenlignbare saker, og gir etter mitt syn ikke veiledning ved utmålingen.
>
> (56) Det er skjerpende at truslene er fremsatt gjennom en videotale publisert på internett, med oppfordring til en større krets av personer om å iverksette alvorlige reaksjoner mot noen. Dette er en type trussel som er egnet til over tid å skape betydelig utrygghet og redsel som følge av at den som trues ikke vet når, fra hvem og hvor et eventuelt angrep kan komme. Det er åpenbart at trusselen er egnet til å påvirke noen i virksomheten som stortingsrepresentant, og dermed en del av Stortingets virksomhet. Ved publisering på internett har trusselen heller ingen utløpsdato og vil henge over noen i lang tid. Han har også måttet leve med langvarige sikkerhetstiltak fra PST som følge av trusselen. Videotalen er videre nøye planlagt og regissert og er ingen impulshandling.
>
> (…)
>
> (59) Aktor har anført at riktig straffenivå er fengsel i nærmere tre år, men har nedlagt påstand om fengsel i to år og seks måneder etter fradrag for lang saksbehandlingstid. Jeg er enig i aktors antydning om riktig straffenivå, men da det under forhandlingene ikke er reist spørsmål om strengere straff enn aktors påstand, finner jeg at straffen bør settes i samsvar med aktors påstand, jf. HR-2017-2415-A avsnitt 24 og 25. Det er ikke grunnlag for å gjøre noen del av straffen betinget. Straffen settes etter dette til fengsel i to år og seks måneder.

Høyesterett la her til grunn at riktig utgangspunkt for straffen i denne saken var fengsel i tre år, men fastsatte straffen til to år og seks måneder i den konkrete utmålingen.

Aktor har anført at dommen i HR-2019-1922 uansett må sees som en føring fra Høyesterett om å heve straffenivået i § 115-sakene. Aktor har gjort gjeldende at normalnivået for et angrep på de høyeste statsmaktene nå bør være fengsel i 120 dager, mot tidligere 90 dager. Det ble vist til at trusler mot myndighetspersoner er et tiltagende problem, og at det er et demokratisk problem at folk kan skremmes bort fra politikken. Riksadvokaten og Det nasjonale statsadvokatembetet mener derfor at det generelle straffenivået bør heves.

Etter forsvarers syn viser det lave antallet rettsavgjørelser på dette feltet derimot at trusler mot myndighetspersoner ikke er noe stort problem. Forsvarer har også vist til politioverbetjent [redacted] forklaring om at det var sjelden han opplevde fysiske angrep mot myndighetspersoner.

Retten mener at Høyesterett i dommen gir et klart signal om at alvorlige overtredelser av straffeloven § 115 skal straffes strengt. Høyesterett gir imidlertid ingen direkte føringer om heving av det generelle straffenivået. Retten legger likevel til grunn at Høyesterettsavgjørelsen representerer en skjerping av straffenivået.

Retten antar etter dette at utgangspunktet for straffeutmålingen etter straffeloven § 115 nå må settes til fengsel i 90 til 120 dager.

11.3 Straffenivået for overtredelser av straffeloven § 263

Straffeloven § 263 har en strafferamme på fengsel i inntil ett år. Når det gjelder utgangspunktet for straffutmålingen for trusler har Høyesterett i Rt-2008-401 uttalt:

> Jeg legger etter dette til grunn at 15 til 30 dager fengsel er et utgangspunkt ved alvorlige trusler, men at det, avhengig av de konkrete omstendigheter, kan være aktuelt både med strengere eller mildere straff.

Dette er senere opprettholdt av Høyesterett i Rt-2014-745 hvor Høyesterett tilføyde at «Rettspraksis viser at ved særlig alvorlige trusler heves straffenivået vesentlig», og i HR-2020-294.

Retten legger dette til grunn for straffutmålingen for tiltalens post II.

11.4 Straffenivå for overtredelser av straffeloven § 190 annet ledd jf. brann- og eksplosjonsloven § 5

Strafferammen i straffeloven § 190 er fengsel i inntil to år. Overtredelsene av straffeloven § 190 annet ledd ville isolert sett gitt en kortere betinget eller ubetinget fengselsstraff. Til illustrasjon vises det til HR-2019-2297 hvor straffen ble satt til fengsel i 30 dager.

11.5 Konkret straffutmåling

Det skal utmåles en felles straff for alle forholdene, og straffeloven § 79 bokstav a får anvendelse. Det er overtredelsene av straffeloven § 115 (angrep på de høyeste statsorganenes virksomhet), som er de mest alvorlige forholdene og som vil være førende for straffutmålingen i denne saken.

Handlingene i tiltalens post II er de samme som handlingene i post I, men beskytter ulike interesser. Retten mener overtredelsene av straffeloven § 263 også må gi seg utslag i den samlede straffen. Det vises her til HR 2019-1922 hvor det fremgår:

> Jeg er enig med lagmannsrettens flertall i at også overtredelsen av straffeloven § 263 i dette tilfellet må få et merkbart utslag i den samlede straffen, ut fra alvoret i trusselen og måten den er fremsatt på. Også utenfor anvendelsesområdet for straffeloven § 115,

> må det etter mitt syn reageres strengt på trusler som rettes mot politikere som deltar i den politiske debatten. Selv om de ikke er medlemmer av Stortinget, er også vern av dem sentralt for et fungerende demokrati.

I tillegg kommer bruddene på straffeloven § 190 annet ledd, som riktignok får mindre betydning ved den totale straffutmålingen.

Bertheussen er tidligere straffedømt tre ganger, blant annet for tyveri, bedrageri og dokumentfalsk. Hun er også bøtelagt en gang for naskeri. De tidligere domfellelsene ligger langt tilbake i tid og får ikke betydning for rettens utmåling av straff.

Bertheussens overtredelser av straffeloven § 115 er alvorlige, og særlig når hendelsene sees i sammenheng. Truslene mot de fornærmede pågikk over en tidsperiode på tre måneder og kan ikke sies å være impulshandlinger. Til tross for at handlingene fremsto som noe amatørmessig utført, var de godt planlagt og gjennomført, med et mulig unntak for brannen i søppeldunken. Denne hendelsen fremstår som mer impulspreget enn de øvrige hendelsene, jf. ovenfor. At dette var planlagte handlinger viser også Bertheussens kjøp av egen skriver for å lage trusselbrevene 29. januar 2019, samt brannen i bilen 10. mars 2019. Retten viser også til at det ikke er funnet DNA eller fingeravtrykk på noen av trusselbrevene i saken. Endelig viser retten til de etterfølgende forsendelsene som ga en rekke opplysninger om hendelsene og vedla gjenstander som angivelig hadde blitt benyttet i forbindelse med hendelsene. Flere av uttalelsene i de etterfølgende forsendelsene var også ment å underbygge opplysninger som Bertheussen hadde fremsatt i politiavhør.

Handlingene eskalerte i alvorlighetsgrad. De fornærmedes reaksjoner, økte sikkerhetstiltak, utrykning av politiets bombegruppe, brannvesenet og omfattende etterforskning fikk ikke Bertheussen fra å fortsette handlingene.

I den perioden handlingene pågikk, ble det antatt at det var ukjente gjerningspersoner som sto bak hendelsene, og dette ble oppfattet som svært alvorlig. Sett i ettertid var ikke Tor Mikkel Wara i noen reell fare, og trusselsituasjonen var over da Bertheussen ble pågrepet. Retten viser i den sammenheng til LB-2016-117361 (Solveig Horne) hvor lagmannsretten uttalte at «Den omstendighet at handlingen i vår sak, i likhet med handlingen i ovennevnte sak, ikke objektivt innebar direkte fysisk fare for den angrepne, kan ikke være avgjørende». Lagmannsretten sluttet seg til følgende synspunkter fra Høyesteretts mindretall i Rt-2007-1559 (Kristin Halvorsen) som uttalte:

> Så kan det spørres om bløtkakekastingen i vår sak blir for bagatellmessig til at den kan ses i den sammenheng jeg har plassert den. For meg er det følgende avgjørende: Den som det kastes på, vil neppe straks forstå hva som kastes. Det som oppfattes, er at en fremmed gjenstand blir kastet. En normal reaksjon vil være angst eller frykt. Uansett vil en statsråd- også i Norge - som utsettes for et uventet angrep, i dag måtte regne

> med at den gjenstand som kastes, kan føre til skade ut over førsteinntrykket, blant annet ved å skjule et farligere stoff. Under enhver omstendighet kan handlingen ikke bare es ut fra den enkelte statsråds personlige reaksjoner, jf. statsråd Halvorsens forklaring om de sikkerhetsmessige virkningene av episoden.

Det er vanskelig å finne rettspraksis som er direkte sammenlignbar med denne saken. Bertheussens overtredelser av straffeloven § 115 er etter rettens syn hver for seg langt mindre alvorlige enn saken mot den radikale islamisten som truet stortingsrepresentant Abid Raja i en videotale på YouTube, jf. HR-2019-1922. Retten viser til at videotalen var en oppfordring til en større krets av personer om å utføre voldelige angrep. Videoen ble lagt ut på internett og trusselen er dermed uten utløpsdato. Foranledningen var uttalelser Raja hadde kommet med i kraft av å være stortingsrepresentant og ble omtalt som å være i kjerneområdet for bestemmelsen.

De handlingene Bertheussen nå dømmes for ligger ikke i kjerneområdet for bestemmelsen. Handlingene var ikke foranlediget av politiske uttalelser og handlinger fra de fornærmede, men utført for å ramme teateret og vise hvilke konsekvenser filmingen og omtalen av Wara kunne få. Forholdene i denne saken er derimot langt mer alvorlige enn dommen i sakene med kakekasting mot Kristin Halvorsen og Solveig Horne.

Etter rettens syn er det derfor mer nærliggende å sammenligne denne saken med LB-2016-129422 (Sprøytedommen). Hovedformålet til domfelte i den saken var også et annet enn å påvirke myndighetspersoner, men dette ble ikke tillagt videre vekt av retten ved straffutmålingen. Som nevnt var Bertheussens handlinger ikke først og fremst ment å ramme de fornærmede i saken, men et middel for å nå målet om å ramme teateret og få oppmerksomhet rundt det Bertheussen mente var grove overtramp av hennes privatliv.

I LB-2016-129422 (Sprøytedommen) hadde domfelte sendt sprøyter, undertegnet brev og e-poster med et navn svært likt sitt eget. Etter rettens syn fremstår truslene i denne saken som mer alvorlige fordi de gir uttrykk for at ukjente gjerningspersoner er tett på; de oppsøker boligen om natten for begå skadeverk, de tenner på søppeldunken på gårdsplassen, legger brev og pulver direkte i postkassen og setter fyr på bilen nattestid mens denne er parkert utenfor boligen. Gjerningspersonene viser på denne måten større gjennomføringskraft enn en skriftlig melding sendt med alminnelig postgang. Det forhold at grovheten i handlingene eskalerte medfører også at forholdene må anses som mer alvorlige enn LB-2016-129422 (Sprøytedommen). Samlet sett mener retten derfor at Bertheussens handlinger er mer alvorlige enn i sprøytedommen.

Ut fra disse forhold, sammenholdt med at straffenivået er noe hevet etter Høyesteretts avgjørelse HR-2019-1922 (Abid Raja), mener retten at riktig utgangspunkt for straffen for de enkelte handlingene som er omfattet av post I a, Ib og I c, er fengsel i 90 – 120 dager. Samlet

straff for alle forholdene i tiltalen, er etter rettens syn, i utgangspunktet fengsel i ett år og seks måneder.

I skjerpende retning har retten lagt vekt på at handlingene ble utført slik at de tilsynelatende var utført av personer som enten sto bak, hadde tilknytning til eller var inspirert av teaterstykket Ways of Seeing. Dette fikk konsekvenser for de involverte i teaterstykket, blant annet i form av trusler, og stort trykk i den offentlige debatten. Det er også skjerpende at Bertheussen, til tross for at hun var klar over de fornærmede og allmennhetens reaksjoner på hendelsene og de etterforskingstiltak som ble iverksatt, fortsatte å utføre nye handlinger. Etter at hun ble pågrepet fortsatte hun også helt frem til hovedforhandlingen i denne saken å sende brev med opplysninger som skulle gi henne selv alibi og underbygge opplysninger hun hadde gitt i avhør.

Det er etter rettens syn ikke formildende omstendigheter i saken. Forsvarer har anført at dersom Bertheussen blir funnet skyldig, må dette anses som en uforståelig familietragedie. Retten er ikke uten videre enig i dette og viser til det som er sagt over om Bertheussens forsett. Truslene mot Ingvil Smines Tybring-Gjedde og Christian Tybring Gjedde kan uansett ikke sees i noe slikt lys.

Retten har etter en samlet vurdering kommet til at riktig straff for alle handlingene Bertheussen dømmes for er fengsel i ett år og åtte måneder.

12 Sivile krav - oppreisning

Advokat Skard har på vegne av Ingvil Smines Tybring-Gjedde krevet erstatning i form av oppreisning, begrenset oppad til kr. 5 000. Bakgrunnen for kravet er post II a i tiltalen.

De øvrige fornærmede har ikke fremmet krav.

Hjemmel for oppreisningskrav er skadeserstatningsloven § 3-5 første ledd som lyder:

> Den som forsettlig eller grovt aktløst har
> (...)
> b) tilføyd krenking eller utvist mislig atferd som nevnt i § 3-3,
> kan ... pålegges å betale den fornærmede en slik engangssum som retten finner rimelig til erstatning (oppreisning) for den voldte tort og smerte og for annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art.

Henvisningene i skadeserstatningsloven § 3-3 omfatter blant annet straffeloven § 263, trusler.

Oppreisning skal kompensere for fornærmedes personlige krenkelse. I Rt-2010-1203 uttalte Høyesterett at oppreisningserstatning skulle:

> virke som en «straff» og samtidig gi skadelidte en oppreisning for den krenkelse vedkommende har vært utsatt for. Oppreisningen har også en ideell funksjon ved at den uttrykker samfunnets misbilligelse av handlingen. Den skal kompensere for psykiske og fysiske lidelser, jf. blant annet Rt-2008-50.

Bertheussens forsvarer har ikke bestridt at Tybring-Gjedde har krav på oppreisning hvis Bertheussen blir dømt for trusler mot henne.

Retten har kommet til at vilkårene for oppreisning er oppfylt i dette tilfellet. Det vises til at retten har funnet det bevist at Bertheussen forsettlig fremsatte en trussel mot Ingvil Smines Tybring-Gjedde ved brevet Tybring-Gjedde mottok 5. februar 2019, som beskrevet i tiltalens post II a.

Når det gjelder utmåling av oppreisningserstatningen, skal den fastsettes etter en skjønnsmessig helhetsvurdering. I rettspraksis er det lagt vekt på følgende momenter, jf. HR-2019-440:

> Når det gjelder utmålingen, er de sentrale momenter handlingens objektive grovhet, graden av skadevolderens skyld, fornærmedes subjektive opplevelse av krenkelsen, samt arten og omfanget av de skadevirkninger fornærmede er påført

Ingvil Smines Tybring-Gjedde har forklart i retten at hun ble redd, sint og fortvilet da trusselbrevet kom i posten. Retten viser til det som er nevnt tidligere om hennes reaksjoner. Retten fremhever at det er funnet bevist at Ingvil Smines Tybring-Gjedde etter dette ikke gikk ut alene, satte seg med ryggen mot veggen hvis hun var ute, la seg ned og sjekket under bilen før hun kjørte, holdt seg hjemme og avlyste avtaler 26. februar 2019. Retten mener det må oppleves spesielt krenkende at Bertheussen sto bak. Ingvil Smines Tybring-Gjedde kjente seg igjen i Bertheussens reaksjoner da Ways of Seeing ble satt opp, og ville støtte henne. Hun inviterte blant annet Bertheussen på middag hjem til seg.

Retten legger til grunn som bevist at brevet var skremmende, og fikk innvirkning på Tybring-Gjeddes privatliv.

Retten har kommet til at en oppreisningserstatning på kr. 5 000 i hvert fall ikke er for høyt. Retten viser til sammenligning til Rt-2014-745, hvor to polititjenestemenn som var utsatt for trusler, ble tilkjent kr. 25 000 hver i oppreisningserstatning.

Retten dømmer etter dette Bertheussen til å betale Ingvil Smines Tybring-Gjedde kr. 5 000 i oppreisningserstatning innen to uker fra dommens forkynnelse.

13 Saksomkostninger

Hovedregelen i straffeprosessloven § 436 er at den som blir dømt i en straffesak skal pålegges å erstatte staten nødvendige omkostninger ved saken. Dette innebærer blant annet kostnader til forsvarer og aktors arbeid, men ikke domstolens arbeid med saken. Retten er ikke i tvil om at iretteføringen av saken har medført betydelige kostnader.

Aktor har ikke påstått saksomkostninger idømt under henvisning til Bertheussens økonomiske situasjon, og til at det vil være urimelig om et saksomkostningskrav vil måtte dekkes av samboeren Wara, som også er fornærmet i saken.

Retten har kommet til at saksomkostninger ikke skal idømmes. Retten viser til straffeprosessloven § 437 tredje ledd, hvor det fremgår at «saksomkostninger ilegges bare dersom det antas mulig å oppnå betaling, og avpasses etter siktedes økonomiske evne».

I forarbeidene er unntaksbestemmelsen begrunnet slik i Ot.prp.nr. 45 (1993-1994) side 5:

> Det må etter departementets mening foreligge spesielle omstendigheter dersom saksomkostninger ikke skal ilegges.
>
> Slike omstendigheter foreligger når det er klart at tiltalte ikke har økonomisk evne. Han er f.eks uten arbeid eller andre inntektskilder. Når retten skal vurdere om domfelte Har økonomisk evne, må det tas hensyn til forsørgeransvar, eventuell erstatning han er dømt til å betale fornærmede, mulighet for arbeid etter eventuell soning av fengselsstraff, om han besitter formue m.v. Videre kan man ta hensyn til lengden av den fengselsstraff han er idømt, eventuell sikring, om han er meget ung, lider av alvorlig sykdom eller hvor idømmelse av store saksomkostninger vil vanskeliggjøre rehabilitering av domfelte.

Retten viser til at Bertheussen ikke har fast arbeid, men etter det opplyste mottar arbeidsavklaringspenger. Hun er videre idømt en lengre fengselsstraff som vil gjøre det vanskelig for henne å skaffe seg arbeidsinntekt i en lengre periode fremover. Retten har ingen opplysninger om hennes formuessituasjon. Retten har derfor kommet til at det ut fra hennes økonomiske evne ikke antas mulig å oppnå betaling.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

1. Laila Anita Bertheussen, født 19.01.1965, frifinnes for tiltalens post III.

2. Laila Anita Bertheussen, født 19.01.1965, dømmes for overtredelse av
   - straffeloven § 115 (tre tilfeller)
   - straffeloven § 263 (tre tilfeller)
   - straffeloven § 190 annet ledd jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 5 første ledd (to tilfeller)

   jf. straffeloven § 79 bokstav a til fengsel i 1 -ett- år og 8- åtte- måneder.

3. Laila Anita Bertheussen, født 19.01.1965, dømmes til å betale 5000 -femtusen- kroner i oppreisningserstatning til Ingvil Smines Tybring-Gjedde innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.

****

Retten hevet

Tingrettsdommer Yngvild Thue

Tingrettsdommer Anniken Nygaard Ottesen

Gunnar Indrebø Tor Ivar Busch Anne Sveen